

ADALET DERGİSİ

YIL : 37

Şubat: 1946

SAYI : 2

ADALET İBAKANLIĞINCA
ÇIKARILIR

MİLLİ KÜTÜPHANE
— ANKARA —

ANKARA
Yeni Cezaevi Basımevi

May

Adalet Dergisine abone olma ve kitap alma şartları

1 — Adalet Dergisine abone olmak ve Adalet Bakanlığı tarafından bastırılan kitaplardan satın almak istiyenler:

- a) Yayım Müdürlüğüne bir mektupla adreslerini ve abone veya kitap isteklerini bildireceklerdir.**
- b) Kitap veya abone bedelini bulundukları yer mal sandığına yatıracaklar ve karşılığında alacakları (hasılatı müteferrika) makbuzunu ya mektuplarına bağlı olarak gönderecekler, yahutta oturdukları yer C. Savcılığına teslim edeceklerdir.**
- c) C. Savcılığı teslim aldığı makbuzu ve istenilen kitap veya aboneyi ve alıcının adresini Adalet Bakanlığına gönderecektir.**
- d) Kitap ve dergiler ayrıca posta ücreti istenilmeksizin Bakanlık Yayım Müdürlüğü'nden alıcının adresine yollanacaktır.**
- e) Adalet dergisinin kapağında gösterilen kitaplardan başkasını almak istiyenler o kitabı mevcudu olup olmadığını daha önce Yayım Müdürlüğünden sormaları ve ona göre istemeleri lâzımdır.**

<p><i>Dergiye konulması istenilen yollar doğrudan doğruya Bakanlığa gönderilir. Yassıların Dergiye konulup konulmayacağı bildirilmesi ve konulmamış yassılar geri verilmesi. Dergideki yassılarda öne sürülen dünce ve inanlar yasaların dünce ve inanlarıdır.</i></p>
--

M.P

ADALET DERGİSİ

Adalet Bakanlığıncı Çıkarılır

Yıl Yılı: 37

Şubat 1946

Sayı : 2

İÇİNDEKİLER

İNCELEMELER:

	<u>Sahife</u>
Doç. oğz. Dr. FARUK EREM	— YARGITAY KARARLARINA GÖRE CEZA KA- NUNLARININ YORMU .....
MÜFLÜÜFİT ERKUYUMCU	— DELİL TESBİTİNE MÜTEALLİK HÜKÜMLER ÜZERİNDE BİR İNCELEME.....
Doç. oğz. Dr. OSMAN FAZIL BERKİ — FAHİS FAİZ MESELESİ	137
ÖMƏMİER KÖNÜ	— YÜKSEK YARGITAY 4. NCÜ CEZA DAİRESİNİN 145 T.C.K. 442 NCİ MADDESİ HAKKINDAKİ İKİ KARARI ÜZERİNE BİR İNCELEME.....
MEVZUAT ARASINDA	148
BİBLİYÓGRAFYA	152
TERFİ CETVELİ:	162
YARGITAY KRARLARI (CEZA BÖLÜMÜ)	17 — 34
YARGITAY KRARLARI (HUKUK BÖLÜMÜ)	17 — 83
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ KRARLARI	1 — 8

Neslihan

11w2

**Yargıtay kararlarına göre
Ceza kanunlarının yorumu**

Doçent Dr. Faruk EREM

I. Giriş: Ceza Hukukunda yorumun hususiyetleri, kanunun objektif iradesi, yorumun hukuk bölmelerinde yeri.

II. Yorumun çeşitleri: I. Yorumluyana göre yorum çeşitleri: A. Doktirin yorumu, B. Yasama yorumu C. Yargılama yorumu. tarif, tekâmül, yargıçın yetkisi, tashih edici yorum, Yargıtayın bu husustaki içtihadı, "şüphe sanığın lehinde yorumlanır" kaidesi, hakiki manası, II. Yargılama yorumunun çeşitleri ve bu husustaki yargıtay içtihadı: 1. tashih edici yorum 2. müterakki yorum 3. lehte yorum 4. genişletici, döriatıcı, bildirici yorum.

III. Yorum vasıtaları ve bu vasıtalar hakkında yargıtay içtihadı: A. Lafzi vasıta, B. Fikri vasıta C. Sistematiğ vasıta Q. Sosyolojik vasıta D. Tarihi vasıta E. İhzarı çalışmalar.

I

Giriş [1]

Ceza kanunlarının mevzu ve gaye bakımından diğer âmme hukuku ve hususi hukuk kanunlarından ayrılığı, ceza hukukunda, müstakil bir yorum (tefsir) meselesi ortaya atılmıştır. Ceza hukukunun mevzu ve gayesindeki hususiyet geniş manada bir mantık ameliyesinden ibaret olan yorum akışını belirli ve sınırlı hale getirmiştir.

Yorum bir kanun kaidesinin hakiki manasını araştırmak ve bu manayı tayin etmektedir. Kanun kaidesine hakiki manasını, kanunun iradesi verir. Kanunun iradesi, kanunun sübjektif iradesi değildir. Yazılı formül içinde irade edilmiş objektif irade, kanunun iradesini teşkil eder. Bu objektif irade her zaman kanun vazının sübjektif iradesine uymaz, tam bir tezat bahis

[1] Bibliyoğrafya: Ansay (Sabri Şakir), Kanun ve tefsiri, Adalet dergisi 1938 s. 2037; Beccaria, Des délits et des peines; Car tosalcagno, Adsız cărarium ve kıyas yoluyla tefsir, Çev. Menemenci (Hs.) Adalet dergisi 1935 n. 3. s. 183; Coste—Flobert, interpretation des lois penales, Revue de science criminelle et de droit penal comparé, 1937 s. 4; Donnedieu de Vabres (H.), Chronique judiciaire, Revue de science criminelle et de droit penal comparé, 1927, s. 694; Ferri (E.) Principi di diritto criminale, Torino, 1928; Florian, Parte generale del diritto penale, C.I., basi 3, Milano 1926, Garraud (R.), Traité théorique et pratique du droit penal français, C.I., basi 3, Paris 1913; Hugueney, Chronique judiciaire, Revue d'étude criminologique, 1930 s. 1-8; Logoz (P.), Commentaire du code pénal suisse, Nöşateli, 1939; Manzini, (V.) Trattato di diritto penale italiano, C.I., basi 2; Talat, Tefsiri kanna Ceridei Adliye 1826 n. 29 s. 1420; Yegengil (Rasih) kanunun tefsiri, Adalet dergisi 1939 s. 1039; Vidal (G.), Cours de droit criminel et science pénitentiaire, basi 8, Paris 1935.

mevzuu değilse de, şümüI farkına ekseriya tesadüf olunur. Kanun koyucunun subjektif iradesini tayin etmek her zaman mümkün değildir, Çünkü kanun bir bakımından muhtelif iradelerin muhassası sayılabilir ve bu iradelerin tezat halinde bulunmaları ender değildir. Sıbjektif irade sabit bir iradedir, kanunun objektif iradesi, şümülüne dahil yeni ve vazı kanun tarafından derpiş edilmediği muhakkak olan hadiselerde tatbik edilir. Bu tatbik kabiliyeti bilhassa „mütarakki yorum” u mümkün kılar.

Ceza hukukunda yorum zaruridir. Kanunun, yani objektif iradenin müşahhas hadiselere her tatbikine bir mantık ameliyesi tekaddüm eder, bu ameliye yorumlamadır. Kanunun iradesini gösteren formül zaruri olarak umumi ve mücerret olacağınıdan, kaidenin evvelâ muhtevasını ve mânasını tayin etmeden, iradenin müşahhas hadiselere tatbikine imkan yoktur[1]. O halde Yorum, kanunu tatbikında hazırlayıcı bir ameliyedir.

Yorum, maddi hukuka girer [2]. Bu sebeble usul hukukunun hususi kaideleri yorum vasıtası olamaz.

Yorumun, hukukun nazari bölümü bakımından hukuk felsefesine dahil olup olmadığı ihtilâflıdır. Bu ihtilâf hukuk felsefesi konularılarındaki inançlarda birlik mevcut olmamasından ileri gelmektedir. Hukuk felsefesi hukukun umumi deposu telâkki edilecek olursa, yorumun da tabiatı ile dahil olacağı, bilâkis yorumun pozitif hukukun prensip ve kaideleri topluluğundan istifade ettiği kabul edilecek olursa tarifi imkansız olan felsefeyi bir tarafa bırakmak lâzım geleceği iddia edilmiştir [3].

Öyle sanıyoruz ki yorum öz bakımından ve genel olarak ele alındığı zaman bir hukuk felsefesi konusudur. Pozitif hukuk, yorum faaliyetinin sınırlarını teşkil eder.

Yorum kanunun hakiki mânasını aramak olduğuna ve bir mantık ameliyesi teşkil ettigine göre, bir tek yorum mevcut olabilir. Fakat bazı dış husisiyetler nazara alınarak yarumu, yorumlayana ve kullanılan vasıtalara göre çeşitlere bölmek mümkündür.

II

YORUMUN ÇEŞİTLERİ

I. YORUMLAYANA GÖRE YORUM ÇEŞİTLERİ:

A. Doktirin yorumu: Bir hukuk kaidesinin müellifler tarafından yapı-

[1] Manzini n.134

[2] Aynı mahiyette Manzini n. 134

[3] Manzini n.134

lan yorumuna denir.Buna resmi yorum(teşrii,kazai)[1]un karşılığına gelmek üzere özel yorum (hususi tefsir) adı da verilmiştir, (ilmî tefsir) tabiri de kullanılmaktadır.

Doktrin yorumu hususi bir faaliyetten ibarettir, ve kazai yorum için fai-delî bir yardımcı olabilir,bu suretle kanunun tatbikinde doğrudan doğruya olmamış bir tesiri görülür.

B. Yasama yorumu (teşrii tefsir): Umumi huküm komak yolu ile yapılan yorumdur. Kanun gibi mecburidir ve kanunu yorumlamakta kanunu yapana aittir (Anayasa m.26), mevcut olan bir kanun kaidesinin mânası aydınlatılmak için yapılır.

Kanunun yorumu kanunla olur.Yorum kanunlarına yorum kararı(tefsir kararı) denilmesi onları kanun olmakdan çıkarmaz,belki yorum kanunlarının hususiyetlerini (makable şümul gibi) göstermek bakımından faiadelidir.

Yasama yorumunun kanunla yapılacağı,kanun sayılmayan muamelelerin yasama yorumu değerinde sayılamayacağını gösterir.Bu sebeple konusu doğrudan doğruya yorumlama olmayan kararlara böyle bir değer verilemez,meselâ,bir milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılması kararının,benzer veya eşit hadiseler hakkında yorum kararı sayılması doğru değildir.

Yorum kanunları, yorumlanacak bir kanuni kaidenin meveudiyetini icap ettirir. Mevcut olmayanın yorumlanması tasavvur edilemez, bu sebeple:

Doktirinde veya mahkeme içtihadında çıkışmış olan bir ihtilâfi hal için yapılmış kanunlar tefsir kanunu sayılmamalıdır,çünkü bu kanunlar evvelce mevcut bir kaidenin mânasını beyandan ziyade,mevcut bir kanunun boşluğunu doldurmak için nesredilmişlerdir [2].

Yorum kanunlarında şu iki unsura tesadüf olunur:Mantık unsuru,emredici unsur.Mevcut bir kanuni kaideden mantık yolu ile çıkacak neticeleri açıkla-mak mantık unsurunu,mevcut kanuni bir kaideye evvelden ihtiva etmediği bazı hususların ilâvesi emredici unsuru teşkil eder.Mevcut bir kanunu,yorum yolu ile yeni bazı hükümlerin eklenmesinin doğru olamayacağı hukuki bir meseleden ziyade,siyasi olgunluk ve anayasa dürüstüğü meselesidir.Bu sebeple bazı müelliflerin yaptığı gibi yasama yorumuna mahsus kaideler tayin etmek ve resmi tefsirin bunlara uygun olduğu takdirde meşru sayılacağına ileri sürmekte bir tatbiki faide yoktur [3].

[1] Bu hususda bk,Garraud n.144;karşılaştırınız.Ferrî n.45;Manzini n.136

[2] Manzini n.136

[3] Aynı mahiyette Manzini n.136

Sadece şekil bakımından yorum kanunları ile bir kanundaki yorum hükümlerini ayırmak mümkündür. Sonradan çıkan bir kanunla evvelden mevcut bir kanun kaidesinin manasını aydınlatmakta sonraki kanun yorum kanunudur. Bir kanunun bazı hükümleri, aynı kanunun diğer hükümlerini yorumlamak için konulmuş ise bunlara yorum hükümleri adı verilebilir. Ceza kanunda görülen "tarif"lerin gayesi budur: Silâh (m. 189), Akraba (m. 259), memur (m. 279), itibarı âmme kağıtları (m. 331), kumar (m. 569) mefhumlarının tarifleri gibi. Umumiyet meriyet kanunlarında da bu vasîf hâkimdir. 79 ve 80 inci maddelerde bir yorum hükmü sayılabilir.

C.Yargılama yorumu (Kazai tefsir): Bir dâvada ve yalnız o dâvaya münhasır olmak üzere bir mahkemenin kanunun manasını aramasıdır. [1]. Yargılama yorumunun muayyen bir "dâva" ya munhasır oluşu, onu diğer yorum şekillerinden ayırt eder.

Yargıcıların yetkilerinde (salâhiyetlerinde) tarih boyunca görülen değişiklik yargılama yorumuna tesir etmiştir. Eski ve orta çağda yargıca hudutsuz kuvvetler tanınmıştı, yargıç kanunda yazılı olmayan bir fiili suç sayabiliyor ve kanunu vazetmediği cezayı verebiliyordu. Bu devirde yargılama yorumu ile kanun koma yetkisi birbirine karışmıştı. Bundan büyük suistimaller ve mahzurlar doğdu ve bu hale karşı Beccaria'nın İslahatçı hareketi başladı. Bu hareket te ifrata kaçtı ve hâkimin yetkilerini lüzumundan fazla daralttı. İslahatçı hareket ne'icesinde" suç ve cezaların kanunılığı" kaidesi teessüs ettikten sonra yargıca eski yetkilerinden bir kısmı geri verildi. Bu gün yargıçlara kanunu tatbik bakımından, kararlarında gerekçe göstermek şartıyla, muayyen bir serbesti tanınmıştır.

Ceza hukukunda yorum zaruridir. Ceza kanununun umumi ve gayrişahsi oluşu ve her suç hadisesinin bir hususiyet gösterdiği düşünülecek olursa kanunun hadiselere uydurulabilmesinde zaruri bir yorum faaliyetine olan ihtiyaç hissedilir.

Ceza yargıcının, kanunu sadece tatbik ile mükellef olduğu ve onu yorumlayamayacağı kanaatı doğru değildir. Kanunu yorumlama mecburiyeti bakımından ceza yargıci ile hukuk yargıci arasında fark yoktur. Tek fark, yorumun genişlik ve derinliğinden gelir. Ceza yargıci da hukuk yargıci gibi, kendisine intikal etmiş olan bir dâvada kanunun sükutunu, müphem oluşunu ileki sürerek karar vermekten çekinmez [2]. Bu bakımından ceza ile hukuk yargıci arasındaki fark ancak verecekleri kararda gözükebilir.

Yargıcın yetkisi, kanunu yorumlamadan ibarettir. Kanunu tashih etme ge (tashih edici yorum: Interpretazione correttiva) hakkı yoktur. Eğer

[1] Garraud S. 146; Manzini n. 137

[2] Aynı mahiyette Manzini n. 137

Mut

kamun rasyonel ve hukuki bakımdan haklı ve doğru gözüküyorsa, bu hususta gerekeni yapmak hâkime değil, kanun koyucuya aittir. Hâkim kamunu ihtimamla tatbik etmek suretile hem kanuna ve hem de onun iş lahına hizmet etmiş olur [1]. Eğer bir ceza kanunu—esas veya usul kanunu—yalnız ise yahut değişmiş olan sosyal şartlara uymuyorsa yargıç kanunu olduğu gibi tatbik etmek suretile haksızlığı ortaya koyar ve bu suretle hareket ederek, lehte karar vermek suretile kanunu tashih etmek veya değiştirmek iddiasında bulunan kimseden daha doğru ve daha faideli bir iş görmüş olur. Çünkü kanunu tashih etmek veya değiştirmek iddiası ile hareket eden bir hâkim vatandaşları nelerin yasak nelerin yasak olmadığı hususunda tereddüde düşürür. Çünkü bu suretle tatbiki ceza hukukunun en karakteristik vasıtası ve neticesi olan objektif hukukun genel kaidelein müşahhas bir şekilde ve sahîh olarak tanınmasını, bilinmesini temin vazifesini ortadan kaldırılmış olur [2].

Tashih edici yorum ancak kanundaki « maddi hatalar »ın düzeltilmesi için kullanıldığı takdirde meşrûdur. Meâhaz kanundan tercüme sırasında yapılmış aşıkâr tarçümé hataları maddi hata meşhumuna dahildir. Lâfzi yorumu katı bir ölçü gibi telâkki ederek bir tercüme hatası olduğu aşıkâr bulunan veya kanunu diğer hükümleri ile mukayese yani sistematik bir yorum sonunda meydana çıkan hususların içtihat yolu ile düzeltilmesi — bu ameliye lâfzin mânâsına tamamile aykırı olsa bile — doğru ve yerindedir. Ceza kanununun 35inci maddesi hakkında yargıtayın son içtihadı bu maddede mevcut bir hatayı lâfzdaki aşıkâr mânaya rağmen, tashih edici bir yorum teşkil eder. İlmi esaslara tamamile uygun olan bu tashih edici yorum faaliyeti yargıtayın kararlarında sadece lafzi yorumla iktifa etmediğini de göstermektedir:

Ceza kanununun 35inci maddesine göre resmi sıfatı kötü kullanım suretile suç işlenmesi halinde mahkûma kanunun tayin etmiş olduğu ahvalin madasında muvakkaten âmme hizmetlerinden memnuniyet cezası verilmesi lâzım gelmektedir. Kanunun bir çok hususi hükümlerinde ve oldukça vahim suçlarda asıl cezadan mada memuriyetten mahrumiyet cezası da verilmektedir. O halde eğer kanunda sarahat mevcut ise vahim bir suç hakkında yalnız memuriyetten mahrumiyet cezası verilmesine mukabil, sarahat olmayan yerlerde ve belkide hafif bir suç için 35inci maddeye göre neticelere daha ağır olan âmme hizmetlerinden mahrumiyet cezası verilmesi lâzım gelecektirki bu da suçlarla cezalar arasında bulunması lâzım gelen muvazene ve adalet kaidelerine uymaz. Cezalar arasında hasıl

[1] Manzini p. 137

[2] Ferri n. 4

MA

olan bu musavatsızlık yargıtayca, 35inci maddedeği (muvakkaten hidemati âmmeden memnuniyet) lâfzinin (muvakkaten memuriyetten mahrumiyet) manasına geldiği bildirilmek suretile giderilmiştir [1]. Kanunundaki sarıh

[1] cezalar arasında bu suretle hasıl olan müsavatsızlığın sebebi şudur: Mehaz kanunun 35inci maddesinde kullanılan terim memuriyetten muvakkaten mahrumiyettir. Bu sebeple mehaz kanunun 35inci maddesi ile memuriyettten mahrumiyet cezası veren hususî hükümler arasında bir ahenksizlik mevcut değildir. 35inci madde nin tecrümesi sırasında yapılan bu hata neticesinde bizim kanunu umnzdâ cezalar arasında husule gelen müsavatsızlık, yargıtayca baklı olarak düzeltildiştir. Yargıtayı bu mesele hakkındaki kararını, henüz neşredilmemiş olmasına ve önemine binaen buraya synen alıyoruz:

"Rüşvet almaktan sanık ve 29/6/945 gününden beri tutuk K.İ.T. nin yapılan yargılama sonunda: Adı geçen sanığın Balıdye fen memuru bululduğu sırada M. C. den evinin tamirine ve bir heldâ ilâvesine ait ruhsatname vermek için Yüz lira istediği ve doktor O. nun tavassutu ile elli liraya razi oolup bu parayı aldığı sabit olmuş ve hareketi rüşvet suçunun unsurlarını muhtevi bulsunmış olduğundan bahsile hareketine uyan T. ceza kanununun 212inci i maddesine tefrik tayin kilinan bir sene hapis cezasının, paraın azlığı hâkkında azaltıcı sebep addiyle wezkür kanunun 59uncu maddesi mucibince uçe i biri indirilerek sekiz ay hapsine ve sözü geçen kanunun 35inci maddesi uyarılma, o kadar müddet memuriyetten mahrumiyetine ve (1700) kuruş duruşma harcının kendisinden alınmasına dair (İzmir) Toplu millî korunma mahkemesinden verilen 21/7/945 günlü hüküm sanık vekilinin temyizi üzerine Yargıtayı hususi dairesince incelenerek; Türk ceza kanununun 35inci maddesinin müstelzim olduğu muvakkaten hidemati âmmeden memnuniyet cezasının 20inci maddesinde izah oolunan şunnüllü mahiyeti gözletilmesizin âmme hizmetlerinden memnuniyet cezası i yerine memuriyetten mahrumiyet cezasının hükmedilmesi yolsuz isede aleyhede temyiz olmadığından bu cihet bozma sebibi sayılmamış ve sanığın sübûta aitit itirazları toplanıp hüküm yerinde izah olunan delillere göre yerinde olmadığından reddine ve ancak; (1) Olayda uygulanan 212inci maddede memuriyettten mahrumiyet cezası mevcut olmadığına ve eylumin sanık tarafindan resmi sıfatlı kötüye kullanmak uretiyle işlenmeyeüp kanun ve nizam hükümlerine göre yapmağa mecbur olduğu şeyi yapmak için vaki olmuş bulunmasına göre 35inci maaddenin bu gibi suçlara müteallik hükümlerde tatbik kabiliyeti olmadığını düşündürmemesi. (2) Rüşvet cürmünün tekemmülü için râsi ile mürteşinin karşılıklı rızaları tahakkuk ederek aralarında anlaşma vukuu şart olduğu ve memur tarafından yapılan teklifin kabül edilmemesi halinde yalnız mürteşî bakımindann teşebbüs derecesinde kalmış bir rüşvet suçu bahis mevzuu olabileceği ve hadiseede sanığın rüşvet istemesi üzerine M. G. nin istediği parayı vermeği vaille C. savcılığını nümaralarını tesbit ettikten sonra sanığa vererek merkumu bu vaziyetde yakalatması hakikât halde aralarında bir anlaşma vaki olmadığı ve zâhireni surette sanığa karşı talebini kabûl etmiş göründüğü hususunda hiç birin tereddüde yer vermeyecek bir katîyet haiz olduğu ve rüşvet suçuna tam nazariyyle bakıbilinck için ferdin de fiile istirak etmiş olması gerektiği ve sanık tarafindan rüşvet almak cürmünün icrasına teşebbüs edilmiş olduğu halde ihtiyarı i haricinde suçun meydana gelmemiş olduğu gözetilmeyerek yazılı şekilde mahkûmîyet kararı verilmesi yolsuz olduğundan bahsile bozulmasına dair sadir olaan 1/9/945 günlü karar aleyhine C. Baş Savcılığından (1) İş sahibi M. G. nin haaroop evini lamir

N.8

ibareye rağmen böyle bir yorum çok cesaretle yapılmış ve (lâfzî tafsîr) sayılmasına inmkân olmamış bir yorumdur.

Ceza hukukunda yorumun muayyen sınırları aşamiyacağı kabul edildiğine göre ceza kanunlarının âzami derecede vazîh olmaları lazımdır. Fakat umumi ve mücerret kaidelerin her zaman böyle bir vuzuha ulaşamayıcakları taibiidir. O halde yargıcıın faaliyeti kanuna vuzuh verir.

Yargılamada yorumunda şu kaideye ekseriya başvurulmaktadır: "Şüphe, sanığın lehîndde yorumlanır.,, [1]. Bu formül ceza tatbikatında ekseriya

ettirmek ve birçade mutbahaptarmak üzere sanık Belediye En memuru K. T. ye müracaat etmiş yüz lira istediginden bu parayı fazla gören iş sahibi tanık O. ya keyfiyeti anlatmış, onun delâleti üzerine sanığın çagırmasisile M.G. nin gittiğinde yalnız tamirata müsaade edilmiş ve diğer mutbah inşası için müsaade edilmesine imkân görülmeliğinden idare edeceğini ve fakat bunun için elli lira vermesi gerektiğini söyleyerek iş sahibinin elli lira vermesini temin ettiği ve tamirat başlayıp bir kaç gün geçtiği halde elli liranın getirilmemiğini gören sanığın iş yerisine giderek işi tatil ettirip M. G. nin kendisine gelmesini tenhî ettiğini ve M. G. de ilgili kimselere keyfiyeti anlatıp numaralarını tesbit edilen elli lira ile birlikte sanığa gidip bu parayı verdiği ve sanığında aldığı anlaşılmıştırki bu para yzeniden inşaasına müsaade edilmeyecek olan mutbahın yapılmamasına göz yumulmak gibi vazifesini suoi istimil etmek ve başlayan inşaatı durdurmak gibi cebir kullanmak suretiyle alındığı ve Binenaleyh irtikâp suçunun tamamlandığı görülmekte ve kazanılmış Hakk dokunulmamak kaydile bu noktadan bozma yapılması gerekmekte iken mahkûmiyet kararını ortadan kaldıracak mahiyette yazılı sekilde bozma yapılwasında (2) sanığın vazifesine dâhil olan bir işi sahiplerinden hiç bir menfaat teminine lüzum görmeksizsin kanunen yapılması lâzımsa yapması ve yapılmaması gerekiyorsa yapmaması esas vazifesi iken buna bir menfaat karşılığı yapmağa kalkışması bizatılı görevini kötüye kullanma unsurunu meydana getirmiş ve 212inci maddeye göre verilen cezalarda 35 inaci maddedeki fer'i cezanın da uygulana gelmekte olduğu kararlaşmış inan cünâlesinden bulunmuş iken buna muhalif çikan kararda kanuni isabet görülemediğinden Yüksek ceza genel kurulunca incelenerek arzedilen sebeplerden ötürü dâaire kararındaki bozma sebeplerinin kaldırılmasına ve hükümlü kazanılmış hakkı dokunulmamak kaydı ile suçun niteliğine nazaran uygulanan maddede uygunluk bulunmaması bakımından bozulmasına karar verilmesi hususunda ve süresiinde itiraz edilerek bu işe ait dâva dosyası 11/9/945 günü itiraz name ile Birinci Başkanlığı dairesine gönderilmekle ceza genel kurulunda okunup iş anlaşıldıktan sonra gereği görüşüüp düşünüldü:

Geçen yargılama sonuçlarına ve evrak arasındaki belgelere göre itiraznamede gösterilen sebepler yerinde olmakla itirazolunan kararın kaldırılmasına ve mahalli hâkmüünün itiraznamede yazılı düşünce gibi bozulmasına ve 500 kuruş emyiz ilâmi hârcının sonradan haksız çıkacak taraftan alınmasına ve depo parasının geri verilmesine 26/11/945 gününde oy çokluğu ile karar verildi.

[1] In dubio pro reo; in dubio benignius interpretandum; in dubio mitius

M.B

süüstimal edilmektedir. Bunun sebebi, bu formülün usul hukukuna ve bil hassa delil meselesine ait olduğu halde maddi ceza hukukuna ve kanunun mânasını tayin ve yorum konusuna nakledilmesinden ileri gelmektedir. Bir hadisenin hususiyetlerine göre maddi bir durum veya unsurun şüpheli olduğu ve bütün araştırma faaliyetlerine rağmen hakikatin bir delille ispatı mümkün olmadığı hallerde şüphe sanığın lehinde yorumlanır ve maddi bir durum veya unsurun şüpheli olduğu zaman sanığın lehinde yorumlanması izah kabil bir meseledir [1]. Meselâ suçluğun doğduğu yıl belli olur ve o yılın hangi ay ve gününde doğduğu meşhul kalırsa bu şüpheli maddi durumun lehte tefsiri ve sanığın o yılın son ayının son gününde doğmuş sayılması lâzım geldigine karar verilmiştir [2].

Hâbluki kanuni bir formülün şüpheli kalması, yani mânasının kestirilememesi sanığın lehinde bir yoruma hak veremez. Böyle bir kanun kaidesinin, sanığın lehinde olup olmamasına bakılmiyarak, bir yoruma tâbi tutulması lâzımdır.

Kanun kaidesini genel hukuk düzeninin ruh ve esaslarına göre yorumlamak icap eder. Genel hukuk düzenine göre vatandaşların hürriyeti kaide, hürriyetin tahdidi istisnadır, o halde kanun sarîh olarak hürriyetin tahdidini ihtiya etmiyorsa, böyle bir tahdidin mevcut olmadığı neticesini çıkarmak lâzımdır. Bu düşunce hadiselerin ekseriyetinde, sanığın lehinde netice verir. Fakat bu doğrudan doğruya değil, dolayisile ortaya çıkan bir netice tır. Bundan başka bir kanun formülünün mânasının şüpheli olması, her zaman hüriyet ile ilgili bir mesele ortaya atmaz. Bu gibi hallerde sanığın lehinde olup olmadığına bakılmiyarak kaidenin gayesine ve ruhuna en uygun yorumu kabul etmek lâzımdır [3].

Eğer bir kanuni kaide iki mânaya geliyor ve bu manalardan biri verildiği zaman tatbiki bir değer, netice, tesir nasıl ediyor, bilâkis diğer mânâ verildiği zaman hiç bir tatbiki diger, netice tesir husule gelmiyorsa, birinci mânanın kabulu lâzımdır.

Ceza kanunlarının yorumunda saklı hukuk (meknuz hukuk: droit latent) meşhumuna müracaattan kaçınılmalıdır. Kanunda gizli olam keşfetmeye çalışmak, ceza hukukunda yorumlamak değil, kaide yaratmak sayılır ve «kanunsuz suç ve ceza olmaz» kaidesi bu türlü faaliyetleri yasak etmiştir.

II—YARGILAMA YORUMUNUN ÇEŞİTLERİ.

Yargılama yorumunun bir çok çeşitlerinden bahsedilmektedir. Tashih

[1] Bk. Vidal n. 897—16 B.

[2] 2.C.D. 10.3.938 esas 2768 karar 4281

[3] Aynı mütalâa Manzini n. 142

edici, müterakki (yahut tedrici), lehte, genişletici, daraltıcı, bildirici yorumlar tefriklerine sık sık tesadüf olunur. Bunların ayrı ayrı incelenmesinde faide vardır:

1. Tashih edici yorum: Evvelce görülmüşü. (sahife 114)

2. Müterakki Yorum (interpretazione progressiva): [1] Bu çeşit yorumu iki şekilde anlamak mümkündür. Ceza hukukuna tarihi tekâmul esasını nakletmek ve kaideyi ihtiva eden metne yalnız yapıldığı zamanki mânayı değil, kanunun lâfzını bu günü ihtiyaçlara uydurmak suretile yeni mânalar verilmesini tazmin eden birinci anlayış, yargıç yeni hukuki kaideler koyan bir kimse, bir nevi kanun koyucu haline getirceğinden, bu günü ceza hukuku ve anayasa prensiplerine aykırıdır.

İkinci anlayış yeni kaide koymaktan değil, kanun yapıldığı zaman derpiş edilmemiş olsa bile, kanunu yeni hadiselere yorum suretile tatbikten ibarettir. Bu anlayışa göre kanun kaidelerinin umumi ve geleceğe mâtu olmasının tabii neticeside bu türlü yorumu haklı gösterir. Bu türlü yorumda değişiklik kanun kaidesinde değil, mevzuda da husule gelir, meselâ bugün, "akıl maluliyeti" mefhumu Adalet psikolojisi ve psişiyatrinin tekâmülü neticesinde kanunun yapıldığı zamankinden farklı bir mâna iktisap etmiştir. Hırsızlıkta taşınabilir mal (madde 491) mefhumu senayı deki tekâmûle göre yeni mânalar kazanmıştır. "Sığınak,, lar 370 inci maddedeki "âmmenin istimaline mahsus mahal,, mefhumuna dahil olmuştur.

Müterakki yorumun bu şekli tamamile meşruder. Yalnız bu yorumun ölçülü bir şekilde kullanılması lazımdır. Mânası vazîh ve şüphe dışı bir metni, meselâ "bir fiili cezasız bırakmanın imkânsız o'acağı,, "Kamu faidesinin o fiillin cezalandırılmasını istediği,, gibi mülahazalarla mânasından ayrılarak ona dahil olmeyen fiillere tatbik etmek doğru değildir [2]. Böyle bir temâyül neticede müterakki yorumun birinci şâkline müncer olur.

3. Lehte yorum. (interpretazione benigna); "Şüphe sanığın lehinde yorum lanır" yolunda ve hakkında evvelce izahat verilmiş (s.117) olan kaideden müstakil olarak ceza tatbikatında yorumun daima sanığın lehinde olması lazım geldiği kanaati mevcuttur. Bu kanaat yersizdir. Kanunun yorumu ya doğru, ya yanlıştır. Kanunun aleyhte veya lehte olmak üzere iki türlü yorumlanabileceği düşünülemez. Eğer kanun, bir hükmün sertliğini gidermek salâhiyetini yargıca tanımişsa, yargıç kanunu yorumlamış değil, tatbik etmiş olur. Kanunun böyle bir salâhiyet tanımadığı hallerde, vazifesinde kusur etmeksizin "lehde,, olamaz.

[1] Bu çeşit yorum hakkında Manzini n 187; Florien n.124; Vidal 897-15 A.

[2] Vidal n 897-15 A.

4. Genişletici, daraltıcı bildirici yorum: Kanun ibaresinin muayyen ve tek mânaya geldiği ve bu mânanın mantiki bir tahlil neticesinde, kanunun kasdetmek istediği mânaya uymadığı hallerde yapılan yorum, genişletici (tevsi edici) veya daraltıcı (tahdit edici) bir yorumdur. Bu suretle ibareden uzaklaşıp, zahirî mânadan hakiki manaya doğru gidiliş, bu iki çeşit yorumun müsterek vasfidir. Lâfız kanunda kasdedilmek istemilen mânayı aşıyorsa yapılan yorum daraltıcı yorumdur. Eğer lâfzın mânası kanunun kastetmek istediği mânadan dar ise yapılan yorum genişletici yorumdur. Bu şekilde anlaşılmak şartı her iki çeşit yorum ceza hukukundan meşru sayılmalıdır. Çünkü her ikisinde de fikr, lâfz, üstün tutulmaktadır.

Mânası muayyen olmayan veya birden fazla mânaya gelebilen bir kanun ibaresinin asıl manasını göstermek yolunda yapılan yorum bildirici yorum (beyani tefsîr) dir. O halde kanunun ibaresindeki mananın gayrı muayyen oluşu, diğer bir deyimle şüpheli oluşu halinde müracaat edilen yorum, bildirici yorumdur. Bildirici yorum meşhumunun bu şekilde anlaşılması ona, "şüphe sanığın lehinde yorumlanır" kaidesinin maddî hadiseler sahâsında hukukî sahaya yani usul hukukundan öteye taşmasına mani olucu bir deger atfeder.

Kanundaki bir ibarenin hem daraltıcı ve hemde genişletici bir yorum tabi tutulamayacağı umumiyetle ve hatta pozitivistlerce de [1] kabul edilmektedir. Yalnız Ferri, kanunun yorumunda dahi, suçlunun cemiyet için arzettiği tehlikelilik halinin (pericolosita del delinquente) nazaza alımı ve yorumun suçlunun şahsına göre yapılması fikrindedir.

O halde az tehlikeli olan suçlular hakkında kanun daraltıcı yani suçlunun lehinde olacak şekilde yorumlanacak, bilakis tehlikeli suçlular hakkında genişletici yani cemiyetin korunması lehinde yorumlanacaktır [2]. Ferri'nin bu fikri bizzat pozitivistler tarafından da tenkit edilmektedir. Meselâ Florian a göre kanunun yorumu obejektif bir şeydir ve suçlunun şahsı buna temamile yabancıdır. Kanun daima aynı kaldığı halde, onu bir defa şu tarzda, bir defa da diğer bir tarzda yorumlamak doğu degildir [3].

aa. Genişletici yorum (interpretazione estensiva): Kanunun metni, kanunun ıra tesine ya lâfız yahut muhteva bakımından uymaz.

Birinci halde lâfzı ilgilendiren genişletici bir yorumu baş vurulur, meselâ

[1] Ezcü'nele Florian

[2] Ferri n 45 s 189

[3] Florian n 124; Ferri'nin Florian'ın tenkitlerine cevabı, Ferri n 45 s 192; Manzini'nin Ferri yi tenkidi, Manzini n 137 s 234 IV, not 4.

bir şeyin "sahibi" olmak umumiyyetle o şeyin "malik'i olmak mânâsına gelir. Ziilyet ,malik sayılımıyacagina göre lâfzan ele alınan "sahip" kelimesi ddar bir mana ifade etmektedir. Halbuki ceza kanununun 511, 582, 583 üncü maddelerinde kullanılan "sahip" kelimesine kanunun vermek istediği mânâ sadlece "malik" degildir. Her türlü meşru ziilyetlik hali de bu tabire dahildir. O lhalde bu misaldeki yorum lâfız ile ilgili genişletici bir yorumdur.

"Kardeş" tabirine ana veya baba ayrı kardeşleri ithal etmekte ,lâfız ile ilgili genişletici bir yorumduar[1]. 461 inci maddedeki "merdiven kurmak" tabiîrinin "hane ve müştemilatına duhul için kullanılan vasıtalarla vuku bulacak taarruzlarda da diger şartlar tahakkuk ettigi takdirde mezkûr bemin ibaresine degil mefhumuna ve kanun vazının maksadına göre tat bikii lâzim gelecegi "[2] yolundaki kararın veciz ifadesi de bu tarzda bir yorumu gösterir.

Bir kanun kaidesinde açıkça derpi edilmeyen hal veya hallere man- tikan dahil olan hususlara o kaidenin teşmili, muhteva bakımından, genişle- tici bir yorumdur. Muayyen kimselerin (küçükler, gebe kadınlar, vesaire gibi) çalışdırılmasını yasak eden bir kanunuñ iradesini esas tutarak, bu yasağı o sanatın münferit faaliyetlerinede teşmil etmek lâzim gelirse yapı- lan yorum muhteva ile ilgili genişletici bir yorumdur. Aynı yorum ihtiya- ci kendini kanuni lütuflarda da gösterebilir. Yalan söyleyenin kendinin veya akrabasından birinin "hürriyet ve namusa" behemh al fahiş bir zara ra maruz kalması bahis mevzuu olan hallerde kanun, yalan şahadetin ceza- sindan faili muaf tutmaktadır. Böyle bir zararın hürriyet ve namusa degil "hayata" müteveecih olduğu hallerde, yalan şahadetin cezasından muaf tutulmanın bu hallerede teşmili lâzımdır. Yargıtayın konut dokunulmazlığı- ni gidermek (mesken masuniyetini ih'al) suçu hakkın daki içtihadı, ve "daktilo ile yazılı ve imzasız bir şikayetname gönderilmiş olması halinde de iftira suçunun teşekkül edecegi" [3] yolundaki kararları muhteva ile ilgili genişletici yorumu misaldır.

Kanundaki misal verici hükümlerin genişletici yorumu tabi tutulması lâzımdır. "Misal verme" mefhumunda "genişletmek" zîmnen mevcut bir unsurdur. Bu sebeble Yargıtay, in bu türlü hükümlerin yorumunda kullan- diği usul ilmi esaslara uygunndur. Ezeümle, «balta ve tırpan»ın [4], «küsgü»

[1] 2.C.D. 12.10.944 esas 67888 karar 7032: (449 üncü maddenin 1 ci bendindeki kardeş tabiri mutlak olup ana veya baba ayrı kardeşlerede şamildir).

[2] CGK 23 5.938 esas 42 karar 40

[3] Tevhidi içtihat 18.2.942 esas 21 karar 4 : (kocanın ademi rızasına karşı karı- nın daveti ile gryri meşru münsibette bulunmak mânâsına如果不是为了证明某人对她的丈夫有不忠行为，那么她就不能被处以死刑); iftira hakkında CGK 16.2.942

[4] Tevhidi içtihat 16.5.943 esas 48 karar 50

nün[1], keskin tarafı ile kullanıldığı takdirde «kürek»in [2]. «çaklı»ni[3].... silah tabsrine dahil olduğu karar verilmiştir.

Kiyas ile yorumun en fazla karıştırıldığı saha genişletici yorum şahısdır. Yorum daima yorumlanan metnin çerçevesi içinde kahr. Halbuki kiyas bir kanun kaidssini kannnda yazılı olmuyan hadiselere, benzerlik esasına dayanılarak, tatbik etmektir. Yorum kanunu tatbik etmeye, kiyas kanundaki bir boşluğu doldurmağa matuf bir harekettir [4].

bb. Daraltıcı yorum (interpretatione restrictva) ; Genişletici yorumda olduğu gibi, bu yorumda da, lâfız ve muhteva ile ilgili yorum şekilleri ortaya çıkar.

Eger bir ibare yanlış veya hatalı olarak kullanılmış ise ve bu sertle kanunun irade etmek istediği mânadan uzaklaşılmış ise lafzin manası, irade edilen hakiki mânaya kadar daraltılmak lâzım gelir. Muhtevanın mânası ile irade edilen mana arasında fark görülür ve birincinin ikinciyi aşığı kabul edilirse daraltıcı yorumu ihtiyaç hasil olur.

Bu hale tesadüf edilen hükümlerden birisi de oldukça müphem şekilde yazılmış olan Ceza Kanununun 207inci maddesidir. Yargıtay bu hükmeye daraltıcı bir yorum i.e hakiki ölçüsünü vermiştir[5]. Aynı yorum şeklinin 251inci madde dolayısı ile de ihtiyar edildiği görülmektedir. Yargıtaya göre: "görev sırasında suç işleyen memurun cezası ancak kasdi suçlarda 251inci maddeye göre arttırılır, taksiri suçlarda arttırılmaz," [6].

Ceza kanunları ile istisnai kanunların mutlaka daraltıcı yorumla yorumlanacağı kanaatı doğru değildir. Böyle bir kanaatin husulune sebep Ceza Hukukunda kiyasın yasak olduğu kaidesinin yorum sahasına nakledilmesinden ileri gelir. Ceza kanunları ve istisnai kanunlar diğer bütün kanunların yorumlandığı gibi yorumlanmalı, yanı kanunun iradesi esas tutulmalıdır. Bu iradeyi daraltıcı bir yorum kanuna aykırıdır.

Ceza kanunları ve istisnai kanunlar bakımından yalnız mefhemu muhaliif (a contrario) yolu ile netice çıkarmakta bir hususiyet gözüktür. Diğer kanunlar için yanlış bir yol sayılan bu usul ceza kanunları ve istisnai ka-

[1] CGK 24.10.938 esas 65 karar 326; (189 uncu maddedeki tadat misal kabilindeki, küküti siyah mahiyetinde sayılır).

[2] CGK 7.8.937 esas 157 karar 175

[3] CGK 27.5.935 esas 157 karar 176

[4] Bu mesele hakkında Logoz m. 1

[5] 1.D 4.2.936 esas 2326 karar 185; (Nahiyyenin beş liradan on lira iki olaci tahsilatının üçe bölünmek suretiyle üç odaci istihdam edilmesinde 207inci maddedeki efürum unsurlarının mevcut olmadığı düşünülmemesi yolsuzdur).

[6] 4.C.D. 30.3.945 esas 2975 karar 3578

ASL

nunlar bakımından doğrudur. Bu sebeple hürriyetin esas olduğu yolundaki hukuk prensibi vadedilince, ceza kanunlarına ve istisnai kanunlara dahil olmayan hususların meşru sayılacağı neticesine, meshumu muhalif yolu ile varmak doğrudur.

Daraltıçı yorumun, bir kaideyi hükümsüz hale getirmeğe kadar gitmemesi lâzımdır. Fakat bunda hakiki ve mutlak bir zaruret mevcut ise, yorum yolu ile bir hükmün tatbik edilemez hale getirilmesi meşru sayılmalıdır. Bu zaruret kendini kanundaki mütenakız hükümlerde gösterir. Eğer tezat halindeki iki hükmünden biri aslı diğerini fer'i vasıfta ise ikincinin birinci ile uzlaşabilecek hadde kadar daraltıması ve eğer bu imkânsız ise yok sayılması lâzımdır. Eğer hükümlerden biri umumi diğerini hususi bir kanunda yer almış ise meselenin 10uncu madde hükmüne göre halli lâzımdır.

III

Yorum vasıtaları ve bu vasıtalar hakkında ırgıtay içtihadi

Yorumda kullanılan vasıtalar, lâfzi, fikri, sistematik, sosyolojik ve tarihi vasıtalar diye isimlendirilir:

A. Lafzi Vasıta: Kanun koyucunun maksadını bağımsız ve açık bir lisanla ifade ettiği farzolunur. Bu sebeple yorumu, kanunun lafzına göre mâna vermekle başlamak lâzımdır. Diğer vasıtalarla da mûrakaba edilmek şartı ile bu usul normal bir yorum sayılır.

Ceza kanunlarında kullanılan bütün tabirlere, onlara hukuk tekniğinde verilen mânâsının verilmesi her zaman doğrû değildir. Herhangi bir tabirin kanunda teknik mânâsının ayrı ve kullanılan dildeki umumi mânaya gelebileceğini daima göz önünde bulundurmak lâzımdır. Çünkü kanun koyucunun terim hatalarına düşüğü vakidir. Bazan hukuk tekniğinde hususi mânâsı olan bir terimin, kasdi olarak umumi dildeki mânada kullanıldığına rastlanır, kanun koyucu Ceza kanunlarının her kesçe bilinmesi ve anlaşılışmasını sağlamak için bu yola gider.

Lâfzi vasıta ile mantıksızca neticelere varmamak şartı ile, yerinde yorumlar yapılabilir [1]. Bu sebeple kanunun ibarelerinden hiç birini mânâsız ve lüzumsuz saymamalıdır. Fakat diğer vasıtaların veya umumi mantık kaidelerinin tatbiki sonunda mânâsızlığı ve lüzumsuzluğu aşıkâr olan bir ibare üzerinde, hususi mânâsı olan bir hukum gibi ısrar etmek doğru değildir.

B. Fikri Vasıta: Lâfzi vasıta ile elde edilen mânâsının, kanununun objektif ve hakiki iradesine uyup uymadığını araştırmak hususunda mûracaat edilen ilk vasıta, fikri vasıtadır. Her hükmün yorumunda lâfzi unsur ilk

[1] bk. Beccaria, paragraf IV: Beccaria'nın fikirleri hakkında Florian n 124.

defa nazara alınırsa da, katı bir neticeye varmak için fikri unsuru da kullanmak lazım gelir. Eğer bir hadisede ikisinin neticesi birbirinden ayrı ise fikri (mantiki) unsur tercih edilmelidir. Lâhz, bir düşünceyi ifade eder. Fakat bunu ifade etmediği sabit olan hallerde lâfza bağlı kalmak doğru değildir.

Meselâ, ceza kanununun 40inci maddesi dar ve lâfzi bir şekilde ele alınırsa beraet ile neticelenen bir tahkikat esnasında mevkuf kalmış olan bir kimsenin mevkufiyet müddetinin, mahkûmiyetle neticelenmiş diğer bir suçun cezasından indirilmesine müsaade etmeyeceği neticesine varmak lazımdır, halbuki bu hükümlerde takip edilen gaye, zaruri bir haksızlık olan tevkif müsesesesinin, her imkân buldukça, haksızlığını telafi etmek olduğuna göre bu hükmün lâfzi değil, fikri vasita ile yorumlanması yerinde olur. Yargıtay çok doğru bir görüşle bu ikinci şekli kabul etmiştir [1]. Aynı mahiyette olmak yani lâfzi vasita ile fikri vasita arasında fark bulunduğu ahvalde ikincinin tercihine diğer bazı kararlarda da rastlanmaktadır. Meselâ 264 üçüncü maddede "memnu silah" taşımak bahis mevzuudur. "Memnu silah" lafzını esas tutarak kullanılmaya esasen elverişli olmayın bir silabi taşımanın bu maddedeki suçu meydana getireceğine karar vermek fikri vasıtaya uymaz. Yargıtay içtihadı ca bu merkezdedir [2].

c. Sistematisk vasıta : Kanunun bölümlere ayrılışı (kitap, bap, fasıl, başlıklar, matlaplar) kanunun objektif iradesini tayin hususunda büyük önemi haizdir. Her hangi bir hükmün kanundaki yeri, başlı başına bir mâna ifade eder.

Sistematisk vasitanın sadece hükmün içinde bulunduğu kanuna hasredilmesi doğru değildir. En geniş mânasında "mevzuat" içinde her hüküm diğerleri ile ilgilidir. O halde bütün hukuk nizamı sistematisk bir yoruma vasita olabilir.

Sistematisk unsuru nazara almamak ve her hükmü kendi kendine yeter眼看 onu yorumlamak değil, "tecrît" etmektir.

Yargıtayın kararlarında sistematisk vasıtaya büyük önem verildiği görülmektedir; ezcümle :

Ceza kanununun birinci kitabının ikinci babı "Hürriyet aleyhine işlenen cürümler" e ayrılmıştır. Bu babın dördüncü faslı Konut dokunulmazlığını.

[1] Tevhidi içtihat 6.3.940 esas 5 karar 68: "Beraet eden bir şahsin beraet ettiği suçtan dolayı mevkuf kaldığı müddetin beraet kararından evvel—yani beraet kararının katileşmesinden önce—islemiş olduğu diğer suç için verilen ceza müddetine mahsusu icap eder.."

[2] CGK 23.2.935 esas 1085 karar 1835: "Kullanımıya salih bulunmamış silah taşımak suç teşkil etmez ..".

teminat altına alır. O halde bu fasılda suç sayılan fiiller "konut,,a (yani ma-la karşı) suç değil, konut dokunulmazlığına (yani hürriyete karşı suç) sa-yılmışlardır. O halde Konut Dokunulmazlığı aleyhine işlenen fiillerin bu cep-heden yorumlanması lâzımdır. Yargıtayın şu kararı sistematik tefsire tamamile uygundur: (193 üçü madde şahsi hürriyeti ve aile emniyetini muhafaza gayesi ile mevzu hükümlerden olmasına nazaran sahibi tarafından gayri muayyen bir zaman için terkedilmiş olan boş bir eve girmekte mesken ma-suniyetini ihlâl suçunun kanuni unsurları mevcut değildir) [1].

C. Sosyolojik Vasisita: Ceza kanunlarının tatbik edilecek-leri hadiseler, ehemmiyetsiz suçlar hariç sosyal bir patalojinin tezâhürleri sayılabılır. Bu sebeple suç hadisesinin sosyal oluşunu bilmeksizin, ona kanu-nu tatbik etmek dar, ve neticesiz bir faaliyet olur. Tâyini mümkün olmamış ölçüleri aşmamak şartı ile yorum sosyolojik vasıtalarдан faidelenmelidir.

D. Tarihî Vasisita: Ceza hukukunun bir çok müesseseleri eski bir kökten gelir. Bu sebeple bir kanun kaidesinin yorumlanmasında, onun tarihî tekâmülüünü bilmek, hakiki iradeyi aydınlatmağa yarar. Fakat tarihî seyir içinde inkitalara ve sert dönüslere dikkat etmek lâzımdır. Ekseriya yabancı kanunların iktibası tarihî unsûrun değerini azaltır. Bu sebeple ceza kanunumuzun yorumunda tarihî vasıtadan pek az ve mahdut bazı suçlar ba-kımından faidelenmek imkânı vardır.

E. İhzari Çalışmalar: Kanun kaidesinin mânasını o ka-idenin hazırlanmasına katılmış olanların çalışmalarından istihraç etmek doğru bir usuldür. Fakat ancak nisbi bir değer ifade eder. Çünkü ihmari çalışmalarda ekseriya fikirlerin çatışmaları görülür ve bir çok zit fikirler arasın-dan netice çıkarmak güçleşir. Ihzari çalışmalar sırasında ileri sürülen fikir-ler, tartışmaya katılanların şahsi fikirleridir ve bu fikirleri hiç bir zaman müşahhas bir kişi söylemeyecek olan kanun koyucuya atfedemeyiz. Buna-mukabil kanunun gerekçesine resmî bir değer atfetmek mecburiyeti vardır-

[3] - CGK 1.1.936 esas 78 karar 78

Belil tesbitine müteallik hükümler üzerinde bir inceleme

Müflik ERKUYUMCU

ÖZ: 1 — tesbiti delâlin tarifi 2 — Kabul edilmesi sebepleri 3 — Tesbit yapılabilecek haller 4 — Görevli ve yetkili mahkeme 5 — Yargıcıın riayetle mükellef olduğı kaideler 6 — Kanunumuzdaki noksantık

H.U.M.K.nun delillerin ikamesilarındaki hükümlerini ihtiva eden 8 ci fasilin 8 ci kısmında kabul edilen tesbiti delâile mütedair maddeler fazlaca tatbik edildiklerinden bu maddeler üzerinde tatbiki bir inceleme yapılması faydalı olmuyacaktır. Bu incelemeyi şu soruları cevaplandırmak suretiyle yapmamız muvafık olur.

- 1 — Tesbiti delâil ne demektir?
- 2 — Delillerin tesbitinin kabul edilmesi sebepleri nelerdir?
- 3 — Deliller ne gibi hallerde tesbit edilebilir?
- 4 — Tesbiti delâil için görevli ve yetkili mahkeme hangi mahkemedir?
- 5 — Delillerin tesbiti sırasında yargıcı ne gibi kaidelere riayetle mükelleftir?
- 6 — Kanunumuzda kabul edilen tesbiti delâile müteallik hükümler kâfimidir?

— 1 —

Tesbiti delâlin tarifi

H.U.M.K.nun 368 ci maddesi delil tesbitini şöyle tarif etmektedir. (iki taraftan biri derdesti rüyet olan dâvada henüz tahkik ve tesbitine sıra gelmemiş bulunan veya hâlde ikame edecek dâvada dermeyen edilecek olan hususun tanık, keşif, bilirkişi veya diğer delillerle tesbitini talep edebilir)

Maddedeki anasının tetkikinden anlaşılacağı veçhile tesbiti delâil demek açılan veya açılacağı umulan bir dâvâca ileri sürelecek olan ve henüz tahkik ve tekikine sıra gelmemiş bulunan bir vakianın acele tesbiti edilmesi demektir. Yargıcı tesbiti delâil suretiyle tanıkları dinleyebilecegi gibi keşif ve bilirkişi tetkikatı da yaptırabilir. Maddenin son fîkrasındaki serahate göre delil tesbiti sırasında diğer delillerin de tetkiki ve meselâ ağır hasta olup ölmesi muhtemel bulunan müddealeyin isticvabı veya bunu yemin teklif edimesi de caizdir. Yargıcı H.U.M.K.nun delillerin ikamesini müteallik hükümleri dairesinde lüzumlu gördüğü noktaları her suretle yapılan delil tesbiti sırasında tesbit edebilir. Bahsettiğimiz tesbit işi H.U.M.K.nun tesbiti delâile mütedair hükümlerine istinaden adlı kaza mercilerince yapılacak tesbit işidir. Noter kanununun 4166 sayılı kanunla tadil edilen 44 cü maddesinin (E) işaretli bendi e göre noterlerce yapılması kabul ed-

len diğer bir tesbit işi mevcutsa da, bunun mevzuumuzla alâkası yoktur. Sözü geçen kanun hükümlerine dayanarak noterler de bir şeyin veya bir yerin hal ve şeklini ve alâkalı şahısların hüviyet ve ifadelerini ayrıca tesbit edebilirler.

— 2 —

Tesbiti Delâlin Kabul Edilmesi Sebepleri:

Kanunumuzun 369 cu maddesinde aynen (Kanunu Medeni hükmü mahfuz kalmak şartile ancak şimdiden zabit ve tesbit olunmazsa ilerde zayı olacağı veya ikamesinde çok müşkülât çıkacağı melhuz olan deliller bu fasıl hükmüne tevfikan tesbit olunabilir) denilerek vazîî kanunun delil tesbiti müessesesini kabul etmesi sebebi izah edilmiştir. Talep tarihinde tesbit olunmazsa ziyyâa uğraması muhtemel olan veya ilerde ikamesinde fazla güçlük çıkması muhetmel bulunan delillerin ziyaîinden tevellüt edecek zararla ikamesinden doğacak müşkilâttan tarafları korumağı muvafık bulan kanun vazîî alâkadarları bu istisnayı kanun yole himaye etmek ve karşılaşacakları güçlüklerden kurtarmak istemiş ve şüphesiz ki bunda isabet etmiştir. Bazı hallerde acele tesbit edilmeyen bir delilin ilerde ortaya atılması fazla zorlukları mucip olacağı gibi, belki de imkânsız bir hal alabilir. Bu vaziyet ise o delilin ikamesile alâkadar olan şahsin hukukunu ihlâl ve hakkının zayı olmasını intâç edebilir. Meselâ, vuku bulan bir otomobil kazasında parçalanan arabaların kazayı müteakip vaziyetleri acele tesbit edilmediği takdirde enkazları kaldırıldıktan sonra mahallinde tetkîkat yapılması imkânsız bir hal alacağından böyle bir kazanın akabinde vuku bulan tesbit talebinin kabulü ve mahallinde müstacelen delillerin tesbit ettirilmesi lâzım gelir. Bu tesbiti yapmamak tesbit işile alâkadar olan şahsin ileride mahkemedede iddiasını ispat hususunda müşkilâta mâruz kalmasını teviz etmek demek olacağından bittabi caiz değildir.

— 3 —

Mahkemece Deliller Ne Gibi Hallerde Tesbit Edilebilir:

H.U.M.K.nun 368 ve 369 cu maddeleri hükümleri bu suale cevap teşkil etmektedirler. Bu maddelerdeki açık unsurlara göre tesbiti delâl yaprâabilmesi için, tesbiti istenilen olayda aşağıdaki unsurların mevcut bulunması lâzımdır.

A—Derdesti rüyet olan dâvada tesbiti istenilen noktanın henuz tahkik ve tetkikine sıra gelmemiş olmalıdır. Tesbit edilmiş bir hususun tesbiti de lâl yapılması suretile tekrar tesbiti kanunen imkânsızdır. Meselâ, bir menî müdâhale dâvasında tarafların huzurile keşif yapılarak münazaâlı maha-

İlin taraflardan birisine aidiyetinin katî bilirkişi raporile tesbitinden sonra diğer tarafın aynı gayrı menkulün kendisine aidiyetini ispat için delil tesbiti suretile yeniden keşif yapılmasını talep etmeye hakkı yoktur.

B — Açılacek bir dâvada ileri sürülecek bir vakia mevcut bulunmalıdır. sonradan ikame edilecek bir dâvanın mevcut olmaması veya tesbiti talep edilen noktanın açılacak dâva ile alâka ve münasibetinin bulunmaması hallerinde delil tesbiti yapılmaz Faraza, bir kimse münazaalî ve mevzuu dâva bulunmayan kıymetli bir saate kendisinin zilyed bulunduğuunun tesbiti için müstacelen tesbiti delâl yapılmasını isteyemeyeceği gibi, dâva ile alâ kadar olmayan ve üçüncü şahslar arasında cereyan eden her hangi bir muameleinin evvelden tesbitini de mahkemeden isteyemez.

C — Tesbiti delâl yapılması surtile tesbiti istenilen noktanın derhal tesbit olunmadığı takdirde ileride zayı olması muhtemel bulunmalıdır. tatbikatta bu noktaya bilhassa ehemmiyet verilmesi icabeder. bu mühim nokta ihmâl edilerek acele tesbiti lûzumlu olmayan ve ziayı da muhtemel bulunmayan delillerin toplanması için diğer tarafa tebligat yapılmadan müstacelen tetkikat yapılması doğru ve vazî kanunun maksat ve gayesine uygun olamaz. Bu tarzi hareket tesbiti delâl için kabul edilen prensiplere uygun düşmiyeceğinden, katiyien tasvip edilmez. Bilfârza münzaalî bir tarla içine dikilen fidan ve ağaçların ne miktar masraf ihtiyarile dikilip yetiştirdiğinin tesbiti için mahallinde diğer tarafın gıyabında acele tetkikat yapılması caiz değildir. zira, scnelerce emek ve masraf ihtiyarile yetistirilen ve çalınıp kaçırılması muhtemel bulunmayan ağaçlara yapılan masrafların miktarı dâvanın her hal ve safhasında diğer taraf hazır olduğu halde keşfen tesbit edilebilir. Keza hissedarlarından biri tarafından tamir ettirildiği iddia edilen müsterek bir binaya yapılan masraf miktarının da yargılama sırasında tesbiti kabil bulunduğuundan bu masrafların tesbiti delâl yole dâvadan evvel tesbiti de muvafık olmasa gerektir.

D—Dâvadan evvel tesbit edilmediği takdirde ikamesinde fazlaca müşkülât çıkması umulan deliller mevcut olmalıdır. Kanunumuzda bu noktanın kabul edilmesi tabiidir. çünkü, bazı hallerde deliller acele toplanmadığı takdirde ziyya uğrayabileceği ve binnetice bundan alâkalı şahıs zarar görebileceği gibi, yukarıda bahsi geçen misalde olduğu gibi diğer bazı ahvalde de derhal tesbit edilmeyen delillerin sonradan ikamesi fazla müşkülâti mucip olabilir. Ezcümle belediyece maili inhidam olduğu iddiasile yıkılmasına teşebbüs edilen bir binanın maili innidam olmadığını iddia eden sahibinin talebi üzerine binanın vaziyeti ve yıkılması ihtimali olup olmadığı derhal mütehassis bilirkişi raporile tesbit edilmediği takdirde maliki belediyece acele yıktırılan binanın maili inhidam olmadığını ispat hususunda mahke-

mede müşkülâta uğrayabilir. Böyle bir vaziyette müstacelen yapılacak bir tesbitin davacının delil ikamesi hususunda uğrayacağı müşkülâti önceden bertaraf etmesi itibarile faideli olacı şüphesizdir.

— 4 —

Tesbiti delail için görevli ve yetkili mahkeme hangi mahkemedir

Delillerin tesbitine görevli ve yetkili mahkemeyi tayin eden H. U. M. K. nun 370 nci maddesinde, (Delillerin tesbiti için selâhiyettar olan mahkeme dâvanın rüyet edildiği veya dâva ikame olunmamışsa en seri ve en az masrafla delilin tesbiti kabil bulunduğu mahkeme veya sulh hakimidir) denilmektedir.

Maddenin tefsire muhtaç olmayacağı kadar açık hükümleri ihtiva eden tirinci fikrasının incelenmesinden de anlaşılacağı veçhile delillerin tesbiti için birinci derecede görevli ve yetkili olan mahkeme esas dâvanın rüyet bildiği mahkemedir. Dâva açıldıktan sonra o davaya ait bütün deliller ancak ve münhasır dâvaya bakan mahkemece tesbit olunabilir. Derdesti rüyet olan bir davaya mütedair delillerin başka bir mahkemede tesbit edilmesine kanunen imkân yoktur. Vazii kanunun bu kaideyi istisnasız vazgeçmesi çok doğrudur. Zira, derdesti rüyet olan bir dâvaya müteallik bulunan delillerin diğer mahkemece tesbitinin kabul edilmesi tatbikatta müşküllî ve karışıklıklar mucip olabileceği gibi, bu vaziyetin yargıcın delilleri bizzat toplamak, tetkik ve serbestçe takdir etmek hakkılı de telif edilemeyeceği bedibidir. Delillerin davaya bakan mahkemece tesbit edilmesini esas prensip olarak kanunumuzun kabul etmesi hasebile açılan bir davaya herhangi bir mahkemece bakılırken o davaya ait tesbit işini başka bir mahkemenin yapmasına imkân olmadığından başka bir mahkemece hilâfi selâhiyet yapılan delil tesbiti rüyet edilen davada delil olarak kabul edilemez. Mümasıl hadisata yüksek yargıtay da kararlarile bu görüşe iştirâk emektedir. Ezcümle, Yargıtay 4 cü Hukuk Dairesinin bu konu ile ilgili bir kararında (Sulh mahkemesince hilâfi selâhiyet intihap olunan ehli vîkûfuna verdiği rapor esas davayı rüyet eden asliye mahkemesinde hükmne medar ittihaz edilemez) denilmektedir. (Yargıtay 4 cü Hukuk daire sinin 20/1/941 Tarih ve 118/105 sayılı kararı)

Delillerin dâvaya bakan mahkemece tesbit edilmesini esas itibarile ana prensip olarak kabul eden kanunumuz maddenin ikinci kısmile bu kaideyi bir istisna kabul etmiştir. Kabul olunan bu istisnai hükmeye göre dâva ikame olunmamışsa tesbiti delâil bunu en seri ve en az masrafla yapması kâbil olan diğer bir mahkemeden veya sulh yargıcından istenilebilecektir. Maddedeki bu istisnai hükmü tatbik edilebilmesi için esas dâvanın açılma-

No 1

mış olması şarttır. Tesbiti delâilde yetkili mahkemeyi hâle maksadile sevk edmiş olan bu madde hükmü tatbikatta bazı mahkemelerce yanlış tatbik edilmekte ve görevli mahkemeler mevcut iken görevsiz mahkemelerce sözü geçen hüme istinaden deliller tesbit edilmektedir. Halbuki, kanunumuzun iraz elâstiki olan bu hükmünün delil tesbitinin suratle yapılmasını kolaylaştırmak maksadile tâdvin edildiği ve vazii kanunun hakiki maksadının yetkili mahkemeye muracaat imkânının güç veya imkânsız olması yüzünden delil tesbiti işinin gecikmemesini temine matuf bulunduğu aşķârdır. Kanatımıza göre görevli mahkeme mevcut iken vazifedar olmayan mahkemece bu maddeye istinaden delillerin tesbitine imkân yoktur. Maddeyi mutlak mânada ele almak vazii kanunun hakiki maksadını nazara almamak demek olur ki bu da doğru değildir. Maddedeki istisnai hükmün tatbiki icabeder hallerde vazife meselesi ihmâl edilmemelidir. Yani, katî lüzum olmadıkça vazifeli mahkeme mevcut iken vazifedar bulunmâyın mahkemece delillerin tesbitine girişilmemelidir. Meselâ, faal bir ticaret mahkemesi mevcut olası bir merkezde ticarete ait bir delil tesbiti işinin Suhûr veya Asliye Hukuk mahkemelerinden birinde yapılması doğru olamaz. Bu tarzi hareket vazii kanunun delillerin en seri ve en az masrafla tesbitini teminden ibaret olası gayesine uygun düşmez. Çünkü, tesbit isteyen aynı şehr ve kasaba dahilindeki vazifedar ticaret mahkemesinde de delilleri aynı masrafla ve aynı suratle kolaylıkla tesbit ettirebilir. Bundan başka görevli mahkeme mevcut iken diğer bir mahkemece tesbit yapılması vazifedar mahkemenin görevine açık bir müdâhale teşkil etmesi itibarile de caiz görülemez. Asliy mahkemesine ait bir delil tesbiti işinin suhûr mahkemesinde yapılması halinde de vaziyet aynıdır. Bu itibarla mahkemelerce madde tatbik edilirken titiz bir itina gösterilmeli ve katî bir lüzum olmadıkça başka bir mahkeme ait olan delil tesbiti vazifesiz mahkemece kabul ve icra edilmemeli dir.

— 5 —

Tesbiti delâilde yargıcıın riayetle mükellef olduğu kanûneler

H. U. M. K. nun 371, 373 ncü maddeleri delillerin tesbiti sırasında yargıcıın riayetle mükellef olduğu kanun hükümlerini ihtiva etmeyeceklerinden sırasıyla bu maddeleri birer birer gözden geçirelim.

MADDE: 371

Delillerin tesbiti isbat olunacak vakia ile tanıklara ve bilirkişilere sevralacak sualleri muhtevi ve üç nüshadan ibaret dilekçe ile talep olunur. Dilekçe mahkemece şayanı kabul görülsürse delillerin tesbiti için bir gün tâyin edilir.

Nol.

Maddedeki açık hükmünden anlaşıldığı gibi, tesbiti delâile behemehal üç nüsha olarak verilen dilekçe üzerine karar verilmek lâzımdır. Kanunun emrettiği şekilde üç nüsha olarak verilmeyen arzuahale veya şifahi talebe istinaden delil tesbitine karar verilemez. Bu takdirde yargıcıın şeraiti kanuniyeyi haiz olmayan tesbiti delâil talebini red etmesi veya noksan olarak verilen dilekçeleri ikmal için talebi yapana mehil verilmesi lâzım gelir. Bahsi geçen 371inci maddenin katî hükmü mucibince şifahi muhakme usulü cari olan sâlh mahkemelerine vuku bulacak tesbiti delâil taleplerinin de yine üç nüsha olarak verilecek dilekçe ile yapılması icabeder. Mezkûr mahkemelerde şifahi muhakeme usulü cari olduğu ve dava ikamesinde yapıldığı gibi mahkemeye tesbiti delâil zabitnamesi tanzim ettirmek suretile tesbit istenebilceği düşüncesile şifahi talep üzerine delil tesbitine karar verilmesine maddedeki sarahat karşısında imkân yoktur.

İncelediğimiz maddenin açık hükümlerine nazaran kendisinden delillerin tesbiti istenilen yargıcıın her şeyden evvel tesbit dilekçesini esaslı bir şekilde inceleyerek tesbiti delâil talebinin kabule şayan olup olmadığına araştırması ve neticede delillerin tesbitine veya tesbit talebinin kabule değer olmaması hasebile reddine karar vermesi lâzımdır. Yapılan müracaat iyice tetkik edilmeden mücerret bir talep üzerine delil tesbitine karar verilmesi caiz olamaz. Mahkemece tesbite karar verildiği takdirde incelediğimiz maddenin son fıkrası göz önünde tutularak aleyhine tesbit kararı verilen tarafın tetkikatta hazır bulunması veya tesbit sırasında sorduracağı sualleri mahkemeye bildirmesi için bir tetkikat günü tâyin edilerek diğer tarafa tebliğ edilmelidir. Tesbit yapılacak günde yargıç iki taraf hazır oldukları halde tesbitine karar verilecektir. delilleri kanun hükümlerini nazara alarak tesbit etmelidir. H. U. M. K. nun 81inci maddesi mucibince yargıç tarafından esbabı mucibe gösterilerek müstaceliyet kararı verilen hallerden madasında güneş battıktan doğuncaya kadar ve tatil günlerinde aleyhine muamele yapılacak kimsenin muvafakatı olmaksızın hiç bir muameleyi adliye yapılamayacağından delil tesbiti günü tâyin edilirken bahsi geçen madden hükmü gereğince tetkikat günü tatile tesadüf ettirmemelidir.

MADDE : 372

Arzuhal v. mahkemenin kararı sureti diğer tarafa tebliğ olunur. Bu taraf ta sorulacak diğer sualleri yargıca göncermek ve muamelede hazır bulunmak salâhiyetini haizdir. Müstet'inin hukukunu muhafaza için zaruri görüldüğü veya hukuk esbab bulunduğu surette istisnaen tebliğattan sarfınazar olunabilir. Ancak, bu suretle mahkeme tesbit ettiği delâili mutazammin tanzim edeceği zabit varakası suretini derhal diğer tarafa tebliğ mecburdur.

Nob

Kanunumuzun bu maddesi mahkemce delil tesbitine karar verildiği takdirde karar suretinin dilekçe ile birlikte ve tetkikat gününü ihtiva eden dave'ye tebliği suretile diğer tarafa bildirilmesini emretmektedir. Hukuka na taallük eden delil tesbitinde tanıklar veya bilirkişilerden lüzumlu görü-ğu noktaları sordurmak ve Inceleme sırasında hazır bulunarak yargıca, ta- nıklara ve bilirkişilere izahat vermek aleyhine tesbit istenilen tarafın kanu- ni bir hakkı olduğundan maddede bunların kabul edilmesi yerindedir. An- cağ, müstacel veya tesbit isteyenin hukukunun korunması için zaruri gö- rülen bazı hallerde istisnaen hasma tebliğat yapılmaksızın da delil uestbiti tetkikatı yapılabılırse de, kanunun pek lüzumlu ahvalde tâtbik edilmesi için kabul ettiği bu hak mahkemelerce suistimal edilmemeli ve zaruret olma- dikça diğer tarafa haber verilmeden tesbiti delâil tetkikatına girlşilmeme lidir. Yapılacak bir delil tesbitinin esası, hakiki ve adalete uygun olabil- mesi için bu tesbitte aleyhine delil toplanacak taraf behemehal hazır bu- lundurulmalıdır. Müstacelen delil tesbitine lüzum görüldüğü takdirde tetki- katın diğer tarafın giyabında acele yapılmasını icabettiren kanuni müstace- liyet sebepleri verilecek kararda gerekçelerile tafsilen izah edilmelidir. Se- bep ve gerçekleri etrafında izah edilmeden verilen bir müstaceliyet kararı neticesinde yapılan delit tesbiti tetkikatında, bilirkişinin tanzim ettiği ra- porun blâhara açılacak esas davada delil olarak kabul edilmesine usulen ve kanunen imkânyoktur. Benzer işlerdeki yargıtay içtihatları da bu nok- tayı nazarı teyid etmektedir. Ezcümle, Yüksek Yargıtay 1inci Hukuk Dai- resinin bu mevzuat müteallik 14/2/1939 tarih ve 252 kararında aynen (De- lillerin tesbiti yoluyle yapılan keşif müddeaaleh hazine vekilinin giyabında ve H. U. M. K. nun 372 nci maddesinin 3 üncü fıkrasında yazılı müstacel sebep ve zaruretler tayin ve tesbit edimeksizin yapılmış olmasına göre yeni- den iki tarafa ehli vukuf intihabı teklif edilmek ve ittifak edemedikleri suret- te re'sen intihap olunacak ehli vukufa usulü dairesinde keşif yaptırmak icabederken hazine vekilinin bu noktaları tazammun eden talebinin reddi ciinetine gidilmesi yolsuzdur) denilmektedir.

Ne gibi ahval müstacel ve tesbit isteyenin hukukunun muhafazası için zaruri ad edilebilir?

Bu nokta hakkında katı bir şey söylemeye imkân yoktur. Bu cihet vazia kanunca daha ziyade yargıçın takdirine bırakılmıştır. Yargıcı kendisi ne arzedilen hadiseyi aklı selimini istimal ederek incelemeli ve tesbitin üstacelen yapılması icabedip etmediğini takdir ve gerekçelerile tesbit etmelidir. Maddenin son fıkrası istisnaen tebliğattan sarfınazar edilerek müs- tecelen deliller tesbit edildiği takdirde buna müteallik zabıt varakası sureti- ni derhal diğer tarafa tebliğ etmek kulfetini mahkemeye tahmil etmekte ol- duğundan giyapta yapılan tesbiti delâil sonunda tanzim kılanın zabıt vara-

Mb4

kası derhal diğer tarafa iebliğ edilecektir. Bu sayede hakkında tesbit yapılan taraf keyfisiyetten derhal haberdar olabilecek ve yapılan tesbite ait noktai nazar ve itirazlarını yargıca bildirmek imkânını elde edecektir.

Madde: 373.

Delillerin tesbiti hakkında sebkeden itirazlar delilleri tesbit eden yarıç tarafından hallolunur. Delillerin tesbiti hususunda bu fashın 2,3 ve 4 cü kisimları hükümlerine riayet olunur.

Delil tesbitine dair mahkeme erden verilen kararların kabili itiraz olduğu kaidesini bu madde ile vaz eden vazî kanun itirazın şeklini tâyin etmemiş olduğundan ileri sürelecek itiraz yazı ile veya şifahen yapılabilir. incelediğimiz maddede sebkeden itirazların tesbiti delâili yapan yargıç tarafından tetkik edileceği kabul edilmiş olduğundan yapılacak itirazın tesbiti delâile karar veren mahkemeye yapılması lazımdır. Adı geçen maddede itiraz için sarih ve zümni bir müddet gösterilmemiş olmasına göre itirazın tesbiti delâil yapılmaya kadar ve gıyapta yapılmışsa yapıldıktan sonra da dermeyan edilmesi kabildir. İtiraz halinde delillerin tesbitine karar veren yargıç ileri sürülen itirazın yerinde olup olmadığını inceleyerek bu hususta bir karar verecektir. Yargıcın itiraz üzerine vereceği kararların kabili itiraz veya temyiz olup olmadığı hakkında kanunumuzda açık bir hüküm yoksa da, kaideten *nihai* mahiyette olmayan bu gibi kararların temyiz edilememesi lazım gelir. Yüksek yargıtay da ittihaz ettiği kararlarla bu görüşe iştirak etmektedir. Netekim yargıtay Ticaret Dairesinin bu konu ile ilgili bir kararında, aynen (Delillerin tesbiti hakkındaki itirazlara dair mahkemelerden verilen kararlar *nihai* kararlardan bulunmamış ve *nihai* olmayan kararların temyizleri kabil olmayacağı H.U.M.K.nun 427 ci maddesinde yazılı bulunmuş olmasına mebni kanunen kabule şayan olmayan temyiz dilekçesinin reddine oybirliği karar verildi) denilektedir. (Yargıtay Ticaret Dairesinin 15/4/944 Tarih ve 967/628 sayılı kararı)

Mahkemelerin tesbiti delâile karşı vuku bulan itirazlar üzerine verecekleri kararların kabili itiraz olduğuna dair kanunumuzda bir hukum kabul edilmemiş olduğundan bu gibi kararlara mafevk veya en yakın mahkemeye itiraz etmek imkânı da yoktur. Bununla beraber yargıcın bizzat ittihaz ettiği tesbiti delâil kararına karşı vuku bulan itirazı yine bizzat tetkik etmesi doğru olamayacağından H.U.M.K.nun bu husustaki hükümlerini tadilile vuku bulacak itirazların mafevk veya en yakın mahkemece tetkik edilmesi e- sasının kabul edilmesi veya hukum etmektedir. Bu hükümler tanıklara, bilir-

Incelediğimiz maddenin son fikri deillerin tesbiti hususunda riayet olunacak kanun hükümlerini irae etmektedir. Bu hükümler tanıklara, bilir-

kişilere ve senedata mütedair hükümlerdir. Delilleri tesbit eden yargıcıın kanunumuzun zikri geçen hükümlerini gözönünde bulundurarak toplanmasına karar verilen delilleri H.U.M.K. nun maddede tasrih edilen kısımlarında gösterilen esaslar dairesinde tesbit etmesi icabeder. Meselâ yargıç tanığı din lemezden evvel usulen yemin hakkında ihtarat yapmalı, bilirkişilere yemin vermeli, senedatin ibrazı mecburiyeti hakkındaki H.U.M.K.nun 326 ve müteakip maddeleri hükümlerine riayet etmelidir. Kanunumuzun 374 cü maddesi mucibince delillerin tesbiti için ifa ve tanzim edilmiş olan bilumum muamelât ve evrak esas dava dosyasının murtebiti ad olunacağından tesbiti delâil evrakı muamele ikmal edilince esas dava dosyasile birleştirilecektir.

— 6 —

*Kanunumuzda kabul edilen delîl tesbitine müteallik
hükümler kâfimidir*

H . U . M . K . nun tesbiti delâile mütedair hükümleri esaslı bir şekilde tetkik edilince kanunumuzda mühibim bir noksantal mevcut olduğu göze çarpmaktadır . Bu mühibim eksiklik tesbiti delâil tetkikati sırasında yargıcıın ica bında cebir istimal edip edemeyeceği hususunda kanunda açık bir kayıt mevcut olmamasıdır Usul kanunumuzda bu nokta hakkında sarih ve zîmnî bir kayıt mevcut olmaması tatbikatta müşkilâti mucip olmakta ve tereddütler uyandırmaktadır. Yargıç delilleri tesbit ederken zor kullanabilir mi ? kanunumuzdaki vuzuhsuzluk sebebiyle bu hususta katî birşey söylemeye imkân yoktur. Bu konuya ait fikirler ikiye ayrılmaktadır.

Bir kısım hukukçular tesbiti delâili mahkemece verilen bir karara istina- den yapılmakta olması ve mahkeme kararlarını icabında cebir istimali Sure- tile infaz edilebileceğinin tabii bulunması dolayısı ile muhalefet vukuunda yar- gıcıın läzimlîtiba bulunan kararını infaz için cebir istimal edebileceği ve lüzumunda zabita kuvvetlerinin yardım ile yapılmasına karar verilen tesbiti delâili zorla yapabileceği kanaatindadırlar. Bunlara göre H U.M.K. nunda mânî bir hüküm mevcut olmadığından yargıç mahkemenin kararını yerine getirmek için icabında cebir istimal edebilir . ve meselâ , dahilinde tesbiti delâil yapılması icabeden binanın kapısını kırdırmak veya kilidi anahtarla açtırmak suretile ve zabita kuvvetlerinin yardım ile zilyedin rızası hilâfına dahiline girerek lüzumlu gördüğü tetkikatı yaptırabilir . Bu suretle toplanması icabeden deliller cebren tesbit edilerek hem vazî kanunu tesbiti delâil müessesesini kabul etmekteki maksad ve gayesi tahakkuk ettirilmiş ve hem de mahkemenin uyulması lüzumlu olan kararı yerine getirilmiş olur .

Diger bir kısım hukuk şinaslar ise , aksi fikirde dirler , bunların fikirleri de söylece hülâsa edilebilir . tesbiti delâil sırasında yağıcıın cebir istimal

etm̄e kanunen hakkı yoktur. Çünkü yargıç yapacağı tetkikatta H. U. M. K. n̄n delil tesbitine mütedair bulunan hükümlerile mukayyetir. bu hükümlerde yargıçın icabında cebir istimal edebileceğine dair hiç bir kayıt ve serahat mevcut olmadığına göre tetkikat sırasında muhalefete maruz kalan yargıç zor kullanamaz. Bu vaziyette yargıçın tetkikatın yapılmasına muhalefet eden tarafa muhalefetinden doğacak kanuni neticeleri ihtar etmesi ve yine temerrüdü halinde de keyfiyeti bir zabıt varakasıyla tevsik ederek avdet etmesi lâzım gelir. Tasbiti delâil kararının mahkeme kararı olduğu ve lâzimülifaz bulunduğu yolundaki mütâ ââ kabul edilemez zira makemnin nihâl olmayan bu gibi kararlarının behemhal cebir kullanılarak infaz edileceğine dair kanunumuzda açık bir hüküm kabul edilmemiştir. Kanunda serahat olmayan bu nokta hakkında kiyas yole muamele yapılması caiz bulunmadığından yargıçın muhalifet vukuunda cebir istimal etmemesi daha doğru olur.

Bu fikirlerden hangisi daha doğru ve kanunidir H. U. M. K. numuzdaki vuzuhsuzluk hasabile bu hususta kati bir şey söylemeye imkân olmamakla beraber şimdiki mevzuat muvacehesinde ikinci nokta nazar bize daha mülayim gelmektedir. Kanunumuzun tesbiti delâil faslında yargıçın zor kullanacağına dair bir kayıt mevcut olmadığı ve kiyas yole muamele yapılması doğru bulunmadığı cihetle tesbiti delâil sırasında yargıçın cebir istimal etmemesi daha doğru ve vazî kanunumuzun tesbiti delaile müteallik olarak sevk ettiği hükümlere daha uygun olur. Mahkemelerden verilen ihtiyaç tedbir karaalarının icabında kuvvet müsallâha ile cebren infaz olunacığını H. U. M. K. n̄n 106 ci maddesinde tasrih eden kanun vazînin tesbiti delâil faslında böyle bir hükmü kabul etmemiş olması hakkı şahsiye taalluk eden istisnaî bir muamele olan tesbit işinin cebren yapılmasını düşünmediğini göstermekte ve bu fikirde bulunan hukukçuların görüşlerini zîmnen teyit etmektedir. Bununla beraber zayı olmasi muhtemel bulunan delillerin sùr atle toplanmasını temin maksadile istisnaen kabul edilen bu müesseseden beklenen faydanın temin edilebilmesi ve yargıçın vazifesini ifa ettiği sırada lûzumlu o'ritesinin ve kanunun hakimiyetinin temini için tesbiti delâil sırasında cebir knllanabilmesinin habul edilmesi de şarttır. zira yargıçın muhalefet vukuunda bir zabıt varakası tanzim ederek bilâ muamele avdet etmesi maksadı temin edemez. Tatbikatta aleyhine tesbit yapılacak suiniyet sahibi taraf tetkikat sırasında ekseriya tegayüp ederek giyabında tanzim kilinen zabıt varakalarını imzadan çekinmektedir. İmzasız bir varaka ise o varakada ismi geçen şahsi ilzam ve aeyhine kati delil teşkil etmez. Tesbitin yapılmasına muhalefet veya kötü maksadını elde etmek için tetkikat günü tegayüp eden şahsa karşı yargıç'a cebir kullanmak selâhiyetini vermemek vazî kanunun kabul ettiği delil tesbiti işinin akım kalmasını tecviz ve kanunun-

hakimiyeti pirensibini ihmal ve suiniyeti de himaye etmek demek olacaktır ki bittabi buda caiz değildir. Bu itibarla kanunumuzun tesbiti delâile müteallik hükümlerinin maksat ve sebebi vaz' ina göre tadili ve icabında yargıcıın cebir istimal edebileceğine dair H.U.M.K.na hükümler ilâvesi muvafık olacaktır. bu lûzumlu tadilin bir an evvel yapılmasını teminini Yüksek Adalet Bakanlığımızdan temenni ederken tevzii adalet işne yardımî ve faydalari kabilî inkâr olmayan bu müessese üzerindeki şahsi bazidüşüncelerimi de burada belirtmek isterim.

H. U. M. K. nun delillerin ikamesine müteallik olarak vaz etliği ana prensiplere göre hukuk dâvalarında ispat külfeti dâvaciya tâhmil edilmişdir. kaideten haklı olduğunu iddia edan taraf hakkını mahkemedede isbat etmekte mükelleftir. ve H. U. M. Kanunuumuz taraflara bu hakkı geniş mikyasda ve fazlasile vermiştir. delil tesbiti işi acele toplanması zaruri olan delillerin sür'atle toplanabilmesini temin için vazî kanunun kabul ettiği istisnai bir müessesesidir. Bu hukuki müessese ancak kabulündeki sebep ve hikmet göz önünde tutularak istimal edilirse faybalı olabilir. ve suistimal edilmeyerek iyi tatbik edildiği takdirde adaletin tevzii işine yardımî dokunabilir. alâkâları mahkemedede iddialarını isbat hususunda karşılaşacakları güclüklerden kurtarmak maksadile kabul ve tedvîn olunan bu müessese tatbikatta kötü istimal edilmemelidir. Delil tesbiti müessesesinin sebepsiz, yersiz ve ulu orta istmali kanun vazinin onu kabul etmekteki maksat ve gayesine uygun düşmeyeceğinden tevziz edilemez.

Tatbikalta kanunu tatbik eden yargıçlarla tevzii adalet içinde onlarla beraber çalışan avukatların delil tesbiti müessesesine bu müessesesinin (ziyaret umulan ve süratle toplanmasına katı lûzum hsil olan delillerin acele toplanmasını) teminden ibaret bulunan maksadı vazî nazara alarak ancak lûzumunda muracaat etmeleri icabeder. Bu itibarla bir avukat mahkemedede kolayca toplanması kabil olan delillerin tesbiti için yargîca muracaat etmemeli ve ederse yargıçlar da hakkın sui istimali suretile vukubulan kanuna aykırı bu gibi delil iesbiti taleplerini redetmelidir. Yerinde olsun olmasın yapılacak her müracaatın mahkemelerce bilâ tetkik is'af edilmesi doğru ve vazî kanunun maksadına uygun olamaz. tarafları mahkemedede karşılaşacakları müşkülâttan kurtarmak gayesile tedvîn olunan delil tesbiti müessesesine mahkemedede güçlükle değil bilakis kolaylıkla ispat edilebilecek iddeaların sübut delillerinin toplanması için baş vurmak hakkın ui istimaline vasita olmak demek olur ki bunun caiz olmadığı aşikârdır.

Fahis faiz meselesi

Türk yargıçısı, faiz miktarını serbest bırakan veya Türk Kanunu'nun tayin ettiği azamî hadden fazla faize müsaade eden yabancı kanunlara uygun olarak yabancı memleketlerde yapılan mukaveleleri muteber sayabilir mi?

Doçent Dr. Osma' Fazıl BERKİ

Yargıtay dördüncü hukuk dairesi, Devletler hususi hukukunda faiz miktarını ilgilendiren çok önemli ve kıymetli bir karar vermiş bulunmaktadır. Hadise şudur:

Münkkilinin ölü annesi ... yarı hayatı hissesine mutasarrıf olduğu Yunanistanda Yenişehir de kain Borazan çiftliğini seksen bin drahmi mukabilinde Doktor ... ye ipotek ettikten sonra mezkûr alacak menhunatı ile beraber 22/13/912 tarihinde Doktor ... tarafından müvekiline devir ve temlik edilmiş ve borçlu borçunu ödemeden 17/9/317 tarihinde vefat etmiş ve bu suretle borç ve teminat müvekkiline ve müteveffanın diğer oğulları ... ve ... ye ırsen intikal eylemiş ve vereseden ..., borçtan hissesini tediye etmeden bütün menkul ve gayri menkul mallarını ölüme bağlı tasarruflarla karısı dâvalı ... ye devir ve temlik ederek 20/1/925 tarihiinde vefat etmiş olduğu cihetle mezkûr borçtan adı geçenin maa faiz hissesine düşen 67465 grannının Türk parasile tutarının karısı dâvalı ... den alınması istenilmiştir.

Dâva, İstanbul asliye 4. üncü hukuk yargıçlığından açılmış ve mahkeme aşağıdaki kararı vermiştir.

Tefsilâtı zabitname ve ilâmında yazılı olduğu üzere, zaman aşımı noktasından dâvanın reddine dair evvelce verilen kararın Yargıtayca bozulması hakkında verilen karar üzerine mahalli mahkemesince ev velki hükümdə ısrara karar verilmiş ve ısrar kararı dahi hukuk genel kurulunca incelenerek iddia edildiği üzere müdayene akdi ve ipotek ve bâslara ait devir ve temlik muamelesi Yunanistanda yapıldığı tâ hakuk ederse ve ipotek olunan gayri menkuller de Yunanistanda bulunmuş ise hâdisede Yunan kanunu hükümlerinin tatbiki icap edecekinden ve Yunan kanunu gereğince ipotekli alacaklarda zaman aşımı cereyan etmediği de iddia edilmiş olunduğundan işbu sebeple

rin ve zaman aşımı hakkında Yur'an kanunu Lülemlerinin tâhîk ve ispatı lazımgelmesine nazaran bozma sebebi varit ve uymak gereklî iken skain tarini itibariyle Mecelle ahkâmınca zaman aşımı carî olduğu ve Türk mahkemelerinin Ecnebî hukukura binaen itayı hukmedemeyeceği beyaniyle Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 76inci maddesi de nazara alınmîyarak evvelki hukûmde ısrar edimesi usûl ve kanuna aykırı olduğundan bahsiyle temyiz edilen son hukûm dahi Bozulmuş olmakla bozmaya uyularak yapılan yargılama sonunda; Borcun esası ve bu borcun temliki dosyada mevcut mukavele ve temlik senetleri suretleri mündericatiyle anlaşılmış ve Yunan kanunlarında faizin miktarı ve faizi mürekkep hakkında bir memnuniyet bulunmamış ve şu hale nazaran esas borç olan ellibeşbin drahminin mukavelede kabul edilen faiz miktarına göre bilhesap beşbinbeş yüz drahmi olarak kabûl olunması muktazi bulunmuş ve müddealeyha hissesi olan altıda bir hesabiyle mumaileyhe onbinaltmış drahmi isabet eylediği anlaşılmış ve bunun 913,911 ve 914 yıllarına ait olmak üzere % 10 dan 4025,2 ve 915 yıllardan 942 yılı nihayetine kadar 28 yıl, % 9 hesabiyle 25358,76 ki cem'ân 39446, 78 drahmiye baılıg olup gelen cevaba nazaran 20 drahminin 65 kuruş 6785 santim mübadele fiatına nazaran beher drahmi 3 kuruş 25 santim etmesine göre mecmuunun 1282 lira 2 kuruş 35 santime baılıg olmakta bulunmuş olduğundan sözü geçen paranın beher ikiyüzsekseniki kuruş 35 santimin müddeea aleyhden alınarak dâvacıya verilmesine ve müdelein fazla iddiasının reddine karar verilmişdir.

Istanbul dördüncü hukuk mahkemesinin vermiş olduğu bu hukûm dâvalîvekili tarafından temyiz edilmiş ve yagıtay şu kararı vermiştir.

Temyiz olunan hukûm yerinde gösterilen mucip sebeplere göre esasa taalluk edn diğer itirazlar varit değildir.

Faize aid itiraza gelince: Yagıtay hususî dairesiyle genel kurul-kararlarında gösterildiği mahal ve mahiyeti akit itibariyle hâdisede Yunan kanunlarının tatbiki lazımgelirse de, bu kaide mutlak olmayup âmme intizamını ahlâk ve âdabi ihlâl etmemek kayıtlarıyle mu-kayyetolmasına ve faize müteallik kanunların vazi, âmme intizamı esasına müstenit olup bu misullü intizamı âmme kanunları hukûm-lerinin hususî mukavelelerla ihlâl edilemeyeceğine binaen faiz hâkînda Türk kanunları ahkâmının tatbiki icabederken zühûl edilmiş olmakla hukûmün bu sebebden. Bozulmasına 31/3/944 gününde Oybirligile karar verifdi. [1]

[1] Yagıtay, Dördüncü hukuk dairesinin 31/III/1944 tarih 40 esas ve 1014 karar sayılı kararı.

Yargıtay dördüncü hukuk dairesinin, metnini ayneu yukarıya çekardığımız bu kararını İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Profesörlerinden Abdülhak kemâl Yörük doğru bulmamakta ve şu şekilde tenkit eylemektedir:

«Dahili hukukda âmme intizamına, ahlâk ve âdaba aykırı bağıtlar mûteber olmadığı gibi, devletler hususî hukukunda da, hadiseye tatbiki gereken ecnebi kanunun tatbiki âmme intizamına genel, ahlâka ve âdaba aykırı olunmak lâzîmgelir.

Genel olarak hal sureti böyle olmakla beraber, âmme intizamının müdafâlesi bir tâk şekilde göz önünde tutulacak bir mes'ele değildir.

Bir hakkın ihdâsiyle, meydana gelmiş olan bir hakkın neticelerini istihsal bakımlarından âmme intizamının müdafâlesi aynı maniyette ve şekilde tecelli etmez.

Herhangi bir ecnebi kanunu yetkisi altında bulunan bir şahsin başka bir memlekette bu kanuna dayanarak meydana getirmek istediği bir hak veya hukuki vaziyet o memlekette âmme intizamına ahlâk ve âdaba aykırı olursa yetkili ecnebi kanunun tatbikine müsaade edilemez Millî kanununa göre yegeniyle evlenmesi mümkün olan bir Almanın memleketimizde yegeniyle evlenmek hususundaki talebi millî makamlarımız tarafından reddedilmek lâzîmgelir. Çünkü bunlar arasındaki karabet Medeni kanunuza göre evlenmeye mani sayılacak derecededir. Doğrudan doğruya âmme intizamına taalluk eder. Fakat yetkilî kanunun idaresi altında yegeni ile evlenmiş olan bir Almanın evlilik bağından doğan bütün haklarını memleketimize kullanmak hususunda adî makamlarımızdan yardım dilemesi halinde bu isteğin yerine getirilmesi lâzîmdir. Yetkili kanunun idaresi altında iktisabedilmiş olan haklara hürmet edilmesi milletler arası münasebetlerde emniyet ve istikrarı sağlar.

Yabancı bir memlekette yetkili kanuna dayanarak iktisabedilmiş hakların her memlekette hürmete şayan sayılması dahili hukukta kanunların makâble şumullu olması kaidesinin dayandığı prensiblere dayanmaktadır. Filhâli, âmme intizamına aykırı olduğu takdirde mukteseb haklara da bir dereceye kadar hürmet edilmemesi yine devletler hususî hukuku esaslarından ise de, bu hususta âmme intizamının, haklar ihdâsında olduğundan daha çok dar bir sahada rol oynadığı hususunda pek çok mütellifler birleşmiştir bulunmaktadırlar.

Dedikden sonra sayın profesör mes'eleye dönüyor ve ezcümle şunları söylüyor:

“Yargıtaylarındaki, amme intizamı kanunlarının hususî mukavele hükümlerile ihlâl edilmeyeceği hakkındaki fıkra hâdiseye temas eden bir mülâhazanın eseri gibi görülmektedir. Bu gibi kanunların idaresi altında bulunarak yapılan mukavelerin muteber olmayacağına şüphe yoktur. Ancak yetkili kanunların idaresi altında ve hükümlerine aykırı olmayaarak yapılan mukavelenin, başka memlekette hükümlerini infaz ettirmekbabis mevzu olduğu vakit yargıtayı ile ri sürdürdüğü esas mutlak değildir.”

Biraz daha aşağıda, sayın Abdülhak Kemal Yörük, “faiz hakkın da her memlekette iktisadi şartlar gözönünde tuşularak huküm konmuşur. Binaenaleyh faiz talebinde, mukavelenin faize taalluk eden hükümlünün mukaveleye tâbik edilecek olan kanuna uygun olması kâfiidir.” diyor.

Bundan sonra sayın profesör, yabancı bir memlekette akdedilmiş bir mukavele ile kabul edilen faiz miktarının amme intizamı mefhumunun dışında kalacağına taraftar olan bazı müelliflerin fikirlerini ve bu noktai nazari teyid eden Seine inférieur bûkuk mahkemesinin 6/Aralık/1929 tarihli bir kararını zikrediyor [1] ve netice olarak diyor ki “gerek umumi surette müktesep hak hakkındaki naziyyeler, gerek muhtelif müelliflerin faiz hakkında devletler hususî hukuku prensiplerine uygun olan mülâhazaları karşısında yargıtayı noktai nazarına iştirâk edememekteyiz.” [2]

Sayın Profesörün, yargıtayı kararını tenkit sadedinde ileri sürüdükleri delillerle temas etmeden evvel önemli gördüğümüz bir noktası belirtmek isteriz:

Öyle zan ve tahmin etmekteyiz ki, faiz miktarını serbest bırakın

[1] Yabancı memlekelerde muteber bir surette taahhut edilmiş olan faiz miktarının amme intizamının sahası dışında kalacağına dair olan fıkre tarafdar olan müellifler şunlardır:

Arminjon, *Précis de droit international privé*, t.2. No: 127; Despagnet, *Précis de droit international privé*, 1904, No: 308; Niboyet, *Répertoire de droit international*, t. x. 129, No: 211; Oser Bağlamlar kanunu şerhi (Türkçeye tereüme Pr. Dr. H. Avni Göktürk) S; 109; Pillet, *traité pratique de droit international privé*, t. I. P 23—124 ve 757; Surville et Arthuys, *Cours élémentaire de droit international privé*, 298, No: 249.

Valéry, *Manuel de droit international privé*, p. 963, No: 667.

[2] İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Yıl 1944, cilt X, Sayı 1—2 S. 437—438.

memleketler mevzuatına[1] uygun olarak yapılan mukaveieileri bu miktarı tahrıt eden memleketlerde[2] muiteber ad ve bu hususta faiz miktarını tahrıt eden kanunların amme intizamı kanunlarından olmadığı esasına istinat edenlerin noktai nazarları müdafaa edilemez. Bu görüş yanlıştır, hukuki olmaktan uzakdır. Çünkü, faiz için azamî bir had kabûl eden kanunların hükümleri amme intizamı düşünücsiyile konmuştur. Bu gibi kanunların hedef tutukları gayeyi borçluları, alacaklıların tazyikinden kurtarmak, onların iktisadî bakımından ezilmelerine engel olmak esasında aramak doğru olur. Baha başka bir deyimle, kanun koyucu, faiz miktarını ekonomik bakımından zaif olanları, daha kuvvetli olanların sui istimâllerine karşı korumak için tahrıt etmiştir.

Bize öyle geliyor ki, faiz miktarını mukavele kanununun yetkisine tâbi tutan ve yargıcıın kanununun, amme intizamı düşüncesiyle,

[1] Faiz serbestisini kabûl eden memleketler şulardır: İspanya, Ingiltere (10-Ağustos/1854 tarihli kanun), Danimarka (1855 tarihinden beri), Hollanda (22/Aralık/1857 tarihli kanun), İtalya (1881 tarihinden beri), Almanya (15/Mayıs/1871 tarihli kanun), Avusturya (16/Haziran/1868 tarihli kanun), Macaristan, Rusya, Belçika, 5/Mayıs/1865 tarihli kanun), Norveç (29/Haziran/1888 tarihli kanun), ve Yunanistan (Daha fazla tâfsilât için bak. Surville et Arhuys Cours élémentaire de droit international privé, p. 298, No: 249).

[2] Hukukumuzda faiz hakkında tam bir mukavele serbestisi mavcud değildir. Fibakika, 22-Mart/1887 (1304) tarihli murababa nizamnamesinin birinci maddesine göre âdi ve ticâri her nevi faizin âzami haddi senevi % 9 olarak tesbit edilmiştir. Fakat sonradan yürürlüğe giren bazı kâzâounlar bu hükmü kısmen değiştirmiştir.

Bilindiği gibi ticaret kanunun uzun 654 lucre maddesi gereğince, ticâri muamelelerde faiz miktarının serbestçe tâyin olunabileceği esası kabul edilmiştir.

Borçlar kanunu 72inci maddesinde şöyle bir hükmü sevkediyor: Faiz vermesine mecbur olup da mikdarı ne mukavele ile ne de kanun veya örfü âdetle muayyen değilse bu faiz senevi % 5 hesabile tediye olunur.

Mukavele ile faiz meselesinde sui istimâlin menî amme hukuku kanunlarına aittir..

2279 numaralı «Ödünç para verme işleri» kanununda ve bu kanunun bazı maddelarını değiştiren 3399 numaralı kanunda ödünç para verme işlerinde % 8,5 dan fazla faiz alınması yasağı vardır.

Şurasını da belirtmek gerekmektedir ki, bahis konusu olan yasak ödünç para verme işleriyle mesgul olan müesseselere şâmil olduğu cihetle murababa nizamnamesinin % 9 dan fazla faiz alınamayacağına dair olan hükmü ödünç verme işleriyle mesgul olmayaşların yaptıkları âdi muameleler hakkında tatbik olunmaktadır.

müdahalesini doğru bulmayan müellifler fazla liberal hareket etmektedirler. Yani bunlar hem mukavelelerin serbestisine hem de iktisadın liberal mezhebine ayak uydurmaktadırlar. Halbuki, şimdi bu mefhumlar değişikliklere uğramıştır. Fılhakika, bu gün iradenin muhtariyeti «autonomie de la volonté» prensibi eski itibarını tamamıyla muhafaza edememekte ve liberalizm iktisatçılar tarafından terkedilmiş bulunmaktadır.

Şimdi Sayın Abdullah Kemal Yürükkü'nun delillerinin incelenmesine gecebiliriz:

Sayın Profesör yargıtayın kararını iki bakımdan doğru bulmaktadır.

1—Umumî surette müktesep hak hakkındaki nazariyeler bakımından,

2— Muhtelif müelliflerin faiz hakkında devletler hususî hukuku prensiplerine uygun olan fikirleri bakımından.

Bu delilleri ayrı ayrı ele alalım.

Birinci delilin tatkiki:

Bir mukavelenin muteber surette akdedilmiş olması, bu mukavelenin hükümlerini başka memleketlere teşmil etmesini icabettirmez. Çünkü, yetkili kanuna uygun olarak kazanılan haklara başka memleketlerde hürmet edilmesi devletler hususî hukukunun esası prensiplerinden birini teşkil etmekle beraber, bu prensip mutlak bir prensip değildir, bazı kayıtlarla takıyt edilmiştir. Şöyledir ki:

a— Bir müktesep hak, menşe'i olan memlekette kendisine teretübeden hükümlerden fazla bir hükmü haiz olamaz.

b— Müktesep hakka vücut veren müessesenin, müktesep hakın dermeyan edildiği memleket tarafından kabul edilmiş olması gereklidir.

c— Müktesep hak mahalli âmme intizamına aykırı olmamalıdır.

Sayın Abdülhak Kemal Yörük, Fılhakika âmme intizamına aykırı olduğu takdirde müktesep haklara da bir dereceye kadar hürmet edilmesi yine devletler hususî hukuku esaslarından ise de, bu hususta âmme intizamının, haklar içinde olduğundan çok dar bir sahada rol oynadığı hususunada pek çok müellifler birleşmiş bulunmaktadırlar" demekle âmme intizamı mefhumunun müktesep haklar sahasında da müdahale edebileceğini kabul etmektedirler.

Âmme intizamının müktesep haklar hususunda, haklar ihdasında olduğundan daha çok dar bir sahada rol oynaması, âmme intizamının hiç bir rolü olmadığı manasını ifade etmeyeceği aşikâr olmasına göre biz, Yargıtay dördüncü hukuk dairesinin, faize müteallik kanunların vaz'ı âmme intizamı esasına dayandığı ve binaenaleyh faiz hakkında Türk kanunları hükümlerinin tatbiki icabedeçegine dair olan kararını müktesep haklar nazariyesine aykırı göremiyoruz.

Fikrimizce karar, müktesep haklara, âmme intizamını ihlal etmemek kaydıyle, hürmet edebileceğilarındaki devletler hususı hukuk prensibine aykırı değildir, bilâkis bu prensibi teyit eylemek iedir.

İkinci delilin tetkiki:

Sayın Ümdat, Yargıtay kararının muhtelif müelliflerin faiz hakkında devletler hususî hukuku prensiplerine uygun olan fikirlerine de uygun olmadığını beyan ediyorlar. Şurasını hemen ilâve etmek isteriz ki, bu cihet de noktai nazarı haklı gösterecek bir delil olamaz. Çünkü, faiz miktarının mukavele kanununa tâbi olup âmme intizamıyla alâkadar olmadığı bususu bütün müellifler ve muhakeme içtiihatları tarafından kabul edilmiş bir prensip de değildir. [1] Kaldıki evlenme hususundaki müktesep hakları tanıma müessesesinin hususiyeti itibarile umumiyetle kabul edilmiş bir meseledir. Binaenaleyh faiz hakkında buna kiyasen mütalâa yürütütmek şüphesizki doğru olamaz.

[1] Faiz miktarının âmme intizamını ilgilendiren bir mes'ele olduğunu kabul eden müellifler şunlardır:

Audinet, principes élémentaires de droit international privé No: 400, Bertauld, questions pratiques et doctrinales du code Napoléon, t. I. p. 38, Laurent, Droit civil international t. VII. p. 291—292, Savigny, Traité de droit romain actuel, VII § 374, Weiss, Traité théorique et pratique de droit international privé, t. IV. p. 384, Manuel de droit international privé 9e. édition p. 580.

Sayın hocam Profesör Nusret Metya da (yapılan mukavelâtın memleköt hariçinde tesiratı, yani bir hükümlü hukuki ifade eylemesi icabeder Türkiye'de yapılan bir „bey” mukavelesi, Almanya'da müteber addedilmelidir. Ancak, inzibati âmme meselesi müsteşnadır. Meselâ “Zenci ticareti,” için bu mukavele yapılsa bu mukaveleinin Almanya'da tanınması kabil değildir. İuhissar mukaveleleri Clause d'irresponsabilité— ademi mes'uliyet şartı, memnu silâh satmak, bahse girişmeklarındaki mukavelelerle faiz mesâliî hariçte tesir icra etmezler,” demekle bu fikri kabul etmiş görünüyorlar. (Hukuku hususiyei dûvel 1927 S. 159)

Bu noktayı nazarı kabul eden mahkeme kararları da şunlardır:

Seine 18/Şubat/1895 (Clunet, 1896 p. 1064) Paris 25/Temmuz/1887 Le Droit, 16 kasım 1887 (Henri Batiffol conflits de lois en matière de contrats p. 213. N.1)

125

O halde yargıtayın kararı doktirinde ve mahkeme içtihatlarında laflı olan bir mes'eleye taallük etmesi itibariyle, devletler bususı hukukunun üzerinde ittifak edilmiş bir prensibini de ihlal etmiş sayılmaz.

Yukarda izah etmeye çalıştığımız sebepler dolayısıyla Yargıtay dördüncü hukuk dairesinin kararını yerinde bulmakta ve Sayın Profesör Abdülhak Kemâl Yörük'ün noktalı nazarlarına iştirak ede memekteyiz. [1]

---

[1] Burada Yargıtayın içtihadını destekleyecek mahiyettede gördüğümüz İsviçre federal mahkemesinin aşırı ceza şartın tenkisilarındaki kararından bahsetmemegi faidesiz addetmiyoruz.

Hadise şndur: Berlinde bir Almanla bir İsviçreli arasında mukavele yapılıyor. Mukaveleye muhalefet halinde ceza şart olarak 10,000 mark tediyesi şart kılınıyor. İsviçre uyrukluğunda tuluman akit taahhüdünü ifade geciktiginden Alman uyruğu olan diğer taraf 10.000 markın tahsili hakkında Zurich ticaret mahkemesinde dava açıyor. Mahkeme ceza şartı aşırı görerek 1000 marka indiriyor. Davacı Federal mahkemeye baş vurarak Almanyada yargıçın cezayı tenkis yatkisi olmadığını beyanla Zurich mahkemesinin verdiği kararın bozulmasını istiyor. Federal mahkeme isteğin reddiyle hükmün onanmasına karar veriyor.

Federal mahkemeye göre Borçlar kanununun 163 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının aşırı cezaları tenkis için yargıca yüklediği görev amme intizamı mülbâhazasıyle konmuştur. Binaenaleyh mukavele ceza şartın tenkisine müsaade etmeyen yabancı bir kanuna tâbi olsa bile bu madde (Yani Borçlar kanununun 163 üncü maddesi) tatbik edilir (Journal des tribunaux 1915, p. 456—456)

Almanyada mukavele cezasının tenkisi hakkında (Alman hukukunda adî mua-melelerde ceza şartın tenkisi caizdir., B.G.B.Ş 343,) Aynı mealle karar verilmiştir. Hamburg, 23/Aralık/1915 H. Battifol adı geçen eser p. 416 n. 507).

Yüksek Yargıtay 4. Ceza Dairesinin T. C. K. 442 nci maddesi hakkındaki İki kararı üzerinde bir inceleme.

Ömer KÖNÜ
Konya C. Savcı Yar.

T. C. K. nunun 442 nci maddesi kadın veya erkeğin zinalarında nikâh baki olduğu halde yargıcıın hükmile ayrılma veya terk gibi sebepler karşısında ceza miktarını azaltmış bulunmaktadır.

Bu madde aynen: "yukardaki maddelerde yazılı cürlümlerin işleniği sıradı karı koca birbirinden nikâh baki olduğu halde hâkimin hükmile ayrılmış veya biri diğerini terketmiş ise her birinin cezası üç aya kadar hapis,, tir demektedir.

Binaenaleyh ortada nikâhin baki olması, yargıcıın hükmile ayrılmış veya biri diğerini terketmiş bulunduğuunda ve bu halde zina cürlüm işlenmesi halinde bu maddenin uygulanması gerekmektedir. Netekim Yüksek Yargıtay ötedenberi bu maddede yazılı—terkin—haksız veya haklı olması noktaları üzerinde durmuştur.

Değerli hukukçularımızdan Merzifon hukuk yargıçlarından M. Zerrin Akgün, son zamanlarda neşrettiği "Hukuk bakımından zina" adındaki eserinde (. . . . . Temyiz mahkemesinin bu içtihadı aile hukuku bakımından medeni hukuk kaidelerile tam bir muvazene arzettiği ve her hangi bir kimsenin—haklı olmayan bir fiile—istinaden hak iddia etmesi caiz olmadığını ve eğer terkde haklı olmayan kimsenin 442 nci madddenen istifade etmesi mümkün olsa idi, bu gibi suçluların kendi haksız filleri istinaden kanunun hımayesine sağlanmış olmaları icabederdi ki, bu hiç bir zaman tevciz edilemez . . .) olduğunu yazmıştır.

Netekim Yüksek Yargıtay 4 üncü ceza dairesi 18/5/945 gün ve esas 5458 karar 5455 sayılı ilâmında; tarafların birkaç senedenberi ayrı yaşadıklarının anlaşılmış olmasına ve , ... , tarafından . . . aleyhine daha evvel nafaka davası açılmış bulunmasına göre terkin haksız olup olmadığını araştırılmaması yolsuzdur. diye içtihatta bulunduğu gibi yine aynı daire 6/10/945 gün esas 8126 karar 8850 sayılı ilâmında da (ortada haklı bir terk bulunup bulunmadığı araştırılmadan yazılı — 442 — yazılı maddenin uygulanması yolsuzdur) diye verilmiş olan bir hükmü bozmuştur.

147

Yüksek Yargıtayın bu içtihadı sosyetenin bünye ve düzenine çok uygun dilişliği kanaatindayız. Karı koca, yargıcın hükmile bir birinden ayrılmış olsalar bile nikâh rabitlarının baki kaldığı nazarı itibara alınacak olursa böyle bir halde ceza verilmesi aile hukuku itibariyle doğru ve yerindedir. Binaenaleyh; kadın veya erkek bu şekilde zinada bulunmakla nikâh rabitasını bozmuş ve ailenin kanuni haklarına dokunulmuş demektir. Bu esasları gördükten sonra asıl konumuza gelebiliriz.

Yüksek Yargıtay 4 Üncü ceza diresi 16/12/944 gün ve esas 10980 karar 12747 sayılı boza ilâmında: (...) müdahilin yedi buçuk seneye katı surette mahkûm olmasına göre 442 nci maddenin tatbiki gerekip gerekmediğinin düşünülmemesi....) cietinden Şarkışla Asliye ceza mahkemesinden T.C.K. nunun 440 nci maddesi hükmü gereğince verilmiş olan bir hükmü bozmıştır. 442 nci maddenin sarahatine ve Yüksek yargıtayca öteden beri kabul edilmiş ve takarrür etmiş içtihadada göre bu bozmanın doğru olamışlığı düşüncesindeyiz.

Yargıtay bu ilâmındaki içtihadında "Terke" geniş mâna vermek suretile hareket ettiğini görmekteyiz. Halbuki; bir cürüm sebebile ceza evine düşmüş ve mahkûm olmuş bir insanın bu hali karısına veya kocasına zina cûrmünde bulunmasını ve bu halde terk halini düşünmemiz varit olamaz. Biz bu maddedeki terkte bir iradenin mevcudiyetini görmekteyiz. Mahkûmiyette ise kendi iradesi olmaksızın kanuni bir sebep altında ceza evine düşmesi halinde bittabi irade bahis mevzuu olamaz. Onun iradesi suç işlemeğe matuftu ve bunun cezası kanunen verilmiştir. Binnetice mahkûmiyette haksızlık ve terk düşünülemez. Netekim Yüksek Yargıtay 4 ncü ceza dairesinin ve ceza genel kurulunun içtihatları terkte sanığın haklı olmasını ve dâvacının sebebiyet vermiş bulunmasını aramış ve bu noktada birleşmişlerdir.

(...) Kabule göre terkin haklı olup olmadığına araştırılmaksızın 442 nci maddenin tatbiki yolsuzdur şeklinde verilen bir hükmü Yargıtay 4 ncü ceza dairesi 13/2/940 gün ve esas 729, Karar 1168 sayılı ilâmile bozduğu gibi) ceza genel kurulunun (Suçun işlendiği sırada kadın kocasının evini bırakıp suçlunun nezdine gitmiş ve bu suretle terk keyfiyeti zevce tarafından vuku bulmuş olmasına göre ceza kanununun 442 nci maddesi tatbik edilemeyeceği ...) yolunda 11/4/1932, 9/7/934 günlü esas 16, 1 ve karar 22, 143 sayılı kararlarından yukarıda kaydettiğimiz içtihatlardan, terk sebebile 442 nci maddenin uygulanabilmesi içn sanığın terkte haklı olması icabetti-

ğini açıkça göstermektedir. Vaziyeti böyle mütalâa ve tesbit ettikten sonra Yüksek Yargıtay 4 nolu ceza dairesinin 16/12/944 gün ve esas 10980, Karar 12747 sayılı bozma kararının yerinde olmadığını görmekteyiz. Yüksek yergitayın bu içtihadına dayanılarak yapılan bir temyiz üzerindeki bu içtihadı müdafihin yedi buçuk seneye kat'ı surette mahkûm olmasına göre 442 ncı maddenin taâbiki gerekip gerekmediği cihetine ait bulunmaktadır. Eski içtihadını ve bundan farklı olarak değiştirerek dâvacının makamumiyetinde 442 ncı maddenin uygulanamayacağı belirtilmiştir.

Kanaatimizca ve yukarıda arzetmiş olduğumuz sebeplerle ve kanun vazisinin hakiki maksadına göre eski içtihadından farklı ve yeni son içtihadını yerinde bulmaktayız. Bu içtihadı 18/6/945 gün ve esas 8900, Karar 8040 sayılı ilâmında (... Kocanın sair bir sebeple mahkûm olması kadının zinasını haklı gösteremeyeceğine göre tebliğnamedeki — eylem mahiyetine ve suçun islendiği tarihte dâvacının mahkûm bulunması itibarıyle 442 ncı maddenin uygulanması gerekip gerekmeyeceğinin düşünülmemesi — yolundaki düşünce yerinde görülmemiştir ...) mucip sebebiyelerle verilen huküm onanmıştır. Bu iki inancın bir edilmesi lâzım gelmekte olduğunu işaretle yazımıza son veriyoruz.

—

—

—

Mevzuat arasında

I. Kanunlar arasında.

İş ve işçi bulma kurumu kuruluş ve görevleri hakkında kanun

21/1/1946 tarihinde kabul ve 25/1/1946 tarihinde yürürlüğe giren 4837 sayılı kanunun başlıca hükümleri şunlardır

3008 sayılış kanununun un 63, 64, 69 uncu maddeleri hükümleri. ne göre iş ve işçi bulma faaliyetlerini ve buularla ilgili diğer ödevleri yerine getirmek üzere iş ve işçi bulma kurumu vücuda getirilmiştir. Kurum bu görevini iş kanununun şunuş dışında kalan iş ve işçi isteyenlere de şamil olarak düzenler ve yürütür.

Kurum, Çalışma Bakanlığına bağlı, özel kişilikte malî ve idari bakımından muhtar bir devlet kuruludur.

Kurum, bu kanun ile özel hukuk hükümlerine ve denetleme bakımından 3460 sayılı kanuna tâbidir (mad 1).

3008 sayılış iş kanununun 5inci maddesi gereğince genel, katma ve özel bütçelerle belediye bütçelerinden aylık veya ücret alan memurlar ve hizmetliler ile genel, katma ve özel bütçelere veya belediye bütçelerine ödenek konmak suretile doğrudan doğruya, yahut malî yardımدا bulunularak dolayısıle işteilen işyerlerinde aylık veya ücretle idari işleri gören memur veya hizmetlilere ait görevler hakkında bu kanun hükümleri uygulanmaz (mad. 2).

Kurum, iş ve işçi isteyenlerin isteklerini karşılayamamaktan dolayı hukukan surumlu değildir.

Kurum, işveren veya işveren vekil ile işçi arasında bağıt ilişiği kurulmasına aracılık ettiği hallerde, işveren veya işveren vekilile işçilerin bu bağıt dolayısıle ileri süreçleri zarar ziyandan da surumlu değildir (mad 3).

İşveren veya işveren vekilinin işi isteğinde bulunan kuruma ya ptığı yazılı beyanda bildirdiği ücret ve öteki haklarla dair şartlar işçiden yana bir yüklenme olarak hüküm ifade eder. Ancak, bu beyanla iş yerinin yürürlükte olan iç yönetmeliğinde yazılı şartlar işçiye karşı değiştirilemez (mad. 4).

180

Hilâfi ilgili işçi tarafından kabul edilmedikçe işverenlerin, kurumdan isteyecekleri işçiler için yol parası ile türlü genel giderlerini karşılamak üzere, gereken miktarda avansas vermeleri şarttır. Kurum, bu avansları işverenlerden alıp işçilere vermeğe aracılık eder (mad. 5).

Genel müdürlük kuruluşu, genel müdür ile iki yadımcısından ve genel merkezi kuruluşile şubelerden meydana gelir. Yardımcılar dan birinin hekim olması şarttır.

Kurum şubelerinin nelerde kurulacağı ve her bir şubenin han- gil veya belediyelerin sınırları içinde faalivete bulunacağı genel mü dürügün teklifi ve Çalışma Bakanlığının kararla belirtilir (mad. 6).

Genel müdür, kurumun bütün işlerini yürütür ve mahkemelerle adalet ve idare makamlarına ve gerçek ve tüzel kişilere karşı ku rumu temsil eder.

Genel müdür ile genel müdür yardımcıları Çalışma Bakanlığının teklifi üzerine müşterek karar ile tâyin olunur (mad. 7).

Kurumun, 3659 sayılı kanunun 2inci maddesindeki cetvelin altıncı derecesine kadar olan memurları genel müdürün teklifi üzeri ne Çalışma Bakanlığince, bunlardan başka menur ve hizmetlileri genel müdür tarafından tâyin olunur (mad. 8).

Kurum memurlarının aylıkları hakkında 3659 sayılı kanun hükümleri uygulanır.

Kurumun memur ve hizmetlileri, geçici maddesi uygulanmamak üzere, 4222 sayılı kanun hükümleri gereğince emekliliklarından faydalananılar (mad. 9).

Danışma kurulu:

A) İşçi çalıştırılan müesseselerin bağlı bulunduğu bakanlıklar ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının ve kuruma yardım ödeneği veren genel meclisile belediyelerin birer temsilcilerinden;

B) Çalışma Bakanlığınca uygun görülecek münavebe usulüyle ticaret ve sanayi ojalarile işçi kurumları temsilcilerin ten; meydana gelir.

İşçi ve işverenlerin temsilci üyelerinin görev süreleri üç yıldır.

Çalışma bakanı veya görevlendireceği kimse danışma kuruluna başkanlık eder.

Kurul, Çalışma Bakanlığının çağrısına üzerine yılda bir defa adı yen ve gerekli görüldükçe her zaman olağanüstü toplanır (mad. 10).

Danışma kurulu, kurulun faaliyet konusu ile ilgili meseleleri

inceleyerek bu hususta bakanlığa tekliflerde bulunmak ve bakanlıkça verilecek konular hakkında görüşünü bildirmekle görevlidir (mad 11).

Danışma kurulu üyelerinden 3656 ve 3659 sayılı kanunlarla ilgisi olup da toplantılara Ankara dışından geleceklerle kanuni yollukları kurul tarafından verilir. Bunların dışında kalanlara çalışma bakanlığıca konulacak esaslara göre yolluk ödenir.

İşçi üyelerin, ayrıca işlerinden ayrıldıkları günden iş brşına dönmemeleri gereken güne kadar geçen iş günleri için, ilgili iş yerlerinden kendilerine ödermemiş olan gündelikleri ce iş ve işçi bulma kurumu tarafından öseenir.

Her işçinin kurulu toplantılarına katılmak için çalıştığı işyerindeki asıl işinden ayrılması dolayısı ile, danışma kurulunun işçi üyelerinin iş bağıtları, işveren veya işveren vekili tarafından bozulamaz (mad. 12).

Kurumun gelirleri şunlardır:

A) Her yıl Çalışma Bakanlığı bütçesinde iş ve işçi bulma kurumuna yardım adı ile açılacak özel bütçeye konulacak ödenek;

B) altıncı madde gereğince kurumun şubesinin açılmasına karar verilen yerlerdeki İl ve Belediyelerin bütçelerini gelirlerinin yüzde birinden çok olmamak üzere konacak ödenekler;

C) Gerçek veya tüzelkişiler tarafından yapılacak bağışlar ve vasiyetler;

D) Diğer çeşitli gelirler (mad. 13).

Kurumun yönetim giderleri bütçesile memur ve hizmetlilerinin kadroları her yıl Çalışma Bakanlığının tasvibine bağlıdır.

Kurumca fəaliyet konusile ilgili bina ve tesislerin vücuda getirilmesi Çalışma Bakanlığının tasvibine bağlıdır.

İş ve işçi bulma kurumu genel muhasebe, artırma, eksiltme ve ihale kanunları hükümlerine ve Sayıştayın vize ve denetlenmesine bağlı değildir (mad. 14—16).

1946 yılı bütçe kanununa bağlı «A» cetvelinin 868inci «mahsus kanunları gereğince verilecek ödenekler» bölümündeki ödenekten (300,000) lirası iş ve işçi bulma kurumuna yardım olara kverilir (geçici mad.).

182

II — Tamimler arasında

§Noter emanet paraları hakkında

30/4/945 günlü ve 109—6 sayılı genelgeye ek:

Noter emanet paraları hesaplarının incelendiğinden iki ayda bir Bakanlığa bilgi verilmesinin kaza çevreniz içindeki C. Savcılara tebliğî temenni olunur. (Huk. İş. U. Md. 93—109/11 sayı ve 24/11/945 tarihli).

§İtirazın refi kararlarından alınacak makta resim.

8/10/943 gün ve 34 sayılı yazıya ektiltir.

İcra tetkik mercilerince ittihaz edilen itirazın refi kararlarından Damga kararının 11 nci maddesinin 44 üncü bendi gereğince zam. miyle birlikte 200 kuruş maktu resim alınması lâzımgeldiği Yargıtay İcra ve iflâs dairesinin içtihadî cümlesinden olduğundan badema alâkadarlara verilerek veya tebliğ edilecek bu kabil kararların asıl ve suretlerinden nisbi esaslara göre değil içtihat çevresinde maktu hükümlere tevfikan resim alınması gerektiğinin ilgili mercilere tebliği rica olunur.

(Huk. İş. U. Mİ. 10—109/13 sayı ve 28/12/945 tarihli).

§Hakem kanunu ile ilgili işler.

Umumî, mûlbak ve hususi bütçelerle idare edilen daireler ve belediyelerle sermayesinin tamamı devlete veya belediyeye veya Hususî idarelere ait daire ve müesseseler arasındaki ihtilâfların tahkim yoluie halli hakkındaki kanunun 4 nci maddesi gereğince kaza daireniz içindeki yüksek dereceli hukuk mahkemesi başkanı veya yargıçı terafından, kanununun yayımı tarihinden bu güne kadar görülüp sonuçlandırılmış olan ve elde bulunan dâvalar sayısının, mahkeme itibarile görülen işler ayrı ayrı gösterilmek surâtile, acele bildirilmesi temenni olunur.

(Huk. İş. U. Müd. 90—109—9 Sayılı ve 5/Ekim/945 tarihli)

180

Bibliyografya

DOÇENT DR. SULHİ DÖNMEZER: *Umumi adap ve aile nizamı aleyhinde cürümler. Birinci cilt: Umumi adap aleyhinde cürümler. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi yayınları 55 İstanbul 1945 226 Sahife, 120 kuruş.*

İstanbul Üniversitesi Hukuk fakültesi çok istifadeli yollarına devam etmektedir. Ceza Hukuku ve Usulü Docenti değerli arkadaşımız Dr. Sulhi Dönmezerin 1944—1945 ders yılında doktora sınıfında tıdris ettiği ihtisas kurunu teşkil eden umumi adap ve aile nizamı aleyhinde cürümler kitabıının umumî adap aleyhinde cürümlere ayrılan birinci cildi yayınlanmış bulunmaktadır. Eser sentetik bir metotla yazılmıştır. Mevzu sistemli bir şekilde incelenmiş, muhtelif noktaların birbirleriyle olan alâkaları belirtilmiş, hükümler mukayese, tablil ve tenkid edilmiştir. Kitapta şerh metodu da gözden uzak tutmamıştır. Fakat nazari ve umumi mesleler teknik meselelerden tefrik edilmiş ve kanunu muzun hükümlerinin incelenmesine taalluk eden bahisler mümkün olduğu kadar devirlerinden ayrı tutularak incelenmiştir. Bu suretlidir ki eser hem nazariye için, hemde tatbikat için faydalı olabilmek meziyet ve mazhariyetini kazanmıştır.

Her mevzuda tatbikata da yer verilmiş olması ve Türk İtalyan ve Fransız Yargıtay kararlarına temas edilmiş olması ve eserin tatbiki fadasını bir kat daha artırmıştır.

Ceza hukukunun bususı kısmında şerh ve metotlu eserler bakımından büyük bir boşluk hissedildiği malûmdur. Memleketimizde senede binlerce suç işlendiği ve bu suretle suçlara müteallik kanun madde-lerinin mütemadi bir tıdkikata mevzu teşkil eylediği gözönünde tutulursa bu kabil ederler karşı duyulan ihtiyac kolayca takdir edilebilir. İşte D. Dönmezer'in bu değerli eseri bu ihtiyacı tamamen karşılamaktadır.

Bu eserin bir meziyeti de memleketimizde nöşredilen mahkeme kararlarının azlığı, tarihî ve içtimai malzemenin ise yok denecek durumda oluşu gibi müşkülleri yenebilmesidir.

Eser bir girişle başlamaktadır. Busrada memleketimizde, umumi adap ve aile nizamına karşı işlenen suçlar istastık kırmaoloji ve adlı tıp bükümlarından incelenmiş ve başka memleket kanunla-

rile mukayeseler yapılmıştır. Giriş kısmının ikinci paragrafi tarihî bilgileri ihtiva etmektedir.

Umumi âdab aleyhinde işlenen cürümlere ayrılan birinci kitap üç fasıldan ibarettir. Birinci fasıda ırza geçme, ırza tesaddi, edip iffe-te alenen tecavüz ve dabe mühalfi bareketler, sarkıntılık alacağım diye kandırıp kızlığı bozmak neşir vasıtasiyle veya hâl sözle ve diğer şeyle umumi âdaba tecavüz cürümleri tetkik edilmiştir. İkinci fasıl kız, kadın ve erkek kaçırırmak cürümlerine tahsis edilmişdir.

Üçüncü fasıl ise fuşsiyata tâhrik meselesini konu olarak almış ve bu hususta milletler arası çalışmalarla memleketrizin kanunu mevzuatı incelenmiştir.

Dr. N. Kunter

DOÇENT DR. FARUK EREM—*Gerekçeli Türk ceza kanunu ve meriyet kanunu.*

Akay Kitapevinin notlu kanunlar serisi: 3, Ankara — İstanbul, 1946, 386 sahife 375 kuruş.

Akay Kitapevi, notlu kanunlar serisinde Anayasa ve Ticaret kanunundan sonra ceza Kanununu da yayımlamış bulunmaktadır. Cumhuriyet Matbaasında çok temyiz ve itinalt bir şekilde bastırılan bu eser değerli arkadaşımız Ankara Hukuk fakültesi Ceza Hukuku Doçanti Dr. Faruk Erem tarafından dan hazırlanmıştır.

Bilindiği gibi Ceza Kanunumuz şimdîye kadar sekiz defa tadil edilmiştir. İki üç defa tadil gören maddeleri az değildir. Kanunun ilk şekline ait gerekçe tafsilâlı değilse de sonraki tadillerde her maddeñin değişme sebebi gösterilmiştir. Gerekçeleri, tâhâssa son tadillere ait gerekçeleri arayıp bulmak müşkûlâtını Ankara, İstanbul gibi büyük şehirlerde bulunanlarımız bîle çekmekte ve her defasında umumi kütüphanelere giderek meclis tutanaklarını aramak lâzım gelmektedir. Bu gibi şehirler dışında kalan yerlerde ise bu na imkân yok gibidir. Halbuki kanunu anlamak hususunda kanun koyucunun maksadını bilmeyen ne büyük bir önemi olduğunu her hukukçu bilir ve takdir eder. Ceza kanunlarının kanun sistemine göre yorumlanması, kelimenin dar lûgat çevresine bağlı kalınmaması bugün umnîyatle kabul edilmiş bulunmaktadır. Bütün bu sebepler gerekçelerin daima en altında olması iuzu-

munu göstermektedir. Dr. Erem arkadaşımız gerekçeleri bize sunmakta da kalmamış, her macdeye ait Hükümet ve Adalet Komisyonu gerekçelerini her maddenin altına koymak suretiyle bizi bu ikinci aramak, araştırmak külfetinden de kurtarmıştır.

İr. Erem'ın «*Gerçekeli Ceza Kanunu*»nun meziyetleri yalnız bunlar değildir. Her maddenin altında ilgili diğer maddeler ve diğer kanun kaideleri gösterilmiş, Yargıtayın içtihatları, Adalet Bakanlığının mütalâa ve tamimleri de konuimuştur. En yeni ve şimdîye kadar neşredilmemiş karari da intiva eden bu eserin bir diğer meziyeti daha vardır: Gerekli madde ve hükmün kolayca bulunmasını sağlamak üzere çok mufassal bir alfabetik arama cetveli de tertip edilmiş ve kitabın sonuna eklenmiştir. Dr. N. Kunter

ORD. PROF. ERNS von ASTER (çev. Dr. Orhan Müür ÇAĞIL):
HUKUK FELSEFESİ DERSLERİ 1943, 220 sahife.

İstanbul Üniversitesi Hukuk fakültesi talebe cemiyeti yayınları arasında 15inci eseri teşkil eden bu değerli kitabı ancak son günlerde elimize geçtiği için okuyucularımıza biraz geç olatak takdim ettiğimize gerçekten müteessiriz.

Dr. Orhan Müür Çagıl tarafından selis bir şekilde dilimize çevrilen bu kitabı, hukuk felsefesinin en mühim meseleleri hakkında açık, toplu ve yeni bir tasnif tarzına uygun olarak sıralanmış bilgiler verilmiştir. Kitap, bir traité olmaktan ziyade fakülte talabelerini hukuk felsefesi derslerine initier eden bir takrir mecması olduğu için geniş bibliyografi, hukuk felsefesi kitaplarında bulunması mutat olan tefferruat münakaşalarına yer verilmemiştir. Hukuk felsefesinin ana meseleleri hakkında öz bilgi edinmek isteyen meslektaşlarımız kitabı bu vasıfından ancak memnun kalacaklardır.

Eserde incelenen konulara gelince; bunlar üç kısma ayrılmıştır. Birinci kısım olan Giriş'te hukukun mahiyeti meselesi ele alınmıştır. Bu münasebetle beşerin vücuda getirdiği bir varlık olarak hukuk, suç ve adalet, hukuk, örf ve ahlâk, hukuk nedir konularına temas edilmiştir.

Hukukun esas mefhumlarına ayrılan nazari kısımda sırasıyla şahıs mefhumu (şahıs ve şey, şahıs —beşerî şur— irade, hürriyet meselesi), millet, devlet ve millet (millet ve devlet arasındaki münasebet, devlet ve dini cemaat, işçi mücadele) vazii kanun mefhumu, hukuk, ahlâk ve örf (hukuk ve ahlâk, örf) kıymet mefhumları meselesi (umumî mülâhazalar, muhtelif kıymet nevileri (hoş ve na-hoş vasıflar ile ifade edilen kıymetler, fayda ifade eden kıymetler,

bediî kıymetler, ahlâk kıymetler, saadet ve kültür kıymetlerile kıymetlerin derecelenmesi meselesi (saadet nedir, kültür kıymeti, kıymetlerin derecelenmesi), akit—mukavele mefhumu, ceza mefhumu ve mukavele nazariyesi (mukavele nazariyesi ve ceza, cezanın mahiyeti ve gayesi m-selesi) mülkiyet (mülkiyetin mahiyeti, mülkiyet üzerindeki tasarruf hakkı, mülkiyetin mesnedi), mülkiyetin fullî ve hukuki tekânnüllü ve aile (pederşahî ve maderşahî aile şekilleri, Nil ve Fırat—Dicle vadilerindeki nyük imparatorluklar), adalet mefhumu (objektif sübjektif adalet).

Üçüncü kısımda hukuk fe'sefesine ait tarihî bilgiler verilmiştir. İlk çağ'a ait bölümde en başta Sofistler'in yer aldığı görüyoruz. Bu münasebetle mukavele nazariyesi, kuvvet nazariyesi nazariyeleri incelenmiştir. Daha sonra Sokrat, Eflâtun (devletin uzviyye'ye benzetilmesi, tahsisen Eflâtun'un devlet telâkkisi, yanlış devlet şekilleri, Eflâtun'un ideal devletinin idare tarzi Eflâtun'un ideal devleti ve „polis“). Aristo (umumi mülâhazalar, dar ve geniş mânada adalet, müsavat meselesi, esaret müessesesi, dar mânada adalet adil fiyat meselesi, ceza meselesi, tabii ve müsbat hukuk, hukukun budutları, devlet nazariysi), Stoisyenler ve Epikür (Stoisyenler: umumi mülâhazalar, devlet ve hukuk telâkkisi, Epikür; Orta stoia ve Roma Stoyası). Çiçeron ve Roma âlemi. İlk ve Orta çağ arası—Saint—Augustin (Elenizm devri, Saint—Augustin: beşer tarihinin arzettiği manzara, tarihin sonu ve ilâhiâlem). Daha sonra Orta çağ felsefesine geçen müellif, bu çağın hususiyetlerini, dînî kilise teşkilatı, siyasi âmiller olarak üçe ayırmakta ve bu devrin felsefesinin kolastık felsefe olduğuna işaret etmektedir.

Bu felsefe, hakikati aramâga lüzum görmez, çünkü hakikate zaten sahip olduğumuza inanır. Esasen elde bulunduğu na inanılan bu hakikati sadece bir sistem içinde toplamak teşebbüsü yapılır ve mühteliffelsefi kanaatler arasındaki tezat, zahirî olaukları kabul edilen ayrılıklar telif edilmeğe çalışılırdı.

Bu münasebetle Saint—Thomas d'Aquin'i tetkik eden müellif bu mühim simanın hukuk felsefesini, ahlâk felsefesini inceledikten sonra yeni çağ'a geçmiştir.

Burada öace Renaissance devrini tetkik etmiştir. Bu devrin umumî karakteri belirtildikten sonra Machiavelli'nin devlet telâkkihuku ve devlet hakkında ki görüşleri, Jean Bodin, Hugo Grotius, saltanat aleyhâdarları (monarchomarchlar): Althusins, Buchanan ve Mariana,

184

İbni Haldun ele alınmıştır. Bundan sonra 17 ve 18 ırçıl asırlara geçen müellif bu münasebetle Thomas Hobbes, Jhon Lock, Montesquieu, Rousseau gözden geçirilmiştir. Daha sonra *Kanta* geçen müellif bu filozofun arınlık felsefesini, hukuk felsefesini mülkiyet hakkı, borç münasibetleri evlilik, aile, ceza meselesi, devletler hukuku hakkında fikirlerini açık bir şekilde aydınlatmıştır. Bundan sonra Fichte, Bentham, incelenmiş ve Historisizm başlığı altında Hegel tetevik edilmiştir.

F.A.

EYÜPSABRİ ERMAN—*Toprak Davaları ve çiftçiyi Topraklandırmaya kanunu. Zonguldak Mektepliler pazarı, 1945, 95 sahife, 150 kuruş.*

Zonguldak asliye hukuk Yargıcı, toprak davaları hakkında kısa fakat ilgi verici bir kitap yayımlamıştır. Gayri menkul hukukumuza ait her kitabı, her tetevik sevinçle karşılamak gereğine inanıyoruz.

İçindekilere gelince şu meseleler incilemiştir: Arziye ait kanunların tarihçesi—Eski yeni hükümlere göre toprağın iktisabı—Mülk, arazi ve zamanaşımı — Mirî arazi ve zamanaşımı — Tapusuz mirî arazi ve zamanaşımı — Tapulu mirî arazi ve zamanaşımı — Zonguldak Kömür bögesinin özel durumu — Vâkîf arazi ve zamanaşımı — Metrûk arazi ve zamanaşımı — Mevat arazi ve zamanaşımı — Meden Kanunun kabul ettiği iktisap zamanaşımı — Âdi zamanaşımı — Olağanüstü zamanaşımı — Tapusuz toprakta zamanaşımı — Tapulu toprağa zamanaşımı — Evvelce geçen müddetin yeni zamanaşımına mahsusbu — Toprağı imar ve ihva suretile tapulamak — 1515 numaralı Tasfiye-Kanunundaki hükümler — İkişap edilen toprağın tapuda tescili yolları — Eski ve yeni hükümlere göre toprağın intikalı — 1274 günlük Arazî Kanunundaki intikal hükümleri — İntikal hakkından mahrumiyet — 1284 günlük Kanunundaki intikal hükümleri — Evkafî sahiha hakkındaki intikal hükümleri — Medeni Kanunun kabul ettiği intikal hükümleri — Çiftçiyi topraklandırma Kanunu.

F.A.

Prof. R.Scheggi (Çev. Salih Erman *Yeni İtalyan Medeni Kanunu-na göre ticaret hukukunun ana hatları*. İstanbul 1945. 30 sahife, 15 kuruş. (İstanbul Hukuk fakültesi yayımlarında)).

Bu değerli ve dikkate lâyik konferanslarda incelenen konular şunlardır.

1. Tekci bir tesrii sisteme Aile, mülkiyet ve say: 1 — Medeni ve Ticari mevad hakkında bir kanunun yapılması ve bunun iktisafla, içtimai, teknik ve hukuki, ve təşrif sebepleri. — 2. Ahlaklı, mameiliki ve içtimai vasıfları itibarile „aile hukuku” — 3. İktisat Hukuku, borçlar ve sây (İşletme). — 4. „Mülkiye hukuku, ve bunun väsita olmak fonksiyonu. — 5.” Medeni Kanu, yeni ticaret hukukunun milî muhtarı yeti, İtalyan hukuk ilminin insanlık dâvasına yaptığı hizmet.

II. İşletme ve ticarethane (Fonds de commerce): 1. Sây ve işletme. — 2. İşletme mefhumu mesleki bir esasa istinat eder. — a) İktisat ilmindeki işletmeye nücaran data geniş bir manâ ifade eder. b) Kiemî ölçülerle bağlı değildir: Bütün işletmelere müsterektir, ve bu işletmeler (Hukukî nizamları itibarile) zirai ticari olmak üzere iki katagoride toplanırlar. — 3. İşletmenin Hukukî vec-hesi: a) Sûbjektif yönden ve müessese bakımından: ticarethane: — 4. Mamelekî ferdiyeti itibarile ticarethane. — 5. Hukukî disiplini itiba-rile ticarethane.

III. Ticari işletmelerhukuku: 1. 1942 Medenî Kanununda dahi ticârî mevad ayrı bir Yesims teşkil etmektedir: a) Ticârî işletmeler, küçük işletmeler ve âmme tüzel kişileri tarafından idare edilen ticârî işletmeler: b) işletme. Sicilli, c) 2195inci madde ve Ticârî mevad. — 2. Şirket ve işletme. — 3. Konsor syum ve işletme. — 4. İlmi muhtarivet: a) tarihen yeni olan prensiplere tâbi mütecanis ve uzvi bir bütündür: b) Bu prensipler «zumre» esasına istinad ederler: c) Ticârî işlet meler hukuku yeni ticaret hukukunu teşkil etmektedir. — 5. Zamanımızda yeni İctimai ve Hukuki esaslar hüküm sürdürmektedir.

Siyasi İlimler Mecmuası: Eylül 1945, Sayı: 174, Yıl: XV.

Hasan Refik Ertuğ: Dünya Barışına doğru: — *Dr. Ferid Ayiter:* İlim Sosyoloji- *Kâmurân Acet:* Brezilya'da Çocuk İşçiler — *Ahmet Salih Korur:* Gayri menkul şeklinde para — *M.F. Sendikâ-*ların rolü — *Yasama Çalışmaları:* *H.R. Ertuğ:* İller Bankası Kanunu — *Fikir Hayati:* Orman işletmelerine dair bir radyo konuşması — *Kronik:* ikinci Cihan Harbi bitti. — *Bibliyoğrafya:* İcra ve İflâs Hu-kuku. *H.R. Ertuğ.*

Siyasi İlimler Mecmuası: Ekim 1945, Sayı: 175, Yıl: XV.

Cumhuriyetin XXII.inci Yıldönümü Münasebeitle Cumhurbaşka-nı İsmet İNÖNÜ'nün Millete Hitabeleri. Mecmuâ: Cumhuriyetimiz 22 yaşında — *Celâl Aybar:* Türkiye'nin Nüfus Politikası nasıl olmalıdır? — *Şefik İnan:* Nüfus Sayımı ve Nüfus Meselesi — *Hasan Refik Ertuğ:* Millelerarası Adalet Divanı — *Dr. Ferit Ayiter:* İlim Sosyoloji: *YAŞA-MA ÇALIŞMALARI:* *Hasan Refik Ertuğ:* T.B.M.M. nin üçüncü top-lantı yılı — *F/KİR Hayati:* *Dr. Orhan Tuna:* Sosyal Politika ve çalışma

Bakanlığı—**KRONİK:** Hasan Refik Ertuğ: Milletlerarası Paris Çalışma Konferansı—**BİBLİYOĞRAFYA:** Hasan Refik Ertuğ: Klásik Eserler Yayımları—

İdare dergisi. Kasım—Aralık, 1945: Yıl: 16: Sayı: 177.

Tetkikler: Muzaffer Akalın: İller Bankası—İhsan Aktürel: İdarf yargı ve idare amirleri—Muzaffer Erman: Nüfus meselesi (devamı)—Fazlı Güteç: İdare karekterinin kümeye ve küme durumunun idareye karşılıkla tesirleri—Dr. F. Neumark: Gelir vergisinin ana meseleleri—Dr. Necmi Osten: Memur tayininde idarenin takdir hakkı—Şevket Ozmanalp: İdarf tasarrufların geri alınmaları ve bunların sonuçları—Hikmet Tongur: Tarihte Ulukişla—Tercümelər: M. Ertuğruloğlu: Hollanda'da belediye maliyesi—Cemil Z. Sanbey: Avrupa şəhirlərinin doğu şu ve gelişimi (Devamı)—Vecih Tönük: Fransanın təşra idaresi—Nihat Yalkut: Mesken meselesi ve kooperatifçilik — İdarî Coğrafa: Hüseyin Çitak: Akcadağ idarî Coğrafyası — Bayındırılık Hareketleri: Belediyelerimizin bayındırılık işleri—İctihatlar: Danıştay kararı—Yabancı Mevzuat: Bern Kantonunun komün teşkilatı Kanunu —H. Berk sun.

İleri Hukuk, Şubat 1946, sayı 2, fiyatı 50 kuruş

İçindekiler:

Kamil Boran: 4753 sayılı Kanunun kamulaştırma sistemi ve diğer mevzuatımızla kıyaslanması. İst. Üniversitesi Ord. Prof. Mustafa Reşit Belgesay: Yargılama usulündə formalite meselesi. C. Savci Y. Yavuz Fındıkgil: T. C. K. 238 M. tadili düşünceleri. İst. H. F. as. Necmettin Berkin: İflâs yoluyla təkip müeyyide olur mu? **Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararları:** 1—Öfke ve itatla, satıştan imtina hali. 2—İhtilâsta zararın ödenmesində ferice ceza 3—Tek fiille Millî Korunma ve Ceza K. ihlâli. **Yargıtay Ticaret Dairesi Kararı:** Bir şirkət ortağının diğer ortakların müvafakatı olmaksızın devir ve temliki. **Yargıtay Hukuk Kurulu Kararı:** Varlık vergisi borcunun isthkak dâvası. **Yargıtay hukuk daireleri kararları:** 1—Varlık vergisi borcu cebri icra ve şufa. 2—Kira bedelinin notere yatırılması. **Yargıtay Özel Daire Kararları:** 1—Et konulan tahditli, tahditsiz eşyanın satışı. 2—Gurup vesikası olmayaşların tacirlik sıfatları. 3—Millî Koruma Kanununa göre fatura mecburluğu ve 21inci maddeye aykırılık.

İstanbul Hukuk Birincileri (VIII)

Bu güzel teşebbüsün amacı şu suretle anlatılmaktadır.

*1937—1938 ders yılından beri, yaz davresi imtihanlarında Fakül-

190

teden birincilikle mezun olan talebe ile sınıflarını birincilikle geçen talebenin fotoğraflarını ve yazılı imtihalarda verilen mevzulara en iyi cevap verenlerin imtihan yazılarını muhtevi olmak üzere, intişar eden "Hukuk Birinciliği" broşürlerinin 1944—1945 ders senesi yaz devresi imtihanlarına ait sekizinci sayısını çıkarmış bulunuyoruz.

Bu boroşürleri çıkarmakla güttüğümüz gayeleri şimdije kadar intişar etmiş olan "Hukuk Birincileri" broşürlerinin mukaddemelerinde izah etmişistik. Bu gayeleri kısaca hatırlatalım:

«Hukuk Birincileri» talebe için pedagojik bir rehber olacaktır. Talebe bu broşürlerde yazıların okuduğu arkadaşlarının çalışma, yeterlilik, muhakeme ve izah tarzı ile imtihan mevzuunu kaleme almada takip ettikleri metodу ve aynı zamanda Profesörlerinin mütalâa ve tenkitlerini görecektir. «Hukuk Birincileri» talebeyi yükseltmeye ve temayüz etmeye teşvik edecektir. Temayüz edenlere de gayret ve istidadın manevî zevkini duyuracaktır. Nihayat «Hukuk Birincileri» ders yıldığının randumanları arasında keyfiyetçe iyi bir mukayese imkânını temin edecektir.

«Hukuk Birincileri» Broşürleri talebe ve okuyucular arasında gittikçe artan bir aiâka görmektedir. Bu alâkayı, mezkûr broşürleri neşremekten bekledigimiz faydalaların tabakkuk etmekte olduğuna, bir işaret telâkki ediyoruz.

Danıştay Kararları Dergisi, Sayı: 29, Haziran 1945

İçindekiler:

Danışma kararları: Yargı kararları: Dâva daireleri genel kurulu kararları: İctihadın birleştirilmesi kararları – Başka kararlar.

Dördüncü daire kararları: Devlet vergi ve resimleri — Kazanç vergisi — İktisadi buhran vergisi İstihlâk vergisi — Muamele vergisi — Havvanlar vergisi — Veraset ve intikal vergisi — Saîr vergiler — Gümrük resmi — Özel idare vergileri — Arazi vergisi — Yapı vergisi — Belediye vergileri — Belediye vergisi ve resimleri.

Beşinci daire kararları: Memur işleri — Maaş işleri — Yolluk ve yemiye işleri — Emekli, ikramiye, dul ve yetim maaşı işleri — Askerlik işleri — Uygurluk işleri — Madenler ve taşocağı işleri — Kamulaştırma işler — İskân ve göçmen işleri — Metruk mallar işleri — İmar ve yapı işleri — Okul ve imtihan işleri — Vakif işleri — Köy işleri — Muntarîk işleri — Seçim işleri — Basın işleri — Avukatlık işleri — Noter işleri — Eczacılık işleri — Taahhüt ve sözleşme işleri — Usul ile ilgili işler — Başka çesidî işler.

191

Bu dergide Şark Demiryolaları İşletme tüzüğünün kaybolan eşyanın tazmini isteklerine dair verdiği danışma kararnın özetini alıyoruz: «İşletme tüzüğünün 2. faslinin 17. maddesinin 5,6,7 fıkraları aynen söyledir.

2 — İşletme tüzüğünün olayımızı ilgilendiren (2)inci faslinin 17inci maddesinin (5,6,7)inci fıkralarında aynen:

„Emtia ve eşya zayıati dâvası, emtianın teslim olunması lâzım gelen tarihten altı maha ikame edilmek lâzım gelir.

Dermeyan olunduğu tarihten itibaren bir seneye kadar bir gûna netice verilmeyen zarar va ziyan dâvaları, keenlemyekûn hükmünde addolunup hiç bir huküm ve tesiri olmıyacaktır.

Emtia ve eşyaca bir gûna zayıat ve sakatat zuhur ettikçe kumpanya olbapta ariz ve amik icrayı tabhikat edip neticei tetkikat müddeiei beyan ve işaret olunacaktır”

1872 tarihinde yapılmış olan ve (Rumeli Demir yollarının Umuru Nakliyesi hakkında nizamname) adını taşıyan İşletme tüzüğünün, sonra çıkan türlü kanunlarla yürürlüğü kabul edilmiş olduğuna göre bunun bugün yürürlükte olduğunda şüphe olmayıp ancak bu tüzüğün konuyu teşkil edenikinci faslinin 17inci maddesinin yukarıda aynen yazılı beşinci, altinci ve yedinci fıkralarının uygulanışında görüş ayrılığı çıkararak bahsi geçen fıkralarda yazılı dâva kelimeleri tüzüğün fransızca metninde (Reclamation) diye yazılı olmasına ve bu fransızca kelimenin Türkçe karşılığı da (istemek, ileri sürmek ve baş vurmak) bulunmasına göre bu beşinci ve altinci fıkraların uygulanış şeklinde „malî kaybolan kimse, malının kendisine teslim olunması lâzım gelen tarihten başlıyarak altı ay içinde Demir yolları idaresine başvurmak ödevindeştir. Aksi halde hakkı, zaman aşımına uğrar. Hak sahibinin bu suretle Demir yolları idaresine başvurmasından başlıyarak bir yıl içinde demir yolu idaresince iş sonuca bağlanmazsa bu idarf baş vurma hükümsüz olarak hak sahibi isterse yetkili yargı makamına baş vurabilir, suretinde olması lazımlığı ve demir yolları idaresinde kaybolup da zamanşımıza uğramış olan eşyaya ait tazminin hak sahiplerine ödenmesine imkân olup olmadığı noktasına gelince: Hukuk bakımından, zaman aşımı, bir hakkı ortadan kaldırılmış olmayıp tezvirin ve zaman geçmesiyle dâvayı ispat için kanıt gösterilmesindeki zorluğun önüne geçmek maksadıyla, hakkı istemeği önlemiş olup sırf idarenin kusularıyla gerçekleşmiş olduğu bildirilen, zaman zamanların aşımı öèresinin dolmuşolup olmadığına bakmıyarak idarece sahiplerine ödenmesi gerektiği yolundeki daire kararı 18/6/1945 gününde onandı.

1912

Muntazam terfi eden yargıçların kadrosuz terfi kanunundan faydalananmeyeacağına dair kararı alıyoruz; 4353 sayılı kanunun 25inci maddesi gereğinc muhasibi mesul tarafından veya hukuk Sayıştayca vize edilmemesinden dolayı yapılmayan tediyelerden doğan nizalara husumetin Maliye Bakanına teveccühü icap edecekinden dava Maliye Bakanlığına hasren incelemeye.

Memurların terfilerinin mümkün olabilmesi münhal kadronun ve bu kadroya muhakkas bir öpengin mevcut bulunmasına bağlıdır.

4598 sayılı kanun bu esas kaideyi kaldırılmış olmayıp terfie istihak boşl edip te ehliyeti musaddak memurlar hakkında kadrosuz terfi imkânını vermek suretile istisna bir kaide koymuştur.

Istisna kaideler esas kaide takviye edeceği cihetle buna dayanılarak esas hukum ihmal eeilmeyez.

2556 sayılı Hâkimler kanununun 61inci maddesinin tethaf ettiği terfilerin kadro mevcudiyetine müallak olduğundan şüphe eidlemer.

Binaenaleyh tamamen başka gaye ve maksat güden 4598 sayılı kanuna dayanılarak 2556 sayılı kanunun mezkûr 61inci maddesine göre yapılan terfiler için maaş verilmesine imkân olamaz. Şu durumda göre kadrosz iki derece aylık verilmemesi suretile yapılan işlemde bir kanunsuzluk olmadığından dâvânin reddine ve 400 kuroş ilâm harcından geri kalana 300 kuruşun dâvacıdan alınmasına 27/3/945 tarihinde oybirliğiyle karar verildi

Izmir Barosu dergisi ocak: 1946 — Sene: 10, Sayı: 39

Fiyatı: 120 Kr. Yıllığı 400 Kr.

İçindekiler:

Makaleler: Ö. N. Kılımicioğlu: İcarenin feshi dâvalarında ihtar mükellefiyeti mutlak mıdır? Ragıp Sarıca: İki danıştay kararı üzerinde bir inceleme; Lütfi Doğutük: Cezaların tecili; Pertev Arat: Sanığın giyabında yapılan duruşmalarda müdafî bulunabilir mi? M. Nuri Devres: İstmat maktubu; Yalçın Dağlar: Bizde ilk tabhikata ve Sorğu Yargılığına ihtiyaç var mı?

Yargıtay? Danıştay ve Hakem Kararları: Ş. Etem Postacı Oğlu: Bibliyoğrafya: Meslekî nükteler:

193

Yükselmelerine halen kazaî ve inzibati engel olmamış yardımcı yargıç ve Savcılarla yargıç sınıfından sayılanların haziran/946 sonuna kadar yükselme sürelerini bitireceklerin sicil sayısı itibarile isimlerini gösterir liste Yargıçlar Kabununun 29 cu maddesi gereğince her meslek sınıfları için ayrı ayrı hazırlanarak aşağıda gösterilmiştir.

Kendilerini Yükselmeğe lâyik gördükleri halde bu listede isimlerini bulamayanlar adı geçen maddenin ikinci fikrası gereğince yayın gününden itibaren bir ay içinde iki sayılı Ayırma Meclisine yazılı olarak itiraz edebilirler.

Yargıçlık Sınıfı

İkinci Sınıflarda beş senelik süreyi bitireceklerle alt liste

Yükselme Sıra No.	Sicil No.	Adı	Memuriyeti
1	257	Münif Çağla	Ödemiş ağır ceza mahkemesi Başkanı
2	444	Cemal Aksu	Kars Ağır ceza Mahkemesi Başkanı
3	1488	Ahmet Remzi Özel	Elmalı Yargıcı
4	2024	Hakki Kırgız	Mersin Ceza Yargıcı
5	3460	Ethem Tatlıoğlu	Mersin Yargıcı

BEŞİNCİ DERECE

1	37	Ahmet Nuri Tümer	Bursa Asliye Ceza Yargıcı
2	178	Fehmi Erkan	Antalya Kadastro Yargıcı
3	187	Sırrı Özysal	Kayseri ağır ceza mahkemesi başkanı
4	267	Asum Çetinalp	Sivrihisar Ceza yargıcı
5	282	Fahri Bilgin	Giresun asliye hukuk yargıcı
6	326	Lütfü Karaali	Akçaabat ceza yargıcı
7	338	Ali Riza Aydoğdu	Kaş yargıcı
8	341	Hasan Dikmen	Gümüşhacıköy yargıcı
9	405	Ömer Lütfü Erdem	Develi ceza yargıcı
10	422	İsmet Belür	Gebze hukuk yargıcı
11	442	Ali Riza Togay	Ünye ceza yargıcı
12	478	Abdullah Safi Onaran	Aydın yargıcı
13	514	Muzaffer İzgi	Tarsus hukuk yargıcı
14	600	Fehim Unal	Mecitözü hukuk yargıcı
15	643	Celâlettin Taşpınar	Yozgat hukuk yargıcı
16	660	Ziya Ataç	Saihli yargıcı
17	661	Mehmet Ali Aktan	Mudurnu hukuk yargıcı
18	715	Necip Uslu	Maraş ceza yargıcı
19	733	Refet Anul	Trabzon asliye ceza mahkemesi başkanı
20	748	İsmail Hakkı Ülgen	Şebinkarahisar yargıcı

Yükselme Sıra No.	Sicil No.	Adı	Memuriyeti
21	778	Sadullah Fatin Ertan	Çanakkale hukuk yargıçısı
22	793	Aşım Güven	Marmaris yargıçısı
23	913	Tevfik İzal	Dörtyol yargıçısı
24	925	Faik Esen	Serik yargıçısı
25	1039	Cevdet Meriç	İzmir icra yargıçısı
26	1080	Rahmi Anlı	Trabzon yargıçısı
27	1138	Necati Yılmaz	Yargıtay Raportörü
28	1221	Faik Köstendillioğlu	Bolu ceza yargıçısı
29	1278	Rifat Günaydın	Eğirdir yargıçısı
30	1290	Tevfik Ören	Alanya yargıçısı
31	1320	Mehmet Özyal	Fethiye hukuk yargıçısı
32	1328	Sadık Taşkın	Antakya hukuk yargıçısı
33	1333	Ahmet Hamdi Üstünel	Ünye hukuk yargıçısı
34	1394	Burhanettin Özger	Mustafakemalpaşa ceza yargıçısı
35	1511	Hasip Koral	İzmir kadastro yargıçısı
36	1651	Kâzım Tura	Mustafakemalpaşa hukuk yargıçısı
37	1700	Reşat Akkuş	Kastamonu ceza yargıçısı
38	1703	Fehmi Eğmen	Bilecik hukuk yargıçısı
39	1742	İsmail Kilit	Keskin yargıçısı
40	1788	Hayri Aksoy	Zonguldak ağırceza mahkemesi başkanı
41	1814	Kâzım Akşit	Edremit hukuk yargıçısı
42	1846	Hamdi yalçınkaya	Pazar hukuk yargıçısı
43	2128	Edip Berkit	Emet yargıçısı
44	2189	Rifat Güllü	Birinci sınıf adalet müfettişi
45	2208	Kadri Tabak	İstanbul yargıçısı
46	2378	Zeki Ülker	Düzce hukuk yargıçısı
47	2399	Ethem Tezl	Elâzığ kadastro yargıçısı
48	2502	Mehmet Kemal Tan	Zonguldak millî korunma mahkemesi yargıçısı
49	3209	Comil Tokuz	Maraş yargıçısı
50	3220	Mehmet Bilen	Bafra hukuk yargıçısı
51	3527	İbrahim Ethem Alpay-	Kozan ceza yargıçısı
		dın	
52	3543	Zübtü Yüceoğlu	Ankara yargıçısı
53	3661	Lütfü Tanverdi	Çarşamba hukuk yargıçısı
54	3669	Refik Belür	Karamürsel yargıçısı
55	3682	Hüsamettin Eroğlu	2 ci sınıf adalet müfettişi
56	4053	Osmancı Nuri Akpinar	Denizli hukuk yargıçısı
57	4181	Emin Altunay	Gümüşhane yargıçısı
58	4160	Hüseyin Timur Kalkay	Foça yargıçısı
59	4235	Saffet Ünan	Ankara asliye ceza yargıçısı
60	4265	Hidayet Demircan	Siirt yargıçısı
61	4343	Tevfik Artuk	Gaziantep ceza yargıçısı
62	4764	Sabri Akyürek	Adana hukuk yargıçısı
63	4905	Ethem Reşat Bay-	Ankara Ağırceza mahkemesi başkanı
		ramoğlu	

195

Yükselme Sıra No.	Sicil No.	Adı	Memuriyeti
64	5011	Muhittin Fermanlı	İzmir asliye hukuk yargıçısı
65	5038	İmran Ökten	Ankara hukuk yargıçısı
66	5150	Şakir Pasinler	Birinci sınıf Adalet müfettişi
67	5158	Murat Bahar Soysal	Üçüncü sınıf adalet müfettişi
68	5187	Muhlis Tümay	İzmir ağır ceza mahkemesi başkanı
69	5227	Ali Nefi Demirlioğlu	İstanbul ağır ceza mahkemesi başkanı
70	5234	Mehmet Kabakçıoğlu	İkinci sınıf adalet müfettişi
71	5298	Sabahattin Demirelli	Samsun asliye ceza yargıçısı
72	5324	Cemalettin Köseoglu	Üsküdar asliye ceza yargıçısı
73	5382	Mehmet Arıkan	İkinci sınıf Adalet müfettişi
74	5639	Ziya Balkuvvar	İkinci sınıf adalet müfettişi
75	6100	İsmet Şen	Tekirdağ hukuk yargıçısı
76	6677	Suat Bertan	İstanbul asliye hukuk yargıçısı
77	7019	Hüsamettin Bengü	Balıkesir hukuk yargıçısı

ALTINCI DERECE

1	30	Tevfik Şenöz	Afyon sülh yargıçısı
2	91	Atif Varlık	İstanbul ağırceza mahkemesi üyesi
3	162	İhsan Sidal	Ankara yargıçısı
4	209	Serif Tümer	Eskişehir kadastro yargıçısı
5	224	Rasim Akyokuş	Yeşilova yargıçısı
6	268	Rıza Kivircioğlu	Erbaa hukuk yargıçısı
7	421	Mustafa İlhan	Sındırıgı yargıçısı
8	424	Şinasi Tüzer	Zile hukuk yargıçısı
9	435	Sabri Yüce	Erzincan hukuk yargıçısı
10	439	Mahmut Nedim Akpınar	Karasu yargıçısı
11	506	Cemil Bilman	Trabzon asliye ceza yargıçısı
12	521	Ali Saip Güvenlioğlu	Siirt asliye hukuk yargıçısı
13	605	Vehbi Alptekin	Koyulhisar yargıçısı
14	634	Abdüllatif Akalın	Ordu asliye ceza yargıçısı
15	656	Remzi Öğüt	Mardin üyesi
16	755	Sait kafalı	Niğde hukuk yargıçısı
17	789	Ähmet Ata Dolmaç	Kayseri üyesi
18	810	Vasfi İnangiray	Bayındır ceza yargıçısı
19	870	Mustafa Vehbi Özdiç	Eskişehir Ağırceza mahkemesi üyesi
20	896	Osman İlhami Türel	Balıkesir icra yargıçısı
21	915	Ali Rıza Özdemir	Mut Yargıcı
22	917	Hilmi Evren	Adapazarı Ağırceza mahkemesi üyesi
23	987	Sadık Oğuz	Orhaneli yargıçısı
24	1110	Ömer Macit Ertem	Aksaray yargıçısı
25	1202	Tevfik Izgi	Adana ağırceza mahkemesi üyesi
26	1241	Agah Apaydın	Bandırma hukuk yargıçısı
27	1273	Hilmi Tüzer	Söke Ceza yargıçısı
28	1296	Zübtü Aytan	Senirkent Sülh yargıçısı

164

Yükselme Sıra No.	Sicil No.	Adı	Memuriyeti
29	1368	Mümîn Ersöz	Bursa yargıçısı
30	1396	Ali Tekinay	Cebelibereket ceza yargıçısı
31	1450	Tahsin Garzanoğlu	İzmir yargıçısı
32	1475	İbrahim Altı kılıç	Amasya Üyesi
33	1520	Akif Güney	Sinop hukuk yargıçısı
34	1567	Hüseyin Hüsnü Sayın	Diyarbakır hukuk yargıçısı
35	1637	Tahir Bayçın	Denizli sulh yargıçısı
36	1706	Abdülvahit Şener	Gemlik ceza yargıçısı
37	1833	Kemalettin Engin	Edirne sulh yargıçısı
38	2029	Münir Kösenihaloğlu	Üsküdar sulh yargıçısı
39	2068	Abdülkerim Kocares-idoğlu	Aydın hukuk yargıçısı
40	2205	Ali Şadi Çelik	Adana Üyesi
41	2214	Nazım Buğra	Elâzığ hukuk yargıçısı
42	2374	Kamber Öke	Kavak sulh yargıçısı
43	2398	Nizamettin Özdeniz	İstanbul asliye hukuk yargıçısı
44	2553	Tevfik Özöl	Ermenek yargıçısı
45	2673	Süleyman Şevki Ayer	Geyve hukuk yargıçısı
46	2720	Recal Özmen	Ordu ağırceza mahkemesi başkanı
47	2778	Emin Akyürek	Eşme yargıçısı
48	2781	Fevzi Altıok	Manisa ceza yargıçısı
49	2786	Muammer Levent	Adapazarı yargıçısı
50	2832	Mustafa Fevzi Mankal	Kalecik hukuk yargıçısı
51	2921	Halit Özbay	Çatalca ceza yargıçısı
52	2938	Sadık Değirmencioğlu	Erzurum ağırceza mahkemesi başkanı
53	3148	Hamdi Sözer	Amasya asliye hukuk yargıçısı
54	3225	Vahdi Öymen	Konya hukuk yargıçısı
55	3274	Mehmet Ali Balcısoy	İstanbul yargıçısı
56	3312	Nesimi Baysoy	Urfa ağırceza mahkemesi başkanı
57	3342	Mehmet Arabi Seçkin	Bozdoğan yargıçısı
58	3361	Hasan Yalçın	İnegöl hukuk yargıçısı
59	3371	Adem Safiyettin Balkış	İzmir sulh yargıçısı
60	3575	Zihni Çelikoğlu	Keskin hukuk yargıçısı
61	3592	Hayri Kandemir	Aydın Asliye ceza yargıçısı
62	3602	Nazif Çebecioğlu	Ankara asliye hukuk yargıçısı
63	3612	Tevfik Uzel	Kütahya yargıçısı
64	3668	Ali Argun	Malkara yargıçısı
65	3729	Muhtar Kumbasar	Maraş sulh yargıçısı
66	3842	Abidin Sümer	Kırşehir ağırceza mahkemesi üyesi
67	3917	Ekrem Uyanık	Sile yargıçısı
68	3983	Tahsin İstanbullu	İstanbul yargıçısı
69	4058	Mehmet Köni	İskilip hukuk yargıçısı
70	4128	Arif Aydin	Tavas ceza yargıçısı
71	4187	Esat Kırca	Zonguldak ağırceza mahkemesi üyesi
72	4219	Hasan Fehmi Karadoğan	Sandıklı hukuk yargıçısı

Nef

Yükselme Sıra No.	Sicil No.	Adı	Memuriyeti
73	4240	Cevdet Ballar	Gaziantep Sülh yargıçısı
74	4376	Yahya Naci Öztin	İstanbul Sülh yargıçısı
75	4388	Fahrettin Yüce	Araç hukuk yargıçısı
76	4584	Osman Tevhit	İstanbul sülh yargıçısı
		Kocabalkanlı	
77	4625	Hasan Ünal	Tarsus ceza yargıçısı
78	4630	İsa Ruhi Küntü	Ankara icra yargıçısı
79	4714	H. Tahsin Dağa	Van hukuk yargıçısı
80	4759	Kâşif Kumral	İstanbul soruşturma yargıçısı
81	4767	Abdurrahman Sincer	Bergama hukuk yargıçısı
82	4769	Reşit Nomer	İstanbul asliye ceza yargıçısı
83	4771	Avni İnce	Adana ceza yargıçısı
84	4900	İbrahim Avni Akköyünlu	Amasya yargıçısı
85	4928	Tevfik Aydın Kök	Trabzon sülh yargıçısı
86	4946	Necati Gökeri	Kocaeli ceza yargıçısı
87	4950	Recep Balkan	Tokat hukuk yargıçısı
88	4960	Hüsamettin Yenier	İstanbul sülh yargıçısı
89	4979	Adil Güneşoğlu	Zonguldak ağırceza mahkemesi üyesi
90	5010	Hasan fevzi Öz	Kuşadası ceza yargıçısı
91	5012	Mehmet Ata Ataoğlu	Erzincan yargıçısı
92	5015	Rauf Şükür Sancar	Avanos ceza yargıçısı
93	5028	Abdüllüsütürk İştin	Konya Ereğlisi hukuk yargıçısı
94	5029	Hilmi Uluca	Bitlis ceza yargıçısı
95	5036	Hıfzı Şışmanoğlu	Adıyaman yargıçısı
96	5039	Kadri Şener	Akşehir yargıçısı
97	5156	Nazif Başar	Çanakkale sülh yargıçısı
98	5165	Nazif Yücel	İstanbul millî korunma mahkemesi yedek yargıç üyesi
99	5166	Mustafa Hızal	Üçüncü sınıf adalet müfettişi
100	5177	Kemal Ecevit	Kandıra yargıçısı
101	5191	Süleyman Nazmi Orga	İstanbul asliye hukuk yargıçısı
102	5193	İsmail Zeybek oğlu	İzmir millî korunma mahkemesi yedek yargıç üyesi
103	5194	Abdurrahman Beken	İstanbul millî korunma mahkemesi yargıçısı
104	5222	Hamdi Arda	Kırkağaç yargıçısı
105	5226	Abdullah Avni Deniz	Mersin asliye hukuk yargıçısı
106	5231	Cemal Gündüz	Kocaeli sülh yargıçısı
107	5233	Hüsnü Özerdem	Adana sülh yargıçısı

1918

Yükselme Sıra No	Sicil No.	Adı	Memuriyeti
108	5236	Öbeyyit Glisra- lioğlu	İzmir asliye hukuk yargıç
109	5246	Celâlettin Al- paşan	Mersin sult hukuk yargıç
110	5287	Fazıl Uluocak	İstanbul yargıç
111	5313	Ferhat Refik Dömeke	İstanbul yargıç
112	5322	Zeki Dalokay	Üçüncü Sınıf adalet müfettişi
113	5717	M.Sait Göçvan	Bursa asliye hukuk yargıç
114	5792	Tahsin Üstünel	İstanbul asliye hukuk yargıç
115	5916	Edip Ünalerzan	Bursa hukuk yargıç
116	6005	Nuri Ocaklıoğlu	Konya yargıç
117	6024	Melâhat Ruacan	Ankara yargıç
118	6581	Tahir Çağa	İstanbul yargıç
119	7118	Sait Önen	Kadıköy asliye hukuk yargıç
120	7477	Hadi Tan	Ankara yargıç
121	7566	Cevdet Benker	Seyhan Kadastro yargıç
122	7945	Nurullah Kunter	Ankara yargıç
123	8058	Ekrem Tüzemen	İstanbul yargıç

VEDİNCİ DERECE

1	32	Selâhattin Başkan	İzmir sult hukuk yargıç
2	382	Ahmet Özgen	Kayseri ağır ceza mahkemesi üyesi
3	436	İsmail Nusret Tekin	Kastamonu üyesi
4	492	Kamer Gerçek	Erzurum sult hukuk yargıç
5	555	Münir Mısırlıoğlu	Şebinkarahisar sult hukuk yargıç
6	580	Hilmi Türkoğlu	Kayseri sult hukuk yargıç
7	679	Arif Hikmet Turhan	Silifke sult hukuk yargıç
8	802	Hamdi Erşan	Gaziantep soru yargıç
9	822	Cemî Özök	Antakya sult hukuk yargıç
10	848	Rıza Kısmeti	Gölpazarı sult hukuk yargıç
11	1025	Ali Rıza Bahadır	Kemaliye yargıç
12	1036	İsmet Turun	Bünyan yargıç
13	1064	Mehmet Kurtul	Daday ceza yargıç
14	1092	Bahri Demir	Sivas sult hukuk yargıç
15	1220	Asım Ayata	Erbaa ceza yargıç
16	1248	Abdülhâlîm Anbarlı	Reşadiye yargıç
17	1272	Ziyaettin Akbaş	Balıkesir üyesi
18	1294	Salih Alparslan	Yenisehir ceza yargıç
19	1512	Hakkı Kaya	Kırşehir sult hukuk yargıç
20	1605	Hasan Tunca	Gönen ceza yargıç
21	1648	Hüsnü Vidinlioğlu	Nazilli hukuk yargıç
22	1667	İhsan Balkan	Yozgat sult hukuk yargıç
23	1674	Niyazi Akkuş	Adana hukuk yargıç
24	1729	Remzi Arat	Kargı yargıç
25	1735	Ziya Özaydin	Bolvadin hukuk yargıç

Arg

Yükselme Sıra No.	Sicil No.	Adı	Mənuriyeti
26	1878	Habibullah Erkihnç	Artvin sülh yargıç
27	2495	Talat Uras	Balıkesir sülh yargıç
28	2923	Osman Vehbi Kayral	Denizli üyesi
29	3145	Mehmet Bayrakçılar	Çankırı sülh yargıç
30	3615	Abdullah Dirican	Yozgat sülh yargıç
31	3616	Zeki Olcay	Bolu ağır ceza mahkemesi üyesi
32	3633	İlyas Karaağaç	Gediz hukuk yargıç
33	3653	Vehbi Baykan	Isparta ceza yargıç
34	3709	Avni Tatay	Karaman sülh yargıç
35	3746	Nefise Yücekök	Yargıtay raportörü
36	3775	Fazıl Yalçınler	Köyceğiz yargıç
37	3789	Hakkı Soylu	Maçka yargıç
38	4100	İhsan Kâmi Göktürk	Yıldızeli yargıç
39	4124	Hasan Tahsin Köprülü	Kırklareli sülh yargıç
40	4244	Riza Önen	Gebze ceza yargıç
41	4358	Sabri Öztürk	Biga hukuk yargıç
42	4478	Hilmi Arısoy	İnebolu hukuk yargıç
43	4774	Cemil Korur	İstanbul sülh yargıç
44	4864	Niyazi Bayram	Kula hukuk yargıç
45	4892	Kâmil Gürçay	Ankara ticaret mahkemesi üyesi
46	4913	Nail Abi	İstanbul sülh yargıç
47	4920	Kemal Berk	Tosya asliye hukuk yargıç
48	4922	Ali Riza Azak	Cide yargıç
49	5162	Selih Ertem	Adana icra yargıç
50	5163	Nuri Parkan	Hendek ceza yargıç
51	5170	Salih Suphi Tan	Elâzığ sülh yargıç
52	5173	Cevdet Karaağaç	Karaman yargıç
53	5221	Necati Desel	Konya sülh yargıç
54	5248	Hakkı Yılmaz	Gümüşhane hukuk yargıç
55	5261	Selâmi Kuzucuoğlu	Tirebolu hukuk yargıç
56	5273	Süleyman Çetin	Niğde ceza yargıç
57	5274	Tahir Bayav	Düzce sülh yargıç
58	5275	Tahir Aksoy	Avanos hukuk yargıç
59	5296	Avni Apak Gün	Diyarbakır ağır ceza mahkemesi üyesi
60	5326	Mustafa Tombuloglu	Sivrihisar sülh yargıç
61	5415	Naci Nuri Aykun	Acıpayam asliye ceza yargıç
62	5423	Edip Öztürk	Havza yargıç
63	5433	Ali Derinöz	Rize ağır ceza mahkemesi üyesi
64	5478	Salih Vefik Bartu	Ödemiş kadastro yargıç
65	5516	Hüseyin Necati Yücel	Vezirköprü hukuk yargıç
66	5518	Hikmet Yonat	Fatsa ceza yargıç
67	5520	Şerif Kolhan	Urla hukuk yargıç
68	5552	Şerif Öz	Muğla hukuk yargıç
69	5562	Kemal Dirik	Soma yargıç
70	5606	Cehdi Kircil	Akşehir sülh yargıç
71	5642	Rastım Özourt	Niğde sülh yargıç
72	5668	Hikmet Mamikoğlu	Nevşehir hukuk yargıç

260

Yükselme Sıra No.	Sicil No.	Adı	Memuriyeti
73	5672	Sıtkı Tunçaral	Alanya ceza yargıçısı
74	5673	Mehmet Reşat Saka	İstanbul sülh yargıçısı
75	5674	Veli Ünűvar	Beyşehir hukuk yargıçısı
76	5675	Sıtkı Çebesoy	Gürün hukuk yargıçısı
77	5680	Abdullah Arığ	İzmir icra yardımcı yargıçısı
78	5753	Sabriye Ürek	Trabzon sülh yargıçısı
79	5767	Sadi Erten	Akhisar hukuk yargıçısı
80	5787	Zübeyde Nimet Yeğin	İstanbul sülh yargıçısı
81	5795	M. Ali Özdemir	Giresun ağır ceza mahkemesi üyesi
82	5796	Nezih Kandemir	Zara yargıçısı
83	5799	Adnan Sözenen	İstanbul sülh yargıçısı
84	5900	Necati Baral	Manisa hukuk yargıçısı
85	5902	Tahsin Okur	İstanbul sülh yargıçısı
86	5936	Rifat Korkut	Bergama asliye ceza yargıçısı
87	5943	Hilmi Demiralp	Ayvalık ceza yargıçısı
88	5984	Edip Alan	Karadeniz Ereğlisi ceza yargıçısı
89	5986	Hayri Ertürk	Ankara sülh yargıçısı
90	5987	Hikmet Ural	Biga'dıç yargıçısı
91	5991	İbrahim Tokar	İstanbul sülh yargıçısı
92	6002	Nuri Tarhan	Fenike yargıçısı
93	6004	Mehmet Ziyaettin İstanbul sülh yargıçısı	
		Yazgan	
94	6008	Hakki Güngör	Kars üyesi
95	6010	Hayrettin Genya	Ankara yargıçısı
96	6015	Zeki Şahinoğlu	İzmir sülh yargıçısı
97	6016	Ömer Kaya	İzmir sülh yargıçısı
98	6017	Emin Gebizlioğlu	Ankara yargıçısı
99	6024	Tevfik Tunçok	Bolu hukuk yargıçısı
100	6025	Kemal Kinoğlu	Tarsus sülh yargıçısı
101	6081	Hakki Gürkan	Tokat sülh yargıçısı
102	6145	Niyazi Ünal	Mersin asliye hukuk yargıçısı
103	6155	Tahir Oskay	Şarköy yargıçısı
104	6185	Hamit Aytunca	Yenişehir hukuk yargıçısı
105	6192	Fethi Kuruner	Aydın sülh yargıçısı
106	6196	Hüsnü Aydınlı	Üsküdar soru yargıçısı
107	6197	Refat Göğüş	Gaziantep sülh yargıçısı
108	6199	Tayyar Yasa	Samsun asliye hukuk yargıçısı
109	6200	Necmettin Örgen	İstanbul sülh yargıçısı
110	6201	Mesut Seyhun	İnebolu ceza yargıçısı
111	6202	Hamdi Çolakoğlu	Ordu üyesi
112	6203	Galip Barlas	Kadıköy asliye ceza yargıçısı
113	6283	Sadrettin Börk	Kadıköy soru yargıçısı
114	6424	Sükru Güneymen	Adapazarı ceza yargıçısı
115	6436	Ibrahim Kepeçioğlu	Uşak ceza yargıçısı
116	6462	Eyüp Sabri Erman	Zonguldak hukuk yargıçısı

201

Yükselme Sıra No.	Sicil No.	Adı	Memuriyeti
117	6598	Nurettin Gürsel	Ankara sülh yargıcı
118	6626	Şahin Şahinler	İstanbul sülh yargıcı
119	6683	Şehbezat Anış	İstanbul ticaret mahkemesi üyesi
120	8845	Orhan Karakoş	İstanbul sülh yargıcı
121	8431	Ali Zahit Çandarlı	Ankara sülh yargıcı
122	8704	Abdulkadir Özoguz	Ankara sülh yargıcı

Sekizinci Derece

1	774	Sait Bahçeevli	Urfa ağırceza mahkemesi üyesi
2	2516	Hamdi Kantürk	Kastamonu soruşturma yargıcı
3	3493	Suphi Ödemiş	Tunceli üyesi
4	3591	Zahit Tokman	Aksaray hukuk yargıcı
5	3725	Ali Riza Bayazıt	Bursa soruşturma yargıcı
6	5047	Halil Lütfullü Erol	Osmancık yargıcı
7	5073	Aziz Korukluoğlu	Ankara soruşturma yargıcı
8	5755	Hüseyin Arıman	Bozcaada yargıcı
9	5911	Asım Çelik	Manisa sülh yargıcı
10	5974	Münür Pilavoglu	İzmir sülh yargıcı
11	6193	Necati Erdem	Bolu Ağırceza mahkemesi üyesi
12	6287	Nusret Taftalı	Tortum yargıcı
13	6289	Ekrem Güven	Ayvalık asliye hukuk yargıcı
14	6331	Emine Hikmet Bingöllü	Sivas ağırceza mahkemesi üyesi
15	6336	Nazım Akyüz	kırşehir ağırceza mahkemesi üyesi
16	6340	Rasim Adal	İstanbul sülh yargıcı
17	6380	Fahrünnisa Erginarslan	Rize Üyesi
18	6453	Güler Üçer	Gümüşhane asliye ceza yargıcı
19	6483	Tevfik Ülkü	Muğla Ağırceza mahkemesi üyesi
20	6486	Süreyya Petekkaya	Salihli ceza yargıcı
21	6531	Ahmet Batur	Kayseri sülh yargıcı
22	6563	Reşat Soysal	İncesu yargıcı
23	6604	Naime Özrevan	İzmir sülh yargıcı
24	6629	Fahri Erenkuş	Mardin hukuk yargıcı
25	6652	Rasih Dokumacıoğlu	Urfa sülh yargıcı
26	6685	Nedim Yelço	İskilip ceza yargıcı
27	6693	Hüseyin Hüsnü Erdem	Saideli yargıcı
28	6710	Kemalettin Ergün	Ankara Millî Korunma Mahkemesi yargıcı
29	6818	Abdulkadir Topuzlu	Edirne sülh yargıcı
30	8369	Reşat Tosyalı	İstanbul Millî Korunma Mahkemesi yargıcı
31	8710	Nedim Seylân	İstanbul sülh yargıcı

DUKUZUNCU DERECE

1	705	İsmail Hakkı Akay	Çubuk Soruşturma yargıcı
---	-----	-------------------	--------------------------

202

Yükselme Sıra No.	Sicil No.	Adı	Memuriyeti
2	1019	Ülvi Aksoy	Sinop Sorgu yargıçısı
3	1089	Behçet Akbay	Elâzığ Sorgu yargıçısı
4	1668	Zeynelabidin Turhan	Sıirt Ceza yargıçısı
5	2796	Ethem Cangüler	Üsküdar iera memuru
6	2830	Kudret Cıvgın	Torbali Sorgu yargıçısı
7	2890	Hasan Hulusi Trak	Kocaeli Sorgu yargıçısı
8	2953	Mehmet Salim Utku	Akçaabat sorgu yargıçısı
9	2961	Hayati Bingül	Kayseri sorgu yargıçısı
10	2968	Arif Demirbaş	Havza sorgu yargıçısı
11	3068	Fahri Sıziroğlu	Denizli sorgu yargıçısı
12	3227	Muammer Bayal	Ermenek sorgu yargıçısı
13	3605	Hakkı Leventoğlu	Cezaîsleri Umum Müdürlüğü şube müdür yardımcısı
14	3617	Sait Ateşmen	Ceyhan sorgu yargıçısı
15	3648	Nuri Erdem	Keşan sorgu yargıçısı
16	3646	Muhittin Girgin	Aksaray sorgu yargıçısı
17	3748	Suphi Akın	Söğüt sorgu yargıçısı
18	3829	Fethi Özkarar	Manavgat sorgu yargıçısı
19	3873	Azmi Yanıkómeroğlu	Samsun sorgu yargıçısı
20	3878	Sabri Oran	Arapkir sorgu yargıçısı
21	3945	Rıza Sembol	Ürgüp Sorgu yargıçısı
22	3962	Necati Ecer	Merzifon sorgu yargıçısı
23	3963	Abdülbaki Saltık	Bolvadin sorgu yargıçısı
24	3965	Hakki Etözkan	Balıkesir sorgu yargıçısı
25	4102	Şevki Akbay	Songurlu sorgu yargıçısı
26	4236	Hüseyin Arif Yesin	Karacasu sorgu yargıçısı
27	4289	Osman Avni Özel	Mazgirt sorgu yargıçısı
28	4313	Celâlettin Erkan	Akhisar sorgu yargıçısı
29	4335	Adnan Ozan	Soma sorgu yargıçısı
30	4339	Zeki Kaymas	Andırın sorgu yargıçısı
31	4370	Rauf Dincer	Foça sorgu yargıçısı
32	4448	İhsan Tamer	Burhaniye sorgu yargıçısı
33	4485	Ragıp Berk	Babaeski sorgu yargıçısı
34	4498	Refik Anadol	Konya sorgu yargıçısı
35	4562	Mehmet Kocaoğlu	Amasya sorgu yargıçısı
36	4570	Sabri Ayıldız	Kars sorgu yargıçısı
37	4594	Mahmut Yücebaş	Yozgat sorgu yargıçısı
38	4786	Muhsin Özdenler	Artvin sorgu yargıçısı
39	4908	Hasan Tahsin Elbaşı	Osmaniye sorgu yargıçısı
40	5059	Nazmi Kaya	Kemaliye sorgu yargıçısı
41	5205	Remzi Uğur	Ayvalık sorgu yargıçısı
42	5280	Tevfik Işkin	Gerze sorgu yargıçısı
43	5304	Celâl Gürgül	Silifke sorgu yargıçısı
44	5448	Salim Kocaoğlu	Elbistan hukuk yargıçısı
45	5597	Mustafa Aktan	Kırşehir sorgu yargıçısı
46	5610	Hilmi Erden	Tortum sorgu yargıçısı
47	5611	Sami Bayraktaroğlu	Susigirlik sorgu yargıçısı

203

Yükselme Sıra No.	Sicil No.	Adı	Memuriyeti
48	5613	Şerif Kurtuluş	Tekirdağ sorgu yargıç
49	5729	Reşat Aksu	Ankara sult hukuk yargıç
50	5788	Feyzi Cemil Ceylân	Milâs sorgu yargıç
51	6028	Mehmet Ramiz Öztuş	Burdur sorgu yargıç
52	6380	Tahsin İnan	Geyve Sorgu yargıç
53	6149	Selâhattin Güven	Dinar Sorgu yargıç
54	6214	İbrahim Suat Kosal	Menemen sorgu yargıç
55	6215	Nuri Bayer	Pazarcık sorgu yargıç
56	6217	İhsan Yeğen	Manisa sorgu yargıç
57	6485	Enver Ergin	Mazgirt yargıç yardımcısı
58	6517	Sabahattin Baybura	Ankara icra memuru
59	6595	Âdil Onaran	Ayancık yargıç
60	6939	Zerrin Akgün	Merzifon hukuk yargıç
61	6964	Sabiha Erdem	Salihli sult hukuk yargıç
62	7008	M. Kemalettin Yüce	Ankara sult hukuk yargıç
63	7135	Reşat Akdeniz	Akyazı sult hukuk yargıç
64	7188	Ali Riza Tekimen	Tefenni ceza yargıç
65	7235	Esat Özbayraktar	Bozkır yargıç yardımcısı
66	7249	Sabahattin Bor	Şarkışla ceza yargıç
67	7266	Emine Saide Erdem	Sivas sult hukuk yargıç
68	7268	Semahat Nalçacı	Akşehir sult hukuk yargıç
69	7269	Emine Muammer Bilhan	Kırklareli sult hukuk yargıç
70	7295	Ibrahim Özergioğlu	Çerkeş ceza yargıç
71	7308	Semire Uzunbekim	Viranşehir yargıç
72	7429	Esat Çankar	Zile ceza yargıç
73	7455	Necip Karci	Afşin sult hukuk yargıç
74	7660	Seniha Öğütçü	Yargıtay Raportörü
75	7670	Hayri Özbek	Rize sult hukuk yargıç
76	7695	Fethi Önkaya	Emirdağ ceza yargıç
77	7703	Ahmet Erdem	Sivas sult hukuk yargıç
78	7716	Bahattin Karaküçük	İslâhiye yargıç
79	7720	Sabri Güçlü	Ankara ilçe yardımcısı
80	7722	Hakkı İcli	Ankara sult hukuk yargıç
81	7725	Şevket Ökten	Ayvacık sorgu yargıç
82	7726	Zehra Naciye Kızıltan	Nazilli yargıç yardımcısı
83	7735	Nurullah Ayata	Gönen sorgu yargıç
84	7737	Kâmil Özgent	Kütahya Ağırceza mahkemesi üyesi
85	7740	Lâmia Edgü	Konya sult hukuk yargıç
86	7752	Tahsin Çörtlek	Saframbolu hukuk yargıç
87	7753	Nazım Öztürk	Diyarbakır ağırceza mahkemesi üyesi
88	7760	Sabiha Olgac	Bilecik sult hukuk yargıç
89	7782	Nihat Öneyerdem	Akçakoca yargıç yardımcısı
90	7818	Ali Sezen	Reyhanlı yargıç
91	7846	Şüreyya Dağlardelen	İpsala sult hukuk yargıç
92	7848	Remzi Ertan	Ankara sult hukuk yargıç

Yükselme Sıra No.	Sicil No.	Adı	Menşİriyeti
93	7851	Feridun Tayoğlu	Dikili sülh yargıç
94	7870	Adil Birben	Zonguldak millî korunma mahkemesi yargıç
95	7874	Muammer Olgaç	Birecik yargıç
96	7876	Cahit Ronay	Aydın yargıç yardımcı
97	7877	Tahsin Çerik	Karaburun yargıç
98	7884	Bekir Giray	Yalvaç asliye ceza yargıç
99	7885	Talât Gürpınar	İzmir sülh yargıç
100	7886	Necati Ersoy	Demirci yargıç
101	7892	Salim Güney	Baskıl sülh yargıç
102	7893	Mehmet İlhan	İsparta yargıç yardımcı
103	7895	Hümi Özer	Perşembe sülh yargıç
104	7897	Sabri Erdem	Çan sülh yargıç
105	7900	Emrullah Türkler	Erbaa soruşturma yargıç
106	7903	Salih Pürselim	Tirebolu ceza yargıç
107	7905	Ali Sunu	Yeşilova soruşturma yargıç
108	7907	Sabri Yılmaz	Emet yargıç yardımcı
109	7908	Məmdəh Alptekin	Orhangazi yargıç
110	7910	Fikret Güneş	Giresun sülh yargıç
111	7911	Emin Öktem	Alaşehir soruşturma yargıç
112	7915	Şevket Ecevit	Şarkışla hukuk yargıç
113	7921	Faruk Tuğcu	Niksar yargıç
114	7922	Hilmi Alanya	Datça sülh yargıç yardımcı
115	7924	Mustafa Özen	Eşme soruşturma yargıç
116	7927	Nuzhet Tandoğan	Nevşehir ceza yargıç
117	7928	Talât Barış	Hozat yargıç
118	7929	Halit Taşdemir	Tokat ağırceza mahkemesi üyesi
119	7930	Ömer Onsun	Mecidiözü ceza yargıç
120	7931	Mustafa Sayner	Şabanözü sülh yargıç
121	7933	Zeki Tulunay	Akçadağ yargıç
122	7934	Niyazi Erdogan	Siverek hukuk yargıç
123	7937	Hüseyin Aksakal	Karapınar yargıç yardımcı
124	7939	Nazir Eyubgil	Eskişehir sülh yargıç
125	7948	Dursun İlhan	Şebinkarahisar ceza yargıç
126	7964	Reşat Araz	Çaycuma sülh yargıç
127	7965	Hayati Ülkün	Kılıç hukuk yargıç
128	7974	Nihal Doğu	Kırklareli yargıç yardımcı
129	7976	Hüseyin Atalay	Hassâ yargıç
130	7979	Haydar Ocaklıoğlu	Kangal yargıç yardımcı
131	7981	Ziya Bayburtluoğlu	Şebinkarahisar sülh yargıç
132	7983	Münir Oktay	Terme yargıç yardımcı
133	7985	Nusret İren	Çemişkezek yargıç yardımcı
134	7988	Rifat Kösesoy	Diyarbakır sülh yargıç
135	7989	Cemal Türkkan	Çınar sülh yargıç

Yükselme Sıra No.	Sicil No.	Adı	Memuriyeti
136	7993	Rifat Bilgin	Kilis ceza yargıç
137	7994	Zühtü Halil Ural	Bahçe yargıç yardımcısı
138	7999	Ahmet Tuna	Kızıltepe sülh yargıç yardımcısı
139	8017	Ferit Alpiskender	Bergama sülh yargıç
140	8070	Kevni Sizan	Ankara sülh yargıç
141	8076	Cevdet Kocaman	Keşan sülh yargıç
142	8100	Sadis Özinal	Mazıdağı sülh yargıç yardımcısı
143	8105	Musa Uzel	Saimbeyli yargıç
144	8117	Nedim Önal	Siirt yargıç yardımcısı
145	8120	Kadir Karakaya	Malazgirt sülh yargıç
146	8122	Abdülkadır Gögüs	Siirt yargıç yardımcısı
147	8123	Ahmet Dündar	Sarıkamış yargıç
148	8126	Hikmet Ertan	Eceabat sülh yargıç
149	8129	Halil Gürçel	Mersin sülh yargıç
150	8141	Ahmet Mahfi Kılıç	Kemaliye yargıç yardımcısı
151	8144	Sabri Tanyeri	Bayazıt yargıç yardımcısı
152	8148	Ibrahim Halil Aytuğ	Çemişkezek yargıç
153	8150	Sabri Özel	Silvan yargıç
154	8152	Kemal Güner	Kâhta yargıç
155	8154	Hayati Çubukçu	Şereflikoçhisar ceza yargıç
156	8156	Sitki Elçi	Silifke ceza yargıç
157	8165	Süleyman Gençer	Mersin sülh yargıç
158	8168	Esat Çitiroğlu	Boyabat ceza yargıç
159	8169	Ulvi Türkmen	Keşan ceza yargıç
160	8170	Ali Galip Tarhan	Urfa yargıç yardımcısı
161	8179	Tevfik Kuzucu	Gürün ceza yargıç
162	8185	Rasih Gürkan	Çorlu yargıç yardımcısı
163	8187	Orhan Demirhan	Güneyeş sülh yargıç
164	8203	Hasan Kütkoçlu	İskenderun yargıç yardımcısı
165	8270	İhsan İncekara	Polağa yargıç
166	8295	Abdurahman Tanyeri	Karakoçan sülh yargıç
167	8313	Fikret İmre	Ürgüp ceza yargıç
168	8328	Reşat Emek	Bartın ceza yargıç
169	8329	Uluer Yüceöz	İnegöl yargıç yardımcısı
170	8331	Hasan Ülgürner	Salihli sülh yargıç
171	8332	Nihat Özker	Buldan yargıç yardımcısı
172	8334	Mahmut Özcan	Vezirköprü ceza yargıç
173	8337	Celâl Dincerler	Merzifon ceza yargıç
174	8338	Alâeddîn Ulnsoy	Hendek soru yargıç
175	8349	Avni Yurdabayrak	Uşak sülh yargıç
176	8350	Fevzi Palabıyık	Manisa ağırceza mahkemesi üyesi
177	8352	Sami Çaylı	Erzincan ceza yargıç
178	8353	Salâhattin Tamer	Çesme soru yargıç
179	8354	Osman Nuri Deniz	Balâ yargıç
180	8359	Celâlettin Çumralı	Samsun sülh yargıç

Yükselme Sıra No.	Sicil No.	Adı	Memuriyeti
181	8360	Halil Uygur	Bayburt ceza yargıç
182	8361	Mustafa Onan	Akçaabat hukuk yargıç
183	8362	Tarık Pepeyi	Nazilli ceza yargıç
184	8363	Saim Demirer	Rize sülh yargıç
185	8364	Kaya Alper	Tefenni yargıç yardımcısı
186	8365	Bahçet Baran	Bolu üye yardımcısı
187	8366	Tevfik Erksel	Safranbolu sülh yargıç
188	8372	Nuri Güler	Muş hukuk yargıç
189	8373	Reşat Büyüksungur	Eğirdir yargıç yardımcısı
190	8374	Ruşen Genç	Yusufeli yargıç
191	8377	İsmail Ege	Gümüşhane sülh yargıç
192	8378	Hüseyin Macit Perçin	Zonguldak sülh yargıç
193	8379	Naim Tezmen	Şile soru yargıç
194	8380	Mehmet Mehmetoğlu	Refahiye yargıç
195	8386	Ali Palathoglu	Dursunbey yargıç
196	8387	Mehmet Artaş	Hekimhan yargıç yardımcısı
197	8391	Celâl Arıkan	Uşak yargıç yardımcısı
198	8396	Hasan Tarman	Ayas yargıç
199	8397	Ahmet Lütfullü Muslu	İlgaz yargıç
200	8411	Necati Torgay	Muğla ağırceza mahkemesi üyesi
201	8418	Gaffar Kolluoğlu	Enirdağ yargıç yardımcısı
202	8437	Ahmet Rasim Türker	Antalya sülh yargıç
203	8441	Mehmet Okyay	Söğüt yargıç
204	8442	Nurettin İstemci	Orhangazi soru yargıç
205	8450	Sabri Çınar	Ahlat sülh yargıç
206	8451	Cavit Yantaş	Manavgat yargıç
207	8453	Hadi Kadıoğlu	İstanbul sülh yargıç
208	8469	Ibrahim Hakkı Yaman er	Mardin üye yardımcısı
209	8470	Saffet Barlas	Boğazlıyan hukuk yargıç
210	8474	Sabit Özsoy	Çel hukuk yargıç
211	8530	Lütfullü Daşlamenli	Bulancak yargıç yardımcısı
212	8553	Aziz Başar	Sivrihisar hukuk yargıç
213	8614	Cahit Özdem	Ankara sülh yargıç
214	8624	Ahmet Öztekin	Pasinler yargıç yardımcısı
215	8625	Refik Danış	Nizip yargıç
216	8628	Sıtkı Karabel	Taşköprü hukuk yargıç
217	8630	Faruk Siret Değermen	Silivri yargıç yardımcısı
218	8631	Cihat Gazoğlu	Torbali yargıç yardımcısı
219	8632	Halük Kayı	Ordu yargıç yardımcısı
220	8636	Mithat Tugay	Korkuteli ceza yargıç
221	8643	Selâmettin Dincer	Karamürsel yargıç yardımcısı
222	8645	Sabahattin Tanyel	Bayındır yargıç yardımcısı
223	8650	Mehmet Hayri Batur	Çermik yargıç
224	8652	Rauf Esen	İlgın yargıç yardımcısı
225	8660	Ferzan Aras	Ankara sülh yargıç

Yükselme Sıra No.	Sicil No.	Adi	Memuriyeti
226	8662	Ethem Kirgil	Cihanbeyli soruşturma yargıç
227	8663	Ali Riza Aksoy	Zonguldak lüle yargıç Yardımcısı
228	8666	Zeki Tokuş	Bulanık yargıç Yardımcısı
229	8667	Ali Aksoy	Çiçekdağı soruşturma yargıç
230	8669	Cemal Ergüven	Beşiri sulh yargıç Yardımcısı
231	8670	Enver Altunay	Gündoğmuş soruşturma yargıç
232	8671	Mustafa Altunay	Baykan sulh yargıç Yardımcısı
233	8673	Ali Fahri Yücel	Nazmiye yargıç
234	8679	Ferruh Öğünç	Alaşehir ceza yargıç
235	8684	Şefik Şakrak	Akseki yargıç Yardımcısı
236	8685	Necip Özügür	Görele yargıç
237	8687	Necati Karlıkaya	Bünyan yargıç Yardımcısı
238	8692	Ali Kemal Erdem	Mardin yargıç Yardımcısı
239	8693	Kemal Yümlü	Fenike soruşturma yargıç
240	8695	Enver Dağdemir	Lâdik sulh yargıç
241	8696	Abdülkavî Beşer	Biga yargıç Yardımcısı
242	8725	Muvaaffak Bilen	Sandıklı ceza yargıç
243	8732	Haydar Taray	İstanbul sulh yargıç
244	8738	Sadık Perinçek	Arkara sulh yargıç
245	8742	Hilmi Göker	Alucra yargıç
246	8761	Hulki Öcal	Altınözü sulh yargıç
247	8764	Ibrahim Meraklı	Vakıfkebir yargıç
248	8777	Kudret Bayhan	Bayramiç yargıç Yardımcısı
249	8827	Mehmet Oral	Lice yargıç
250	8888	Sakıp Kutukaya	Kemah yargıç
251	8904	Ethem Özkan	Devrek yargıç Yardımcısı
252	8906	Hüseyin Erdoğan	Pülümér yargıç

Onuncu Derece

1	333	Feridun Öner	Kızılışhamam soruşturma yargıç
2	4126	Kenan Yalvaçoğlu	Kilis soruşturma yargıç
3	4474	Abidin Gönenç	Şarkışla soruşturma yargıç
4	5551	Necip Şenel	Muğla soruşturma yargıç
5	5645	Hikmet Sümer	Bilecik soruşturma yargıç
6	5912	Kemal Barışsal	Hadım soruşturma yargıç
7	7109	Veli Pasinliler	Erzurum yargıç Yardımcısı
8	7558	Semahat Tüzün	Ankara yargıç Yardımcısı
9	7942	Emin Ersoy	Kâğızman yargıç Yardımcısı
10	8298	Sadık Talu	Bursa yargıç Yardımcısı
11	8303	Abdullah Tanyel	Kadınhanı yargıç Yardımcısı
12	8452	Halil Kepezoğlu	Cizre yargıç Yardımcısı
13	8577	Fehmi Alparslan	Balıkesir yargıç Yardımcısı
14	8781	Bedri Gürcan	Acıpayam yargıç Yardımcısı
15	8757	Muhsin Tuşavul	İlgaz yargıç Yardımcısı
16	8758	Pedrettin Tügeçay	İpsala sulh yargıç Yardımcısı
17	8790	İsmail Canpolat	Kırğız yargıç Yardımcısı

Yükselme Sıra No.	Sicil No.	Adı	Memuriyeti
18	8791	Rifat Bayazitoğlu	Cebelibereket yargıç yardımcısı
19	8802	Burhanettin Atuk	Adiyaman yargıç yardımcısı
20	8834	Orhan Doğueri	Diyarbakır yargıç yardımcısı
21	8840	Âdil Kuran	Çarşamba yargıç yardımcısı
22	8868	Abdullah Güleryüzlü	Ağrı yargıç yardımcısı
32	8882	Sabri Gümüşsoy	Haymana yargıç yardımcısı
24	8889	Emin Alpay	Cizre yargıç yardımcısı
25	8890	Muzaffer Sayman	Soma yargıç yardımcısı
26	8891	Aydın Uğuz	Kurşunlu suh yargıç yardımcısı
27	8893	İlhan Musabey	Lüleburgaz yargıç yardımcısı
28	8905	Necmettin Akan	Çatak suh yargıç yardımcısı
29	8909	Ferda İlkgeLEN	Bayburt yargıç yardımcısı

209

Saveciliğin Sınıfları

<u>Yükselme Sıra No.</u>	<u>Sicil No.</u>	<u>Adı</u>	<u>Memuriyeti</u>
------------------------------	----------------------	------------	-------------------

Beşinci derece

1	177	Âsusret Tunçer	Konya C. Savecisi
2	1180	Şerafettin Eroğlu	Denizli C. Savecisi
3	1822	Saffet Tekinalp	Müğla C. Savecisi
4	1928	Zeki Bilgin	Malatya C. Savecisi
5	3286	Fahrettin Oğuz	Bilecik C. Savecisi
6	4431	Salih Sabri Kösebay	Eskişehir C. Savecisi
7	5040	Sami Erden	İzmit C. Savecisi
8	5180	Hikmet Tüzel	Samsun C. Savecisi
9	5453	İsmail Hadimlioğlu	C Başsavcılı Baş yardımıcısı

Altıncı Derece

1	4276	Âşır Aksu	Hatay C. Savecisi
2	4357	Basri Özkan	Alanya C. Savecisi
3	4626	Hamdi İyigün	Artvin C. Savecisi
4	4862	İ. Hakkı Çağırankaya	Mardin C. Savecisi
5	4917	Zahit Tor	Bolu C. Savecisi
6	5020	Rüştü Kayıkçıoğlu	Tokat C. Savecisi
7	5164	Abdullah Büker	Afyon C. Savecisi
8	5219	Esat Tevfik Arpağ	Çağrı C. Savecisi
9	5252	Hikmet Sonel	Trabzon C. Savecisi
10	5472	Hakkı Taşlımcıoğlu	Bandırma C. Savecisi
11	5726	Nafiz Yamanoğlu	Giresun C. Savecisi
12	6036	Mürvüvet Tüzünkan	C. Baş saveci yardımıcısı
13	6306	Emin Tahtı	Uşak C. Savecisi

Yedinci Derece

1	4738	Saim Göksoy	Elmalı C. Savecisi
2	5074	Fehmi Tüzün	C. Baş saveci yardımıcısı
3	5169	Kemalettin Kamal	İstanbul C. Saveci yardımıcısı
4	5407	Necmettin Arvas	İstanbul C. Saveci yardımıcısı
5	5487	Tahsin Arsal	Rize C. Savecisi
6	5513	Kemal Berkarda	İzmir C. Saveci yardımıcısı
7	5554	Seyfullah Ökmen	Mersin C. Savecisi
8	5634	Ethem Köylüoğlu	Ankara Millî Korunma mahkemesi Saveci yardımıcısı
9	5660	Nafiz Tapanoğlu	Çankırı C. Savecisi
10	5661	Cemil Akdoğan	Tekirdağ C. Savecisi
11	5663	Derviş Ali Oktay	Adapazarı C. Savecisi
12	5682	Nedim Öztan	Kütahya C. Savecisi
13	5685	Servet Yener	Ordu C. Savecisi
14	5688	Asım Yazgan	Gürün C. Savecisi

Yükselme Sıra No.	Sicil No.	Adı	Memuriyeti
15	5703	Cevat Özpay	İstanbul Millî Korunma mahkemesi Saveci yardımcısı
16	5731	Necati Erdoğan	Akşehir C. Savecisi
17	5747	Necati Aras	Erzurum C. Savecisi
18	5765	İbrahim Göreçe	Fdırne C. Savecisi
19	5768	Bahattin Sumer	Taşköprü C. Savecisi
20	5781	Serafettin Gökmen	Antalya C. savecisi
21	5791	A. Sadık Yircali	Gönen C. Savecisi
22	5904	Abdülnasfi Onat	İzmir C. Saveci baş yardımcısı
23	5937	İrfan Beydeş	İstanbul Millî Korunma mahkemesi saveci yardımcısı
24	5938	Hasan Fehmi Gözü- geçgel	İzmir C. Saveci yardımcısı
25	5949	Nejat Egemen	Gümüşhane C. Savecisi
26	5956	Salih Oyman	Mustafa Kemal Paşa C. Savecisi
27	5964	Abdulkadir Töre	Erzincan C. Savecisi
28	5997	Cemil muhtar Söyle- mez	Gaziantep C. Savecisi
29	5998	Talât Özpolat	Ankara Millî Korunma mahkemesi saveci yardımcısı
30	6000	Hamit Selekler	İstanbul Millî korunma mahkemeai saveci yardımcısı
31	6007	Fehmi Çağıl	İstanbul C. Saveci yardımcısı
32	6014	Tahsin Ceyhan	Çorum C. Savecisi
33	6019	Kemal Ömer Yürükoglu	Isparta C. Savecisi
34	6022	Orhan Tiğrak	Kadıköy C. Savecisi
35	6144	Nazmi Baytok	Nevşehir C. Savecisi
36	6188	Cavdet Bilgütay	Burdur C. Savecisi
37	6322	Mustafa Somer	Bozüyükk C. Savecisi
38	6655	Hiçabi Dinç	İstanbul C. Saveci yardımcısı
39	6871	Nijat Özoguz	C. Başsaveci yardımcısı
Sekizinci Derece			
1	3503	Azmi Altan	Gemlik C. Savecisi
2	6371	Arif Sönmez	Kırklareli C. Saveci yardımcısı
3	6577	Sabri Atamaner	İzmir C. Saveci yardımcısı
4	6597	Cemil Köae	Kırşehir C. Saveci yardımcısı
5	6634	İbrahim Tali Parla	Ankara Millî Korunma mahkemesi Saveci yardımcısı
6	6668	Memduh Karazincir	Bayındır C. Savecisi
7	6669	İbrahim Şahin	Kocaeli C. Saveci yardımcısı
8	6676	Nadir Özer	Silifke C. Savecisi
9	6682	Halit Açırkaya	Marmaris C. Savecisi
10	6847	Feyzi Boran	Yayladağı C. Savecisi
11	6849	Zihni Kutlar	Maraş C. Savecisi
12	6881	Adviye Özdeniz	Ankara Millî Korunma mahkemesi Saveci yardımcısı

21

<u>Yükselme Sıra No.</u>	<u>Sicil No.</u>	<u>Adı</u>	<u>Memuriyeti</u>
13	8184	Pulat Gözübüyük	Ankara C. Savcı yardımcısı
14	8305	Kâni Vrana	Bandırma C. Savcı yardımcısı

Dokuzuncu derece

1	6694	Şükrü Anar	Araç C. savcısı
2	6942	Fuat Bilge	Havza C. Savcısı
3	6960	Şüleyman Önder	Kelkit C. Savcı yardımcısı
4	6969	Sitki Berkün	Sevitgazi C. Savcı yardımcısı
5	7033	Âdil Gülapoğlu	Gümüşhane C. Savcı yardımcısı
6	7112	Turhan Kapanlı	Bozcaada C. Savcısı
7	7301	Safa Ağlarcı	Bodrum C. Savcı yardımcısı
8	7372	Şebahettin Eryurt	Trabzon C. Savcı Yardımcısı
9	7532	Muzaffer Samyeli	Bursa C. Savcı yardımcısı
10	7602	Ali Riza Kunutku	Çatalca C. Savcısı
11	7625	İhsan Çandar	Malatya C. Savcı yardımcısı
12	7633	Selâhattin Yücel	Şarkışla C. Savcısı
13	7686	Ali Rıza Turcan	Yozgat C. Savcı Yardımcısı
14	7696	Sabri Ünür	Kalecik C. Savcısı
15	7701	Mehmet Hayri Köksal	Görele C. Savcısı
16	7709	Necdet Güzelçam	Balıkesir C. Savcısı
17	7728	Muhsin Eriğünay	Ayvacık C. Savcısı
18	7731	Halit Ertem	Terme C. Savcısı
19	7786	Atalay Erdoğan	Cebelibereket C. Savcı yardımcısı
20	7785	Ahmet Fehamettin Cinsar	İstanbul millî korunma mahkemesi savcısı yardımcısı
21	7789	Nedim Evliya	Kadıköy C. Savcı yardımcısı
22	7790	Demir Daş	İstanbul C. Savcı yardımcısı
23	7810	Hasan Çiçekoğlu	Ankara C. Savcı yardımcısı
24	7816	Hikmet Bilgin	Fethiye C. Savcı yardımcısı
25	7842	Münir Hüsfər	Gebze C. Savcı yardımcısı
26	7843	Şerafettin Yenen	Kadıköy C. Savcı yardımcısı
27	7845	Fethi Atasagon	Bursa C. Savcı yardımcısı
28	7861	Aclan Nuri Bayrak- aroğlu	Anamur C. Savcı yardımcısı
29	7871	Hüsamettin Çelebioğlu	Balıkkesir C. Savcı yardımcısı
30	7873	Hakkı Suha Hatinoğlu	Burhaniye C. Savcı yardımcısı
31	7878	Cevdet Sumer	Ayvalık C. Savcı yardımcısı
32	7879	Ömer Ülkü	Oltu C. Savcı yardımcısı
33	7883	Basri Erk	Erzurum C. Savcı yardımcısı
34	7887	Mesut Alpbaz	Bergama C. Savcısı
35	7889	Ali Gençeroğlu	Bartın C. Savcı yardımcısı
36	7890	İsmail Emre	Arapkir C. Savcısı
37	7894	Sabri Ural	Ilgin C. Savcı yardımcısı
38	7896	Nizamettin Tacar	Reyhanlı C. Savcı yardımcısı
39	7898	Ahmet Akan	Serik C. Savcısı

212

Yükselme Sıra No	Seil No.	Adı	Memuriyeti
40	7901	Ahmet Öğet	Kemaliye C. Savcı yardımcısı
41	7902	Mehmet Bilgin	Fatsa C. Savcısı
42	7904	Süleyman Öğüt	Çide C. Savcı yardımcısı
43	7906	Yasin Çakmakoglu	Bünyan C. Savcısı
44	7909	Ali Riza Yılmaz	Kütahya C. Savcısı yardımcısı
45	7913	Abdi Erdem Selenge	Sarkikaraağaç C. Savcı yardımcısı
46	7914	Rifat Ülgen	Çorum C. Savcı yardımcısı
47	7917	İsmail Çalıkoğlu	Aydın C. Savcı yardımcısı
48	7920	Mustafa Haker	Gediz C. Savcısı
49	7926	Emin Gökçal	Finike C. Savcı yardımcısı
50	7938	Fevzi Olgun	Tarsus C. Savcısı
51	7947	Selim Öztan	Manavgat C. Savcı yardımcısı
52	7949	Memduh Tunçer	İskenderun C. Savcısı
53	7951	Talat Hınçal	Silifke C. Savcı yardımcısı
54	7967	Abdülmünüm Zafir	Eskişehir C. Savcı yardımcısı
55	7982	Hüseyin Sayılgan	Suruç C. Savcısı
56	7984	Tevfik Kendi	İstanbul Milî Korunma mahkemesi savcı yardımcısı
57	7986	Vahit Esensoy	Pasinler C. Savcısı
58	7992	Rasim Baykal	Eğirdir C. Savcı yardımcısı
59	7995	Serafettin Aytulun	Biga C. Savcı yardımcısı
60	8000	Hikmet Aksu	Hatay C. Savcı yardımcısı
61	8002	M. Hamdi Akbay	Elbistan C. Savcı yardımcısı
62	8008	Muzaffer Alpuğan	Malkara C. Savcısı
63	8010	Mustafa Şen	Mesudiye C. Savcı yardımcısı
64	8018	İhsan Ergin	Niğde C. Savcı yardımcısı
65	8049	Celâl Çalgın	Bafra C. Savcı yardımcısı
66	8050	Mustafa Çalgın	Samsun C. Savcı yardımcısı
67	8083	Arif Ergin	Pülümér C. Savcı yardımcısı
68	8086	Kemal Karaoglu	İsparta C. Savcı yardımcısı
69	8115	Saffet Emre	Kangal C. Savcı yardımcısı
70	8116	Hüseyin Mutlu	Iğdır C. Savcı yardımcısı
71	8127	Nazmi Bamyacı	Siverek C. Savcı yardımcısı
72	8130	Nebil Gökçebay	Alucra C. Savcı yardımcısı
73	8135	Hikmet Başaran	Bolvadin C. Savcısı
74	8136	Muhtar Çağlayan	Mazgirt C. Savcı yardımcısı
75	8142	Kemal Divrik	Kemah C. Savcısı
76	8143	Adil Ersoy	İmroz C. Savcısı
77	8151	Dündar Teoman	Kulp C. Savcısı
78	8158	İrfan Duyar	Gaziantep C. Savcı yardımcısı
79	8163	Adil Esmer	Turhan C. Savcısı
80	8225	Hamdi Aytaç	Lüleburgaz C. Savcı yardımcısı
81	8296	Ahmet Başbüyük	Mecitözü C. Savcısı
82	8317	Ömer Lütfi Alper	Çarşamba C. Savcısı
83	8327	Keşfi Aksakoğlu	Hatay C. Savcı yardımcısı
84	8836	Sadi Yücel	İnebolu C. Savcı yardımcısı

213

Yükselme Sıra No.	Sicil No.	Adi	Memuriyeti
85	8340	Adil Keçik	Urfa C. Savcı yardımcısı
86	8341	Zihni Özger	Gerede C. Savcı yardımcısı
87	8355	Mustafa Yargıcı	Aydın C. Savcı yardımcısı
88	8357	Cahit Türesoy	İstanbul C. Savcı yardımcısı
89	8367	Nail İnal	Demirci C. Savcısı
90	8375	Rüstem Akınsu	Urla C. Savcısı
91	8381	Abdülhamit Türkeri	Edremit C. Savcısı
92	8422	Enver Tümer	Süsığırlık C. Savcısı
93	8435	Muammer Obuz	Tekirdağ C. Savcı yardımcısı
94	8438	Feyzi Peşkircioğlu	Ezatulum C. Savcı yardımcısı
95	8448	Sadrettin Baruşan	Emet C. Savcı yardımcısı
96	8449	Hasan Kangal	Hayrebolu C. Savcısı
97	8454	Kemalettin Kazuk	Bolu C. Savcı yardımcısı
98	8455	Affan Aksel	Ankara Millî Korunma Mahkemesi Savcı yardımcısı
99	8465	Muzaffer Oktar	Kırşehir C. Savcı yardımcısı
100	8467	Hakkı Egeseli	Sinop C. Savcı yardımcısı
101	8473	İhsan Muzaffer Sarana	Sivrihisar C. Savcısı
102	8476	Tevfik Niksarlıoğlu	Döertyol C. Savcı yardımcısı
103	8519	Bülent Erten	Bursa C. Savcı yardımcısı
104	8540	Lemi Budak	Afyon C. Savcı yardımcısı
105	8541	Osman Yetkin	Ankara Millî Korunma Mahkemesi Savcı yardımcısı
106	8547	Nüzhet Ergin	Ergani C. Savcı yardımcısı
107	8626	Kılıç Kundakçıoğlu	Akçakoca C. Savcısı
108	8627	Sıtkı Yalnızoğlu	Sürmene C. Savcısı
109	8629	Mustafa Güray	Dursunbey C. Savcısı
110	8634	Abdullah Erkan	Hakimhan C. Savcı yardımcısı
111	8638	İhsan Aşan	Mudurnu C. Savcı yardımcısı
112	8639	Remzi Balkanlı	Akdağmadeni C. Savcı yardımcısı
113	8646	Şevket Ardaç	İstanbul C. Savcı yardımcısı
114	8655	Tahsin Savaş	Akseli C. Savcı yardımcısı
115	8657	Bünyamin Karaok	İskilip C. Savcı yardımcısı
116	8661	Sabri Çallı	Eşme C. Savcısı
117	8680	Kemal Önen	Köyceğiz C. Savcısı
118	8681	Celâlettin Özüigen	Hendek C. Savcı yardımcısı
119	8707	Cahit Güzel	Birecik C. Savcısı
120	8740	Naci Ersezer	Derik C. Savcı yardımcısı
121	8748	Şerifettin Acar	Karadeniz Ereğlisi C. Savcı yardımcısı
122	8756	Bahri Çolakoğlu	Isparta C. Savcı yardımcısı
123	8878	Ahmet Erdağlı	Kiğı C. Savcı yardımcısı

Onuncu Derece

1	6062	Hilmi Oral	Ağaca C. Savcı yardımcısı
2	8748	Abdullah Tüzünler	Söğüt C. Savcı yardımcısı

Yükselme Sıra No.	Sicil No.	Adı	Memuriyeti
3	8749	Kadri Güveli	Küre C. Savcı yardımcısı
4	8750	Hamdi Korcan	Yenice C. Savcı yardımcısı
5	8762	Adnan Akçar	Mut C. Savcı yardımcısı
6	8765	Nusret Hergünler	Gerze C. Savcı yardımcısı
7	8774	Melih Topçu	Şarköy C. Savcı yardımcısı
8	8779	Mustafa Oksal	Göksun C. Savcı yardımcısı
9	8783	Osman Özer	Osmancık C. Savcı yardımcısı
10	8806	Enver Kirker	Kars C. Savcı yardımcısı
11	8828	Şevket Ilgaz	Kadirli C. Savcı yardımcısı
12	8829	Musa Tarım	Erciş C. Savcı yardımcısı
13	8844	Ali Lütfü	Korkuteli C. Savcısı
14	8859	Şahabettin Kuranel	Lapseki C. Savcı yardımcısı
15	8887	Kemal Tezmen	Mardin C. Savcı yardımcısı
16	8897	Mazhar Özsoy	Petürge C. Savcı yardımcısı

215

Haziran 1946 sonuna kadar yükselseme sürelerini bitireceklerin listesine ek.

8.inci derece

Sicil Sayısı	Adı	Memuriyeti
5209	Nafiz Özada	Gediz ceza yargıç

Maaş kanunu na ek 4379 sayılı kanun gereğince muvazzaf askerliği yükselseme kıdemine katılması gerekiğinden haziran 946 sonuna kadar yükselseme süresini bitirecek 10uncu derece savcı yardımcılarının listesine ek.

Sicil Sayısı	Adı	Memuriyeti
8564	Talat Özden	Çanakkale C. Savcı yardımcısı

Yargıtay Kararları

Ceza Bölümü

Nr.2

İÇTİHAT BİRLEŞTİRME GENELKURULU KARARLARI

İhmalî Suç—Memur—Iktisadi Devlet Kurumları

Memurları

1— İhmalî suçlar da kasıtlı suçlardandır.

2— Bir kimseyin memur sayılabilmesi için Devlet hazinesinden para alması läzimdir.

3— İktisadi devlet kurumları memurları, Devlet memuru değildir. Yalnız bunlar, 3460 sayılı kanunun 43. maddesinde yazılı suçlarla kurumu zarara sokan ihmali suçlarından dolayı devlet memurları gibi ceza görürler.

İktisadi devlet kurumları memurları Memurin Muhakemati Kanununa tâbi değildirler.

(CK 44.279, Mem MK 1,4360 sa.43)

Yargıtay İçtihat Birleştirme Genelkurulu

Esas 1—Karar 6

3460 sayılı kanuna tâbi iktisadi Devlet teşekkülerleri memur ve müstahdemlerinin vazifeyi ibmalî suçlarının adı geçen kanunun 43. üncü maddesi şumulüne dahil olup olmadığı ve binnetice bu memur ve müstahdemlerin Memurin muhakemati kanunu tâbi bulunup bulunmadıkları hâsusunda Yargıtay Birinci ceza dairesinin 18/1/1945 tarih ve 510/456 sayılı ilâmiyle Dördüncü ceza dairesinin 9/2/1944 tarih ve 10768/1235 sayılı ilâmi arasında basıl olan aykırılığın halli Adalet Bakanlığının 25/11/1944 gün ve 1705/1121 sayılı yazılarıyla istenilmiş olduğundan tevhidi içtihat genelkurulunca incelenerek sonuçta:

Devlet iktisadi teşekkülerleri özel hukuk prensiblerine tâbi olmak üzere kurulmuş müesseselerdir. Bu müesseselerin hukuk hayatında görülen sair teşekkülerden farkı, sermayelerinin devlete ait olması ve bazı yönetim organlarının tayin usullerinde mevcut hâsusiyetten ibarettir, denebilir. Kanunlar, bu teşekkülerin özel hukuk teşebbüsleri yanında ayrıcalıklara malik olmalarını arzu etmemiştir. Gerekçeler iktisadi devlet kurumlarının fertler aleyhine faaliyetlerde bulunacak birer uzviyet haline gelmeyeceklerini açıkça göstermektedir.

Geçti, bu teşekkülerin görevcekleri vazifelerden bir kısmı devlet ekonomik politikasıyle ilgili işlerdir. Ancak, bu keyfiyet iktisadi devlet teşekkülerine kamu hukuku müessesesi vasfini vermemeyip, sadece

kurucusunun devlet oluşundan ve kuruluşun bir kanuna dayanmaka-
ta bulunmasından ileri gelmektedir. Bu itibarla da, devlet hak, mal
ve menfaatlerine tanınan ayrı statü, sermayenin devlete ait oluşu
bakımından, iktisadî devlet teşekkülerinde dahi görülür. Bu hak, mal
ve menfaatlere el koymuş bulunan çalışma elemanları eylem ve ha-
reketlerinde devlete ait değerler üzerinde işlemlerde bulunan kişiler
durumundadırlar. Bu yönden, devlet malı ile temas halinde bulunan
birer faaliyet unsurudurlar. Şayet bu faaliyetleri sırasında müessesese
sermayesine zarar verebilecek bir eylemde bulunacak olurlarsa, ka-
nuna göre, devlet memurlarının görecekleri cezayı görürler.

Bu kimselerin memurların görevlerine dokunur hallerden ötürü
kovuşturulmaları şeklinde ve usulüne dair ayrı esaslar koymuş bulu-
nan „Memurin muhakemati kanunu“, na göre muamele görüp görmi-
yecekleri meselesine gelince,

“Memurin muhakemati kanunu”, kişi itibarıyle sadece devlet me-
murlarına uygulanan hükümler taşıyan bir kanundur. Biraenaleyh,
devlet iktisadî teşekküler mensupları (Memur) statüsüne giren kim-
seler iseler kavuşdurma bakımından bu kanuna tâbi tutulabilirler.
İmdi,

1— Memurin kanunu memuru tarif ederken, bilhassa bunların
ücretlerinin ödenmeye bulunduğu kaynağı göz önünde tutmuştur.
Bu kıstas şekli bir kıstastır. Devlet, bazineden para alanların belli
bir sorumluluk esasına göre kendisine bağlı olmalarını arzu eder. Bu
kıstasın haricinde ve kamu hukukunun genel prensibine uygun ola-
kak, memurun bir kamu hizmeti görmekte olması lâzımdır. Ancak,
bu prensibin aksi her zaman varit değildir. Çünkü, kamu hizmeti
örmekle beraber bir kimsenin memur olmaması mümkün değildir. Bu
akdirde, şekli kıstasa müracaat etmek zarureti vardır.

Devlet iktisadî teşekküler müstakil sermayelerle kurumuş ma-
ve ticari müesseseler olduklarıdan devlet bütçesiyle bir ilgileri
oktur. Bunların kendi blâncoları ve hesap usulleri vardır. Çalıştır-
kları elemanların ücretleri de bazineden ödenmez. Biraenaleyh,
şekli kıstasa bu kimselerde rastlamak mümkün değildir.

2— 3460 sayılı kanuna devlet iktisadî teşekküler mensuplarına
devlet memurlarına verilen cezaların verileceğinin yazılmış bulunma-
bunların devlet memuru sayılmamış olduklarına delil teşkil eder.
kanun kendilerini devlet memuru telâkkî etmiş olsaydı “Devlet me-
urları hakkında tatbik edilen cezayı görürler,” şeklinde bir hüküm
yaklaşık lüzumunu duymazdı. Nitekim 3460 sayılı kanunun 48 üncü

maddesinin son fıkrasında devlet memurları için tayin edilmiş bulunan cezalara çarptırılacak olan teşekkür ve müesseseler memurlarının bir daha bu teşekkürlerde ve "Devlet hizmetlerinde" çalışmaktan mahruim edilebilecekleri ayrıca yazılmıştır ki, bu suretle gözetilmiş olan ayırma dahi mevzuu bahis şahısların devlet memurları statüsünde sahip olmadıklarını gösterir.

Bu kimselerin ne gibi eylemlerden ötürü memurların görecekleri cezalara çarptırılacaklarını tayin için yine yukarıda sözü geçen 43 üncü maddeye bakmak lazımdır. Kanun bu maddesinde para, kıymetli evrak, vesika, defter ve blançolar ile mallardan bahsediyor. Bular üzerindeki suçların suçlularına verilecek cezayı kasdediyor. Bu huküm karşısında, işlenmesi muhtemel suçların ancak taallük ettikleri esyaya ve kıymetlere bakılmalıdır. Suçluğun písikolojik bakımından kasıtlı hareket etmiş olması şartı tahakkuk etmekle beraber kanun hükmü uygulanmak icabeder. Binaenaleyh, mevzuu bahis esyaya ve kıymetlere dokunan ve genel Ceza Kanununca suç sayılmış bulunanın hallerde bunların eylemli bir şekilde mi, yoksa bir ihmali sonunda mı işlenmiş bulunduklarını araştırmaga mahal yoktur. Zira bir suçun şu veya bu şekilde işlenmiş olması keyfiyeti genel ceza prensiblerine dokunmaka olup devlet iktisadî teşekkürlerini mensupları hakkında bu prensiplerden ayrılmayı gerektirecek özel ve açık bir ayrıntı konmuş değildir.

3— Bir kimsenin, sıfatı her ne olursa olsun, genel mahkemeler nündə yargılanmaması ancak açık bir kanun emriyle mümkün ola-
bilir. Uşul kanunları ile tesbit olunan kurallar vatandaşlar için birer eminattır. Devlet memurlarının ayrı yargılama usullerine bağlı tutulmaları kamu menfaatleri yönünden ve devlet idaresinin genel önemini bakımından korunmasında fayda bulunan bazı prensiplerin arlığından ileri gelmiştir. Genel devlet idaresi sisteminin dışında alan müesseseler ve cihəzler bakkında istisnaî mahiyette olan hükm ve esasların uygulanması düşünülmemelidir. Zira, Anayasa pren-
plerinin bozulması gibi bir tehlike ile karşılaşılabilir. Hiç kimse anunlaa bağlı olduğu mahkemeden başka bir yargılama yerine yol-
namaz.

Bu ssebeplerden ötürü:

1— Devlet iktisadî teşekkürlerinin faaliyet ve çalışma elemanlarının devlet memuru sıfatını baiz olamayacaklarına; Ancak,

2— 3460 sayılı kanunun 43 üncü maddesinde yazılı suçlarla berber müesseseyi izrare müntehi cün kasta makrun ihmali suçların-

dan dolayı devlet memurları hakkında tatbik edilen cezayı göreeeklerine; Ve,

3— Memurin muhakemət kanunu hükümlerinin kendilerine uygulanmasına imkân bulunmadığına 28/3/1945 gününde üçde ikiyi geçen Çökulkla karar verildi.

GENEL KURUL KARARLARI

Irza geçme

Kendisine karşı işlenen fiilin iyiliğini kötülüğünü idrak edemiyerek kadar küçük yaşta olanlara karşı işlenen irza geçmede 414.maddenin 2.fıkrası uygulanır.

(CK414/2)

Yargıtay Ceza Genelkurulu

Eşas 1/39 — Karar 38.

Takdirî teşdit sebebinin vücudu ile birlikte iki yaşında ve mukavemete gayri muktedir olan Ahmet Yıldızın irzına geçmekten sanık Durdu oğlu Duran Fedakârin hareketine uyın Ceza Kanunun 414/2,47/4vt 54/3üncü maddelerine tevfikan 5 sene ağır hapsine dair verilen hükmü sanığın temyizi üzerine Yargıtay Birinci Ceza Dairesince incelenerek: Sanığın sübuña ilişen itirazları yerinde gürülemediş olup ancak, Eylemde cebir bulunmadığı kabul edildiği halde mağdurun yaşıının küçüklüğü sebebile ikinci fikranın uygulanması yol suz olduğundan bahsile bozularak yerine geri gönderilmekle yeniden yapılan duruşma sonunda Mağdurun muayenesini hâvi hükümet doktorluğunun dosya arasında mevcut raporu, eylemin cebren vukuunu göstermeye bulunduğu gibi zaten evvelki kararda mahkemece cûrmün vasfını tayin fıkrasında ve eski duruşma zabitoamesinin 7inci sahibesinde (Sanığın mukavemete gayri muktedir henüz iki yaşlarının da ve meme emmekte bulunan Ahmet Yıldızın cebi ü şiddet kullanmak suretiyle irzına geçmiş olduğu) yazılmak suretiyle de hadisede cebri maddi ve mânevîn vukuu kabul edilmiş ve Yargıtay Birinci Ceza dairesinin mümasıl hadisedeki 11/4/929 gün ve 1742 sayılı kararı ile de 5 yaşını bitirmeyen küçüklerin mukavemete gayri muktedir bulundukları kabul edilmiş ve binâenaleyb; Sanığın bu suretle mukavemete kabiliyet z bulunan ve henüz iki yaşında olup meme emmekte olan bir çocuğa kaişî işbu fiili irtikâp etmesi mahkemece sanığın redâeti ahlâkiyesinin eona derecesini tayin ve ispat eder mahi-

210

yette zd ve kabul edilerek hakkında tertip ve tayini muktazi bulunan cezanın haddi aşgarisini tecavüzen artırılmasını içap ettirecek esbabı müşeddeded n görülmüş olduğu beyaniyle eski hükümde israrı mutazammin (Elbistan) Ağır Ceza Mahkemesinden bu kerre verilen 9/6/945 gânlî iâkmün dahi temyizlen incelenmesi sanık tarafından süresi içinde verilen dilekçe ile istenilmesine ve yokluk kâğıdı ita edilmesine mebnî bu işe ait dâva dosyası C Baş Savcılığının; Bozma İlâmında gösterilen bozma kararı yerinde olup uymak gerekli iken eski hükümde israr edilmesi yolsuz görülmekle hükmün bozulması istegini hâvi 5/7/945 gânlî tebliğnamesile Birinci Başkanlık Dairesine gönderilmekle C-za Genel Kurulunda okunup iş anlaşıldıktan sonra gereği görüşüslüp düşünüldü.

15 yaşını doldurmayan küçüklerin rızasını hükümsüz sayarak bunlara muvafakatları ile belti fiilin yapılmasını ceza tehdidi altına koymuş bulunan kanun vazının kastını Ceza K.nun 8inci babının Iinci faslında bahil 414 üncü ve müteakip maddelerdeki hükümlerin sevk ve vazları bakımından düşünmek icabeder. Mezkûr fashın taşıdığı ahkâma göre 15 yaşını doldurmayan küçüklerin munzam riza ve muvafakatlarının, failin fiilindeki cürmiyet şâibesini izale edememesinin başlıca sebebi, akılî melekelerinin tekemmül etmemiş bulunması durumu olduğu için bu kabil kimseleri kanunun siyanet ve muhafaza etmesi muktazi ve kendilerine işlenecek bahis konusu teaddilerin men ve zecredilmesi de, tecziye sebebinin tabîf icapları olacağı şüphesizdir. Ancak bu durumda şahıslarda akılî meleke yaşıñ yükselmesi ile mütedâricen inkişâf edeceği cihetle meslâh 14 yaşındaki bir mağdurun bil-rek fiile muvafakat eylemesi halini, şuur ve iradeden tamamen mahrum olan çok küçük baştaki çocukların durumları ile ölçmek ve hepsini mücerret yaşı küçüklüğü sebebile aynı katagoriye sokmak doğru olamaz. Bu bakımdan 414 üncü maddenin ikinci fıkrasında suçun cezasını kanunen çoğaltan haller arasında sayılmış bulunan failin hareketinden ayrı bir sebeple mağdurun mukavemete muktedir olamamasının veya akıl hastalığı gibi şuurun tamamen veya kısmen insilâbını mucip olan halin alelâde ve birriza irza geçmek cezasından fazla cezayı istilzam etmesinin veçbi mülâhaza edilirken irade ve temyiz kudretinden ve kendisine işlenen fiilin iyiliğini fenâlığını his ve idrâkten mahrum bir küçüğün durumunun da bundan farksız olacağını kabul, nefsel' emre v. kanun vazının kast ve garezine uygun olacagından hâdisede olduğu gibi iki yaşında bulunan mağdurun, bahis mevzuu olamayacağı aşikâr bulunan rızasının vücut veya ademinin münakkasasına lüzum olmadığı gibi bu baştaki çocuğun, fai-

lin fiilinden ayrı olarak mücerret şuur ve iradeden mahrum olması sebebile mukavemete gayri muktedir sayılması da halin icabına ve kanun hükümlerine uygun görüldüğünden mahalli mahkemesinin yukarıdaki sebeplerden dolayı isabetli olan kararına karşı ileri sürülen itirazların reddine ve 3800 kuruş temyiz flâmi harçının hükmüne alınmasına 1/10/945 gününde oy çokluğu ile karar verildi.

Yiyicilik — Görevi kötüye kullanma—1609 sayılı kanun

Usulun 154. maddesindeki görevi kötüye kullanma suçları ile Ceza Kanunu'nu üçüncü babının ancak dördüncü faslındaki suçlar kastedilmiştir.

(CMUK 154, CK 204, 228 – 240)

Yargıtay Ceza Genelkurulu Esas 48 — Karar 54

Memuriyet görevlerini kötüye kullanmak suretiyle irtikâptta bulundukları iddiasile sanık polis memuru Fethi ve Salimin beraettlerine dair hüküm C. Savcılığının temyizine binaen Yargıtay H. Dairesince incelenerek; C. M. U. Kanunun 154 üçüncü maddesinde zabıta memurlarının adliyeye müteallik vazife veya işlerde işledikleri suai istimâl suçlarından dolayı mutlak surette C. Savcılığınca doğrudan doğruya takibat yapılması esası kabul edilmiş olup bu suretle memurun muhakemati kanunu hükümlerine tabi olmayan bahis mevzuu suçların 1609 sayılı kanunda şümülüne girmedikleri ve binaenaleyh dâvaya bakmak hususi mahkemenin görevi dışında olduğu gözetilmeyecek dâvanın hükmeye bağlanması yolsuz olduğundan bozulup iade edilmekle C. M. U. kanunun 154 üçüncü maddesinde bahsi geçen (Suai istimâl) tabirinin ceza kanunun 4 üçüncü faslındaki suçlar dışında kalan memur suçlarına taatlûku olamıyacağından dâva mevzuu teşekil eden irtikâp fiili mezkûr 154 üçüncü maddenin şümülüne dahil ve 1609 numaralı kanunun hükümleri dışında bulunduğuuna ve bu itibarla 1648 sayılı kanunun 67 içi maddesi gerengeance işbu dâvaya bakmaka mahkemenin görevli olmadığına dair Bozma sebebi varit görülmeliğinden bahsile eski hükmde israra mütedair İstanbul 2inci Toplu M. K. mahkemesinde bu kerre verilen 11/7/945 tarihli hükmün dahi temyizen incelenmesi C. Savcılığı tarafından süresince verdiği dilekçe ile istenilmekle bu işe ait dosya Baş Savcılığın yolsuz bulunan israr kararının bozulmasını isteyen 28/7/945 tarihli Teticînamesile Birinci Başkanlık dairesine gönderilmekle ceza genel Kurulunda okunup iş anlaşıldıktan sonra oluru düşünüldü.

222

Geçen yargılama sonuçlarına ve dosya arasındaki belgelere ve dayandığı gerekçelere göre israr kararı usul ve kanuna uygun bulunmuş olmakla esasın incelenmesi için dosyanın Hususi Daireye verilmek üzere Baş Savcılığa geri verilmesine 19/11/945 gününde oy çokluğu ile karar verildi.

DAİRE KARARLARI

Hırsızlık

CK 498:5 uygulanması için mesken müstemilâtından olan yerde sanığın bir hakkı olmaması lazımdır.

(CK 498:5)

Yargıtay 4. Ceza Dalresi Esas 8450 – Karar 8593

Meskûn ahâlden hayvan çalmaya teşebbüs etmekten sanık Eğitmen Ali Erdoğan hakkında Mazgirt asliye ceza mahkemsinde yapılan yargılama sonunda: Sabit görülen filinden dolayı T. C. K. nün 493/5, 63 ve 81 cimaddelerine tevfikan bir sene altı ay müddetle hapse mahkûmiyetine dair Tunceli kanunu uyarınca verilip kesinleşen 7/5/945 günlü karar aleyhine yüksek Adalet Bakanlığından verilen 13/8/945 gün ve 1343/601 sayılı yazılı buyruğa binaen bu babdaki dâva evrakı C. Başsavcılığından 17/8/945 gün ve 945/522 sayılı ihbarname ile daireye gönderilmekle incelendi.

Mezkûr ihbarnamede:

Teşebbüsten dolayı indirmenin mülga bulunan 63 cü maddeye dayanılarak yapılması ve fülin ika edildiği yer suçunun ikamet ettiği bina müstemilâtından olduğuna göre tatbikte isabet bulunmaması ve suçlu duruşmada davacı Selim Geçosmanla ötedenberi aralarında husumet bulunduğu ve isnadın mürettep olduğu ileri sürüerek mekân şabitterini göstermiş olduğu halde tamik edilmeden noksan soruşturmayarak yâzılı şekilde hüküm verilmesinde isabet görülmemişinden sözü geçen hükmün ceza yargılama usulü kanunun 343 cü maddesine tevfiken bozulmasızlığını yüksek Adalet Bakanlığının yazılı buyruklarına atfen ihbar olunmuştur.

İcabi müzakere olundu:

Hükümde eylemin nakîs teşebbüs derecesinde olduğunun açık-

223

lanmasına ve indirmeye esas tutulmasına ve indirme nisbetinin 61 ci maddeye uygun bulunmasına göre madde numarasının yanlış ya zıldığı sonucuna varılmakla mülga 63 cü maddenin tatbikini yolsuz gösteren istem yerinde değilse de,

1—Ahırı, sanığın da mağdur dercesinde kullanma hakkını haiz olmasına ve 493/5 maddenin uygulanması için mesken müstemilatın dan olan yerde sanığın bir hakkı bulunmaması lazım gelmesine ve esasen ahırın kapısının ev içinde değil doğrudan doğruya dışarıya açıldığından resimlerden anlaşılmasına göre madde uygulanmasında ıabet bulunması.

2—Müdafaa şahitleri dinlenilmemek suretiyle tâkikatın eksik bırakılmaması.

Yolsuz ve yazılı buyruğa dayanan bildirim bu bakımdan yerinde olduğundan hükmün usulün 343 cü maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca bozulmasına ve cezenin harçın kaldırılmasına 1/10/945 de oybirliği ile karar verildi.

Hırsızlık

Trende tren memurlarının eşya ve parasını çalmak CK 492: 6 ye uyar.

(492: 6)

**Yargıtay 4. Ceza Dairesi
Esas 10367—Karar 9579**

Tren kondütörü Nazım Akın'ın içerisinde bilet ve saire bulunan çantasını çalmaktan sanık, tutuk ve mükerrir Ali Kaçarın T.C. K. nunun 92/6/81/2, 525 ci maddeleri gereğince bir sene iki ay hapsine ve okadarda emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmasına dair Kadıköy Asliye C. Mahkemesinden verilen 7/9/945 tarihli hükmün yargıtayca incelenmesi üst dereceli İstanbul savcılığı tarafından süresinde istifa edilerek dâva evrakı tebliğname ile daireye gönderilmekle olurdu düşünüldü.

Tren memurlarının da tren içinde müşterilerle birlikte yol almakta ve dolayısıyla yolcu sıfatında bulunmakta olmasına ve kanunda (müsteri olan yolcu) gibi bir kayıt bulunmamasına göre mağdur memurun yolcu olmadığından bahis itiraz yerinde olmadığından reddiyle gerekçeye, takdire dayanan hükmün onanılmasına 23/10/945 de oybirliği ile karar verildi.

224

Hakdüşümü süresi

Kovuşturması sıkâvete bağlı suçlarda hakdüşümü süresinin işlemeye başlaması için sıkâyet hakkı olan kimsenin suçun işlendiğine inanması ve bunun için de inandırıcı delillere sahipl olması lazımdır.

(CK 108)

Yargıtay 4. Ceza Dairesi
Esas 9408—Karar 9736

Zinadan sanık Hüseyin Mayan karısı Fatma Mayan ve suç ortağı Tevfik Suna hakkındaki amme dâvasının zaman aşımı dolasıyla T. C. K. nun 108inci maddesine göre düşmesine dair Tekirdağ As. C. Mahkemesinden verilen 4/7/945 tarihli kararın yargııtaya incelenmesi o yer C. Savcılığı tarafından süresinde istida edilerek dâva evraki tebliğname ile daireye gönderilmekle oluru düşüdü.

Şahitlerinin ekseriyetinin (mağdurnun inandırıcı delil olmadından, kendisine haber verilen zinaya kani olmadığını ve bu sebeple bir müddet dâva açmadığını ve ancak fiili delil tahakkuk edince dâva açdığını) söylemelerin ve bizzat inanmak için delil bulamayan kimsenin isbatı imkânından mahrum bulunduğu bir dâvayı açmaması pek tabii olmasına göre 108inci maddenin uygulanmasında isabet bulunmaması.

Bozmayı gereklendirmiş ve itirazlar istem bu bakımdan yerinde bulunmuş olduğundan hükmün bozulmasına 26/10/945 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Hırsızlık—Askerî suç

Askerî eşyanın sivil tarafından çalınması halinde T. Ceza kanununun uygulanması gerektir.

(CK 491, AsCK 131, 192)

Yargıtay 4. Ceza Dairesi
Esas 9482—Karar 9744

İstasyonda bulunan ciheti askeriye ait otu çalmaktan sanık ve içtimaa tâbi kısmen infaz edilmiş mahkûmiyeti bulunan Şükrû Yılmazın T. C. K. nun 491/1, 522, 523, 77/2 ci maddeleri gereğince 20 gün hapis ve 30 lira ağır para cezalarıyla hükümlülüğüne ve 20 gün emniyeti umumiye nazareti altında bulundurulmasına dair

225

Tercan As. C. Mahkemesinden verilen 12/6/945 tarihli hükmün yargıtayca incelenmesi üst dereceli Erzincan savcılığı tarafından süresinde istida edilerek dâva evrakı tebliğname ile daireye gönderilmele oluru düşünüldü.

Askerî eşya şirkatından bâhis askerî ceza kanununun 131 nci maddesinin askerî şahıslar tarafından yapılan hırsızlıklara ait olmasına ve 192 nci maddesinin hırsızlık eden askerî şahıslar veya şeriklerinden askerî eşyayı satın veya rehin alan veya gizleyen sivillerre münhasır olmasına göre sivil tarafından çalmaktan ibaret olan hâdisede T. C. K. nun uygulanılması zarurî olmakla tebliğnamedeki mütalâa yerinde degilsede,

1—Eski altı ay, 15 günlük ceza ile yeni cezanın içtima ettirilmesi ve altı ay 26 güne bâliğ olacak yekündan infaz edilen altı ay ve 15 günün indirilmesi suretiyle neticeten yalnız 11 günün infazına karar verilmesi gerertığının düşünülmemesi.

Bozmayı gereklendirmiş ve itirazlar bu bakımdan yerinde bulunmuş olduğundan hükmün bozulmasına 26/10/945 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Süre—Tatil

Meşhut ve mevkuflu olmayan dâvalarda tebliğ, temyiz ve yokluk kâğıdı vermesi süreleri yıllık tatilde işlemez.

(CMUK 40, 423)

Yargıtay 4. Ceza Dairesi Esas 11012—Karar 9781

Ali Akagündüz ve Fatma Akagündüzü dolandırmaktan sanık Mehmet Türkerun bozmaya uyularak yapılan yargılaması sonunda:

Hükümlülüğüne dair Biga asliye ceza mahkemesinden verilen 20/6/945 tarihli hükmün yargıtayca incelenmesi sanık tarafından istida edilerek dâva evrakı tebliğname ile daireye gönderilmele incelendi.

Meşhut veya mevkuflu olmayan dâvada tebliğ, temyiz ve yokluk kâğıdı tevdilerinin yıllık tatil rastlamasına ve tatilde müddetin işlememesine göre yokluğun müddetinde kabulüne ve esas hakkındaki mütalâaları bildirilmek üzere dosyanın C. baş savcılığına geri verilmesine 27/10/945 de oybirliği ile karar verildi.

226

Temyiz şartı—Eski hale getirme

Temyiz dilekçesinin verildiğinden itibaren bir hafta içinde yatırılması gereken depo parası mücbir halin geçmesinden itibaren bir hafta içinde verilecek eski hale getirme dilekçesi ile birlikte yatırılabilir.

(CMUK 42, 310)

Yargıtay 4 Ceza Dairesi
Esas 12222—Karar 10928

Şamili 12 gün içinde kalacak derecede bıçakla yaralamaktan sanık Süleymanın mahkumiyetine dair Oltu As. C. Yargıcılarından verilen 14/9/945 tarihli hükmün yargıtayca incelenmesi sanık tarafından istifa edilerek dava evrakı tebliğname ile daireye gönderilmekle incelendi.

Temyiz dilekçesinin verildiği 15/9/945 i takip eden günden 20/10/945 e kadar dilekçesinin hasta olduğu köy ilmühaberinden anlaşılması ve kendisinin köylü ve kazasının ancak bir Hükümet Doktoru olan Oltu bulunması bakımından mazereinin kabulü gereklmesine ve usulün 42 ci maddesinde mazeretin zavalinden itibaren bir hafta içinde eski hale getirme dilekçesinin verilmesi meşrut ve bu mahiyette olan dilekçe ile dpo parasının verildiği 27/10/945 gününe bu bir hafta içinde olmasına ve mücbir sebepler veya beklenmemiş veya sakınılması kabil olmayan hadiseler sebebiyle temyiz ve şart mehilleri riay-tsizlik halinde daha kısa müddet tayin eden husus bir huküm bulunmaması itibarıyle bu sürenin bunlara da teşmili zaruri bulunmasına bunaen tebliğnameki ret isteminin reddiyle şartın mehli içi de yerine getirilmesinin kabulüne ve esas hakkında mütlakalar kaldırılmak üzere dosyanın C. Başsavcılığına geri verilmesine 24/11/945 tarihinde o birliği ile karar verili.

Bir eylemle kanunun birden fazla hükmüne aykırılık

Aynı fiille alıkoyma ve zina suçu işlenirse zinadan ceza verilir.

(CK 79)

Yargıtay 4. Ceza Dairesi
Esas 10652—Karar 11033

Fatma Zeren ile evli olduğu halde Sahure ile kari koca gibi yaşamak ve ergin ol iyan Situriyi rızasıyla yanında alıkoymaktan

22A

sanık Şükrü ve suç ortağı adı geçen Sihurenin T. C. K. nün 430/2; 442, 69, 55 ci maddeleri gereğince Şik Sünnü altı ay, iki gün ve Sihurenin bir gün hapislerine ve 100 lira tazminatın sanıklardan alınarak mağdura verilmesine dair Mecitözü As. C. Yargičliğinden verilen 6/4/945 tarihli hükmün yargı tayca incelenmesi sanıklardan Şükrü tarafından süresinde istida ve şartı ifade ederek dâva evrakı tebliğname ile daireye gönderilmekle oluru düşünüldü.

1—Eyleminin mağdurun yaşı bakımından 430/2 ci ve sanığın evli olması bakımından 442 ci maddeleri aynı zamanda ihlal etmesine ve 79 cu maddenin açıklığına göre tek bir ceza tayini gerekirken 442 ci madde ile de ceza tayini.

2—Dâva açıldıktan sonra usulen müzcaatla öüdahil sıfatını almayan mağdur İshâne tazminata hükmolunması.

Bozmayı gereklenmemiş ve itirazlarla istenler bu bakımından yerinde görülmüş olduğundan hükmün bozulmasına ve depo parasının geri verilmesine ve 500 kuruş bozma narçının ileride haksız çıkacaktır alınmasına 27/11/945 de oybirliği ile karar verildi.

Görev

CK 371 ile açılan dâvalar asliye mahkemelerinde görülür.

(CK 371 , Merlyet K 6)

Yargıtay 4. Ceza Dairesi Esas 12482—Karar 11244

Mebnedenin harman yerinde toplu bir halde bulunan otunu yakmaktan sanık İskender Karataşım T.C.K. nün 369, 371 56 ci maddeleri gereğince birbuçuk ay hapis cezasıyla mahkûmiyetine dair posof AS. C. Yargičliğinden verilen 2/10/945 günlük hükmün yargı tayca incelenmesi şanık ve Üst dereceli Kars C. Savcılığı tarafından istida edilerek dâva evrakı tebliğname ile daireye gönderilmekle oluru düşünüldü.

50 liradan ibaret kıymetin azlığı kabul edilerek suçun 369 cü madde delâletiyle 371inci madde ile sevk edilmiş ve 369 cu maddenin delâletine ıslınat edilmesi 371 ci maddedeki iki ceza hükmünden ilkinin titizlik gereklüğünü göstermeye matuf ve 371 ci maddedeki her iki ceza hükmünün asliye mahkemesinin görevi içinde bulunmuş ve bu madde ile ceza tayin edilmiş olmasına ve dairenin müstakar içtihadına göre tebliğnamedeki istem yerinde olmadığından reddiyle e-

228

sas hakkında mütlakalar bildirmek üzere dosyanın C. Başsavcılığına geri verilmesine 30/11/945 de oy çoğunluğu ile karar veriloi:

Şikayet hakkı

Bir sanık hakkındaki şikayetten vazgeçmenin diğer sanıklara tesiri iki kişi birleşmedikçe husulu mümkün olmayan suçlara mübahsiadır.

(CK 99)

Yargıtay 4 Ceza Dairesi
Esas 12235-Karar 11277

Sükriyeyi onbir günde kalacak derecede yaralamaktan ve hayriyeyi adiyen sömnekten sanık Saadetin yapılan yargılama sonunda T. C. K. 1. un 456/1/ 82/2.69, 76, nci maddeleri gereğince bir ay iki gün hapis ve bir lira ağır para cezalarile hükümlülüğüne dair Mersin A.S.C . mahkemesinden verilen 1/12/944 günlü hükmün sanığın vaki temyizi üzerine yapılan incelemede ona nilmasını mutazammin daireden sadır olan 27/9/95 günlü ve 7644/8444 sayılı ilamın :

I - Dâvacı Hayriye 6/1/944 günlü dilekce ile İsmail ve seadet hakkında dâva açmış olup duruşmanın 27/3/944 günlü oturumunda İsmail bana hakaret etmedi diye beyanda bulunmuş olmasına göre bu ifade nin müşterek sanıklardan İsmail hakkında dâvadan vazgeçme mahiyetinde olup olmadığı araştırılarak sonuna göre vaz geçmenin sanık saatede sırayeti kabil olup olmadığından düşünülmesi gerekli iken bu eihet gözetimeksizin hakaretdende hükümlenmeye dair verilen mahalli hükmün oarılmasında kanuna uygun luk görülmediğinden daire kararının taşhînan kaldırılarak hükmün dâvacı Hayriyenin duruşmadaki ifadesinin müşterek sanıklardan İsmail hakkında dâvadan vazgeçme mahiyetinde olup olmadığı araştırılarak bu vaz geçmenin diğer sanık saadetin hakaret suçunun sırayeti kabil olup olmadığından düşünülmemesinden bozulması tashini karar yolile C. baş savcılığından istenilmiş ve daha evraki tâkîmle daireye gönderilmiş olmakla inceledi .

Saadet hakkında dövmeden ve İsmail hakkında dövmeye teşvikten dâva açılması olusası bakımdan suçlarının müşterek olmamasına ve esasen bir sanık hakkındaki vaz geçmenin diğerlerine de tesir etmesinin iki kişi birleşmedikçe husulu mümkün olmayan (zina gibi) suçlara münhasır olup her sanığın ayrı ayrı yaptığı ve mahiyete veya hasıl ettiği esere göre ayrı maddelerdeki cezaları müstelzim olabilen hakaret ve dövmeye gibi suçlarda sanıklardan birinden dâva açı-

İmamasının veya vaz geçmesinin diğerlerine teesirini kabul etmenin kanunun ruhuna uyamavacagına binaen yerinde olmayan düzetme isteminin reddine 30/1/945 de oybirliği ile karar verildi.

Şikayet hakkı süresi—Evlenme vadile kızlık bozma

Evlenme vadile kızlık bozmada şikayet hakkı süresi mağduru aldatıldığına vakıf olduğu tarihten başlar.

(CK 108, 423)

Yargıtay 4. Ceza Dalresi

Esas 10774—Karar 11380

Hacerin evlenmek vadile kızlığını bozmaktan sanık İbrahim'in T.C.K. num 423, 56 ncı maddeleri gereğince beş ay hapsine ve 500 lira manevi tazminatın sanıkta alınarak mağdura verilmesine ve 700 kuruş yarım harçın sanıkta tasiline dair Mucur As.C. mahkemesinden verilen 14/7/945 taribli hükmün Yargıtaya incelenmesi hükümlü tarafından süresinde istida ve şartlı ifa edilerek dava evrakı tebliğname ile daireye gönderilmekle olurdu düşünüldü.

Tazminat içia nisbi harç tayin edilmemesi yolsuzluğu aleyhe boz na sebebi sayılmamıştır.

Evlenmek vadile kızlık bozmada 108 ncı maddedeki mehlin kızlık özma tarihinden başlayacağı şüphesiz isede belediye reisinin ve diğer şahitlerin şahdetinden bütün mütekaddim muamelelerin yapılmak mağdurun evlenme muamelesinin tekemmülünne inandırılmış olduğunu anlaşılmamasına ve bu suretle altadılmış olan mağdur için dava mehlinin aldatıldığına müttali olduğu tarihten başlaması zaruri bulunmasına ve mağdurun şikayetinden önce evlenme muamelesinin tekmelik etmediğini bildiğinin delili olmamasına göre tebliğnamenin cü bendi ve son imza haricindeki evlenme muamelelerinin tekemmülü tığı belediye reisinin şahdetinin kandırmak unsurunun yokluğu değil bilakis vücutunu ispat etmesine ve düğün yapılmasının da evlenme vadinin ancak delili bulunmasına binaen 4-ncü bendi yerine görülmemiştir.

Dosyaya, gerekçeye ve takdire göre yerinde olmayan esas itiraz rıreddiyle hükmün ceza mahkumiyetine ve harca ait kısmının anımmasına ve 700 kuruş onama harcı alınmasına ve ancak:

I.— Dava açıldıktan sonra usuflen müracaatla müdahil sifatını alan mağdur lehine tazminata hükm olunması.

280

Yolsuz olduğundan hükmün şahsi hak cihetinden bozulmasına 4/12/945 de oybirliği ile karar verildi.

Şikayet hakkı — Duruşmanın tatili kararı

Şikayet hakkı olduğu halde kabul edilmemesi neticesi verilen tatil kararları beraet kararı mahiyetindedir. Temyiz edilebilir.

(CMUK 253,805)

Yargıtay 4, Ceza Dairesi.

Essas 12541 — Karar 1382

Miazhara madde tayini suretile söylemekten sanık Cemile Emirin yapılın yargılama sonunda iddia edilen sözle dâvacının karısına madde tayin edilmiş bulunmasına ve kocanın karayı temsil hakkı olmamasına binaen dâvacının karısı tarafından usulüne göre dâva ikamesi halinde geregi yapılmak üzere takibatın tatiline dair Dinar As.C yargıcılarından verilen 24/10/945 günlü karının Yargıtayca incelenmesi üst dereceli İsparta C. savcılığı tarafından süresinde istida edilerek dâva evrakı tebliğname ile daireye gönderilmekle oluru düşünüldü.

Yazılı şikayeteye bağlı suçlarda mağdurun şikayet etmemesi halinde verilen tatil kararları temyize kabiliyetli değilse de karı hesabına naddeelli hakaret teşkil eden sözlerin koca hesabına adı hakaret teşkil etmesine ve koca olan mağdurun yazılı şikayet bulunumasına göre onun dâva hakkının kabul edilmemesi neticesi verilen tatil kararı beraetle müntebi olduğundan temyiz kabiliyetinin kabülüne karar verildikten sonra geregi müzakere olundu.

Karısı hakkındaki mevsuf hakareti mağdur koca hakkında adı akarett teşkil etmesine ve mağdurun yazılı şikayet bulunumasına göre duuruşmaya devamla nihai karar verilmesi gerekirken tatil kararı verilmesi.

Bozmayı gereklendirmiş ve itiraz yerinde bulunmuş olduğundan ararını bozulmasına 4/12/945 de oybirliği ile karar verildi.

Tahrik — Taksirli suç

Taksirli suçlarda tahrik olmaz.

Yargıtay 4 . Ceza Dairesi

Essas 11546 — Karar 11586

Teddbirsizlikle Hüseyin Bülbülü 20 gün işinden kalacak derecede

231

yaralanmasına sebebiyet vermekten sanık Ahmet Tuğrul'un yapılapılepihan yargılaması sonunda : Hadisede tahrik bulunduğu gözönünde tutularak T.C . K. nınun 492/2 , 51/1, 55/3 — 4 cü maddeleri gereğince bir ay Hapsine ve 44 lira 30 kuruş ağır para cezası alınmasına ve va ve emanette bulunan tüfegin zoralımına cair Dısurbey As. C. C. Mahkemesinden verilen 19/7 / 945 tarihli nükmün yargıtayca incelemesi sanık tarafından süresinde istida ve şartlı ifa edilerek davâva evrakı tebliğname ile daireve gönderilmekle o uru düşünlüdü:

Aslı madde numarasıoin yanlış gösterilmesi tayin edilen ceza ve ve kasıtsız suçlarda tahrik bahse konu olmayacağından 59 cu maddededelde erine 51 inci maddenin uygulanması indirme nisbeti itibariyle leyle sonuca etkili görülmemiş ve 100 lira 90 kuruş ederken 10 kuruş eksik sık kabulü dolayısıyle neticeten para cezasının on kuruş eksik tayini yol ol ol suzuğu aleyhe bozma sedebi söylemamıştır.

Dosya, gerekçeye ve takdire göre yerinde olmıyın itirazların reddidi idi ile istem gibi hükmün onanılmasına ve onama harci olarak 900 kuruşu temyiz edenden alımmasına 8 12/945 de oybirliğiyle karar ve e rildi .

281

4683 Sayılı kanunla değişik 480 ci maddenin lehe olan hükmü-
nün gözetilmemesi ve hususi bir madde isnat olunmadığına göre
füillin 482/2 ci maddeye temas ettiğinin düşünülmemesi yolsuz gö-
rülüduğundan C.M.U.K.nnu. 343 cü maddesine tevfikan mezkür hük-
mün bozulması lüzumu Yüksek Adalet Bakanlığının yazılı buyrukla-
rina atfen ihbar olanmıştır.

İcabi müzakere olundu:

Mağdura hitap edilen mektubun neşir muiyetini naiz olmaması
itibarıyle eylemin 482/2 ci maddeye gireceği yolundaki mütalâa
yerinde degilsede,

1 — Vazifesinden ötürü memurlara mektupla yapılan hakaretin 268
ci maddeye 4055 sayılı kanunla ilâve edilen fıkraya girmesine ve
şahsa hitap eden mektubun neşir ve teşhir mesnumuna girmemesine
göre 480/2 ve 273 cü maddelerle ceza tâyininde isabet bulunma-
ması,

Yolsuz ve yazılı buyruğa dayanan bildirim bu bakımdan yerinde
olduğundan hükmün usulün 343 cü maddesinin ikinci bendi uya-
rinca bozulmasına ve sanığın muaddel 268 ci maddeye tevfikan
altı ay müddetle hapsine ve 850 knruş harç alınmasına 8/12/945 de
oybirliğiyle karar verildi.

Kalkışma

Eksik kalkışmada 522. madde uygulanamaz.

(CK61 522)

Yargıtay 4. Ceza Dairesi

Esas 12724 — Karar 11693

İstasyondaki vagondan karpuz çalmağa tam derecede teşebbüs-
ten sanık Mustafa Mumcûsununun 3005 sayılı kanuna göre yapılan
yargılama sonunda: T.C.K. nun 492/6, 62, 522, 56, 525 ci maddeleri
gereğince iki ay altı gün hapsine ve o kadarda eminiyeti umumiye
nezareti altında bulundurulmasına dair Ulukışla As. C. mahkemesin-
den verilen 13/0/945 tarihli hükmün yargıtaya incelenmesi sanık
tarafından süresinde istifa ve şartlı ifa edilerek dâva evrakitebliğna-
me ile daireye gönderilmekle oluru düşünüldü.

Suçun eksik teşebbüüs derecesinde kaldığı şahadetten anlaşılma-sına rağmen tam teşebbüüs sayılması yolsuzluğu, tam teşebbüüs maddesiyle birlikte 522 ci maddenin de uygulanmış olmasına ve ek-sik teşebbüüs halinde 522 ci madde ile indirme yapılmasına imkân bulunmamasına ve bu nesabca yalnız 61 ci maddenin uygulanması halinde cezanın 62 ve 522 ci maddelerle taavyün eden cezaya niş-betle aleyhe netice vereceğine göre aleyhte bozma sebebi sayılma-mıştır.

Dosyaya, gerekçeye ve takdire göre yerinde olmayan itirazların reddiyle istem gibi hükmün onanılmasına ve onama harcı olarak 600 kuruş temyiz edenden alınmasına 10/12/945 de oybirliği ile karar verildi

Tekerürr-- Uyuşturucu maddeler

Tekerrür sebebi ile sürgün cezası verilmesi asıl cezaların tekerrürle artırılma-sına engel değildir

(CK 404)

**Yargıtay 4 Ceza Dairesi
Esas 11857—Karar 11715**

Afyon kullanmaktan sanık Zeynep, Atsoyun T.C.K. huk. 404/2 nei maddesi gereğince iki ay hapis ve üç lira ağır para cezalarıyla mah-kümiyetine ve mükerrerliğine binaen altı ay sürgün edilmesine ve bu cezanın Safranbolu ilçesiinde infaz edilmesne dair Zonguldak As. C. mahkemesinden verilen 4/7/945 tarihli hükmün yargıtaya incelenme-si bükümü taralından süreninde istifa ve şartlı ifa ettilerek dâva ev-rakı tepligname ile direye gönderilmekle olurdu. şüfildü.

Mükerrerlik sıfatı itibarile sürgün cezası tâyini asıl cazaların te-kerrür zamanında istisnasını icap ettirmezken tekerrürden dolayı muayyen cezaların artırılması yolsuzluğu aleyhe bozma sebebi sayıl-mamıştır.

Dosyaya, gerekçeye ve takdire göre yerinde olmayan itirazların reddiyle istem gibi hükmün onanılmasına ve onama harcı olarak 600 kuruşun temyiz edenden alınmasına 11/12/945 de oybirliği ile karar verildi.

254

Zamanaşımı. Kefillik

Asıl borçlu hakkında yapılan takip kefiller hakkındaki zamanaşımını keser.

(BK. 134)

**Yargıtay Ticaret Dairesi
Esas 944/2023—Karar 1844**

Dâvacı vekili, vaktiyle Edirnede kurulmuş olan meyva ve sebze konservecilik kooperatif şirketi, Ziraat Bakanlığının 1340 senesi büt- şesine konulan 2,5 milyon lira zirai takviye kısmından 3 senede 6 taksitte ödenmek üzere nizami faize tâbi olarak 28/2/941 tarihli bir kita senetle müvekkili banka Edirne şubesinden 20 bin lira istikraz eden dâvahilar bu borcu müteselsilen tekeffûl ettiğini ve işbu 20 bin liradan 6666 lirası 19/3/930 tarihinde müvekkili bankaya ödemmiş olup kooperatif şirketi 30/6/928 de anonim şirketine tahvil edilerek bütün borçların anonime devrine kadar verilmiş ve müvekkilinin bakiye alacağı olan 13334 lira ve işlemiş faiz 11279 lira ki ceman 24613 lira Edirne asliye Ticaret mahkemesinin 25/11/932 tarihli ka- rariyle masaya kayıt ve kabul edilmiş ve iflâs muamelesi 10/1/939 tarihine kadar sürmüştür olup ve kefillerden icraca yapılan takipte alacağın zamanaşımına uğradığından bahsile itiraz edilmiş olduğundan, adı geçen 13334 liranın işlemiş faiz olan 11279 lira ve işleme- te olan % 9 faiz ve vekâlet ücretiyle birlikte tahsilini istemiştir.

HÜKÜM: 3 üncü şahıs huzuriyle yapılan duruşma sonunda dâva- nin zamanaşımı noktasından reddine karar verildiğini natiktir.

Temyiz eden ve duruşma isteyen: Ziraat Bankası Edirne şubesi adına vekili ve bazine vekili, Fikret Önder vekili.

Temyiz edenlerin istemi üzerine belli günde temyiz edenlerden Ziraat bankası adına vekili avukat Fevzi Elveren gelmişse de ken- dilerine çağrı kâğıdı tebliğ edildiği anlaşılan Faik, Şeref, Hilmi, İbra- him, Aziz, Fikret, Refik, Ahmet, Kâzım, İbrahim Tolo, Bekir ve Ali Çavuş Keskin gelmediklerinden, duruşmanın onları gıyabında ya- pilmasına karar verildikten ve Mehmet Kodaman ile Hürşit oğlu Şerifin vefatlarına binaen büntara gönderilen çağrı kâğıtlarının teb- lig edilemediği görüldükten ve hazır bulunan vekil dinlenenikten son- ra dâvacı Ziraat bankası ile aleyhine temyiz olunanlardan Mehme-

Kodamanın mirasçılarına İlâmın tebliğ edildiğine dair mazbatalar dosyada mevcut olmadığından, sözü geçen mazbataların asıl veya tasdikli birer örneklerinin gönderilmesi veya esas kayda göre tebli veya tevdi tarihlerinin bildirilmesi için mahalline tahrirat yazılması na ve vefat edenlerin mirasçılarının adresleri dâvacı banka tarafından bildirildiğinde mirasçılara yeniden tebliğat yapılmasına karar verilmiştir. Bu kerre mahallinden gelen cevap üzerine temyiz dilekçesinin süresi içinde olduğu görüldükten ve temyiz edilen İlâm ve dosyada ki bütün kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği hakkında görüşülüp oylanıldı:

Bakanlar kurulu kararı gereğince Ziraat bankasının dâva konusunu teşkil eden alacağı takip ve tâhsîle yetkili olmasına ve Hazine vekili de mahkemeye müdafil olarak kabul edilmiş bulunmasına göre dâvalıları Fâretin hâsanet noktasına taalluk eilen bozma dileği yerinde değildir.

Ziraat bankasıyle Hazine avukatının bozma dileklerine gelince; Edirnede kurulan meyya ve sebzecilik kooperatif şirketinin sonradan anonim şirkete tahvil edildiği ve dâva konusu olan alacak hakkında sözü geçen anonim şirket aleyhine takip yapılmak suretiyle zaman aşımının kesildiği mahkemece incelenen alâkâlı dosyalardan anlaşılış ve asıl borçlu mevkîinde olan bu şirket aleyhine açılan takip Borçlar kanununun 134 üncü maddesi hükmünce kefiller hakkındaki zamanaşımı da kesmiş bulunduğu halde kooperatif şirketiyle kefil bulunan dâvalılar hakkında ayrıca icratakibi yapılmamış olduğundan bahisile bunlar hakkındaki dâvanın zamanaşımına uğradığı kabul edilerek dâvanın reddi cihetine gidilmesi yolsuz ve ziraat bankasıyle hazine avukatının bozma dilekleri bu bakımdan yerinde görüldüğünden hükmün bu sebepten dolayı Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 428inci maddesi gereğince BOZULMASINA ve aşağıda yazılı 770 kuruş temyiz masrafının ilerde haksız çıkacak tarafından alınmasına 22/9/945 taribinde oybirliğiyle karar verildi.

Gemi satışı. Şekil. Tescil. Tüzük hükmü

- 1— Gemi veya gemi payının satışı kanunca hiç bir şekle tâbi tutulmamıştır. Suhalde noter senedile yapılmış olması şart değildir.
- 2— Kanunun sıhhatını bir şekele bağlamadığı bir hukuki işlem bir tüzük ile sıhhat noktasından muayyen bir şekele bağlanamaz.
- 3— Gemi payının tescili için satıcının liman reisliğinde bizzat takrir vermesi şart değildir ve tescil dilekçesinin verilmesi kâfidir.

(D T K 1015, 1016, BK 11, Türk gemilerinin tescili hakkında tüzük 3)

Yargıtay Ticaret Dairesi Esas 945/2593—Karar 2036

Dâva: Dâvacılar vekili, dâvalı Ahmet Bahçetin sahibi bulunduğu İzmir limanına bağlı 266 sicil numaralı Sümer vapurunun 18 payını müekkkillerinden Fuada, 17 payını Veyseli, 16 payını da Sait Akbaş oğluna temlik etmiş ise de liman reisliği satın alanlar adına ferağ senedi vermesi için satıcının bizzat daireye gelip takrir vermesi ve satışın tesciline muvafakat etmesi lüzumunu ileri sürmüştür ve satıcı ise limana gelip takrir vermemiş olduğundan tescilia pay nisbetinde dâvacılar adına icrasıyla ferağ senetlerinin verilmesini istemişlerdir.

SON HÜKÜM: Bozma kararına uyularak yapılan duruşma sonunda; Sümer vapurunun satışı hakkında tarafların akdettikleri sureti mûbrez 14/3/942 tarihli âdi sözleşmenin Türk gemilerinin tescili hakkında tüzüğün 3 üncü maddesinde tasrib edildiği gibi tescile esas olabilecek resmi şekilde tanzim edilmediği görülmüş ve satış sözleşmesinde yazılı diğer hususlardan mütevelli intiâflar halledilmekçe müekkiliinin ferağ takriri vermiyeceğini dâvalı Ahmet Behçet vekili beyan eylemekle gemi payının ferağ'a mütedâir sicil tüzüğünde münderîc şekilde ihtilâfin halli mümkün görülememmiş ve bu itibarla liman reisliğine izafetle muhakemat mîdürlüğüne karşı väki muaraza yersiz bulunmuş olmasına mebni davanın redidine karar verildiğini natiktir.

Temyiz eden ve duruşma isteyen: Fuat, Veysel ve Sait Akpaşogulları.

TEMYİZ KARARI

Temyiz edenlerin istemli üzerine belli günde temyiz edenler adına vekilleri avukat İsa Hâzan ve Süleyman Ali Subaşıoğlu ve karşı taraflardan Ahmet Behçet Duran adına vekili avukat Esat Mublis Sırmaçlı gelmişse de kendisine çağrı kağıdı teşrif edildiği halde gelmediği

23A

anlaşılan diğer taraf İstanbul mintika liman reisliğinin gıyabında duruşmaya başlanarak temyiz süresi hakkıda karşı taraf vekilinin bir diyeceği olmadığı ve temyiz dilekçesini süsesi içinde verildiği anlaşıldıktan ve hazır bulunan taraflar vekili dinlendikten sonra vaktin darlığından ötürü işin incelenerek karara bağlanması başka güne bırakılmıştır. Bu kere temyiz olunan İlām ile dosya içindeki bütün kağıtlar oknduktan sonra işin gereği hakkında görüşüslüp oyalandı:

Mahkemece uyulan bozma kararı üzerine davaçılardan vekili tarafından mahkemeye sunulmuş olan satış sözleşmesine göre davalının sahip olduğu İzmir limanına kayıtlı Sümer vapurunun %50 nisbetindeki payı 14/3/1942 tarihinde davaçılara satıldığı ve davalı tarafından işbu satışın tescili için de 14/3/1942 tarihli dilekçe ile İstanbul liman idaresine başvurulduğu anlaşılmıştır. Deniz ticaret kanununun 1015, 1016inci maddeleri gemi veya payının satışının özel bir şekle tâbi kılınmış olmasına ve Anayasaya göre kanun hükümlerinin uygulanma tarzını gösteren tüzükler kanun hükümlerini hiç bir suretle takyidedemiyeceğine ve Borçlar kanununun 11inci maddesinde akdin sıhhati kanunda sarahat olmadıkça hiç bir şekilde tâbi olmadığı beyan olunmasına göre olayda satış sözleşmesinin noterlikçe yapılmamış ve davalı satıcının da liman idaresine gidip takrir vermeyip keyfiyeti bir dilekçe ile bildirmiş olması Deniz Ticaret kanununun 1015, 1016inci maddeleri hükümlerine uygun olarak yapılan ve davalı vekili tarafından karşılık dilekçede ve yargılama sırasında da ikrar ve kabul olunan satış bağıntının hükümsüzlüğünü gerektirmez. Temyiz dilekçesinde ileri sürülen iftiralar bu bakımdan yerinde görüldüğünden son hükümlün de Hukuk usulü mahakemeleri kanununun 428inci maddesi gereğince BOZULMASINA ve aşağıda yazılı 905 kuruş temyiz masrafının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 18/10/945 tarihinde Oy birliğiyle karar verildi.

Kiralanan şeyin temliki. Kira bedeli

1—Kiralanmış bir gayri menkulün yeni maliki evvelki malikle kiracı arasındaki bağılı bozduğunu ihbar etmediği takdirde bağıt kira müddeti sonuna kadar devam eder.

2—Böyle bir halde yeni malikin açtığı boşaltma davası feshi ihbar sayılamaz.

3—Kira bedeli yeni malike temlik edilmemişse, kira müddetinin sonuna kadar eski malike ödenmek gereklidir.

(BK 254)

**Yargıtay Ticaret Dairesi
Esas 945/2753—Karar 2088**

Davaçı vekili, dava olunan kiralamış olduğu dükkanın kira

208

paralarını vermemiş ve bu bususta ihtar da yapılmış olduğundan dükkanın taş liyesini ve birikmiş olan 66 liranın vekâlet ücretiyle beraber tahsilini istemiştir.

SON KARAR: Bozma kararına uyularak yapılan duruşma sonunda, 30 lira kira karşılığının dâvalıdan tahsiline ve eski malikine verildiği iddia olunan kira karşılıklarını geri almaka dâvalının mubtar olmasına karar verildiği natiktir.

Temyiz eden: Hasan Türkelli.

TEMYİZ KARARI

Temyiz isteminini süresi içinde olduğu görüldükten ve dosya içindeki bütün kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği hakkında görüşüslüp oylashıldı:

Dâvacı Eylül/941 tarihinde dükkanın yarısını satın aldığında içinde kiracı olarak oturmakta bulunan dâva edilene satıcı ile olan kira sözleşmesini bozduğunu ihbar etmemiş ve satın alma sebebine dayanarak açtığı boşaltıma dâvası reddolunmuş olmasına ve bu halde kira müddetinin sonuna kadar evvelki malikle dâva edilen arasındaki sözleşme hükmünün devam edeceği Borçlar kanununun 254 ncü maddesi hükmü iktizalarından olup bu sebepten dolayı dâvacının dâva edilenden evvelki malikle aralarındaki kira sözleşmesinin bittiği 1/Nisan/942 tarihine kadar olan aylara ait kira karşılıklarını istemeğe hakkı olmamasına ve dükkanın birinci maliki Ayşenin bu hakkını yani 1/Nisan/942 tarihine kadar işleyecek olan kira karşılıklarını dâvacıya devir ve temlik ettiği de iddia ve ispat edilmemiş ve bozma kararına da uyulmuş bulunmasına göre dâvacının 1/Eylül/941 tarihinden 1/Nisan/942 ye kadar olan aylara ait kira karşılıklarının tahsili hakkındaki talep ve dâvası kabul olunmayarak reddedilmek gerektiği halde bozma kararına yanlış mâna verilerek yazılı olduğu üzere düşünceler ileri sürülmek suretiyle sözü geçen aylara ait kira karşılıklarının da tahsiline karar verilmiş olması yoluz ve temyiz dileği bu bakımdan yerinde olduğundan hükmün hukuk usulü muhakemeleri kanununun 428 ncı maddesi gereğince BOZULMASINA ve aşağıda yazılı 675 kuruş temyiz masrafının ilerde naksız çıkacak taraftan alınmasına 25/10/945 tarihinde cy birliğiyle karar verildi.

209

Görev. Ticari iş. Cezaî şart

1—İlk okul binası inşası taahhüdü ticari bir iştir. Çıkan ihtilâf ticaret mahkemesinde görülür.

2—Sözleşmede inşaatın geç ikmali hali bakımında geçen her gün için konan cezaî şart inşaatın noksan bırakılması halinde cari olmaz. Noksan inşaattan doğan zararın ayrıca iddia ve ispatı gereklidir.

(TKmad.1,BK 158)

**Yargıtay Ticaret Dairesi
Esas 944/2233—Karar 2112**

Dâvacı, dâvalı 20/10/936 tarihli sözleşme gereğince 3500 lira karşılığında köy ilk okulu binasını inşa etmemiştir olup tarafların rizasiyle inşaatın ikmali 15/8/938 tarihine kadar uzatılmış ise de verilmiş olan 3450 liraya karşı bina tamamen inşa ve ikmâl edilmemiş olmakla sözleşmenin 7inci maddesi gereğince 15/8/938 den bu güne kadar geçen 1080 gün için yevmiye ikişer liradan 2160 liranın tahsilini istemiştir.

Hüküm: Dâvalı inşaat bedeline mahsuben 3459 lira 69 kuruş aldığı ve dâvacı tarafından inşaatın ikmali hakkında çekilen protestoya rağmen inşaatı ikmâl eylememiştir olmakla istenilen yemiye ikişer liradan 2160 liranın dâvalıdan tahsiliyle dâvacıya verilmesine karar verildiğini atıktır.

Temyiz eden: Ali Saygılı.

TEMYİZ KARARI

Temyiz istemini süresi içinde olduğu görüldükten ve dosya içindeki bütün kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği hakkında görüşülüp oyalandı:

Dâvalı inşaat tekabbül ve iltizam etmiş olduğundan kendisi için ticari mahiyeti baiz olan bu muameleden dolayı dâvayı görmek ticaret mahkemesinin vazifeleri cümleinden bulunmasına ve kendisi dâvacının sitüasyon mukabilinde para vermediğini, dâvacıyı müte-merrit hale koymak su etiyle ispat etmemiştir ve kiremit ve taşlar için de bu suretle ihtarda bulunmayı işe devam etmiş olmasına göre temyz dilekçesi nündericatından mahkemenin vazifesine ve dâvacının taahhütlerini yerine getirmemiş bulunduğuna dair olan itirazlar yerinde değilse de sözleşmenin 2inci maddesinde yer bulan ve gecek ne günleri hesabiyle tayin edilmiş olan cezaî şart binanın teahhürle teslimine matuf olup hadisede ise bina noksan bırakılmış ve ikmâl edil-

24R

memiş bulunmasında göre bu madde hükmü hâdiseye tatbik edilemeyeceği ve dâvacı ancak bu yüzden uğradığını idda ettiği zarar ne ise ispat edip her türlü zararının tazminini isteyebileceği cibetle mahkemece bu surette soruşturma ve inceleme yapılmış olarak ikinci maddeye göre geçikme günleri hesabıyle cezaş şart tutarının hükmüne altına alınmış olması usul ve kanuna uygun görülemediğinden ve bozma dileği ancak bu bakımdan yerinde olduğunda temyiz edilen hükmün bu noktadan Hukuk usulü muhakemeleri kanunuñun 428inci maddesi gereğince BOZULMASINA ve aşağıda yazılı 470 kuruş temyiz masrafının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 26/10/945 tarihinde bozanda oybirliği ve sebebinde Oy çokluğuyle karar verildi.

Bağıtın feshi. Tazminat

Belediyeye muayyen miktarde ekmek vermek ve un istoku bulundurmak şartile girişilen bir taahhütte muayyen stokun bulundurulmaması belediyeye bağılı fesih ve teminatı (inancayı) irat kaydetmek hakkını verir.

(B K . 96 ved)

Yargıtay Ticaret Dairesi Esas 950 1100 – Karar 2113

Dâvacı, şehir halkının 12/8/943 tarihinden itibaren bir sene müddetle ekmek ihtiyacını temin için gerek ofisten ve gerekse hariçten mübayaşa edilecek hububatın maliyet fiyatına % 3,5 kâr zemme derek un imalile firmalara vermeği 21/8/943 tarihli sözleşme ile taahhüt ve ifa etmekte iken sözleşme hükümlerine riayet edilmediğinden bahisile dâvalı tarafından sözleşmenin fesih ve 500 lira inancaının gelir kaydedildiğine dair yazı kendisine tebliğ edildiğinden bahisile haksız ve usulsüz sözleşmenin feshinden dolayı fesih tarihi olan 12/4/944 den sözleşmenin hitamı olan 12/8/944 tarihine kadar yemye kâri 1960 kuruşun tutarı olan 2352 lira inanca parasının tahsilini istemiştir.

Hüküm : Dâvacının aykırı hareketi dolayısıyle sözleşmenin fesih ve inancanın gelir kaydedildiği hakkında dâvalı belediye tarafından tebliğ edilen belediye encümeni kararının tebliği tarihinden evvel ve sonra dâvacının deposunda 400 çuval un bulunduğu gibi sair yerlerden de her türlü müşkülâta rağmen kâfi mikarda un tedarik ve yüklemeli ifaya çalıştığı halde dâvalı belediye sözleşmeye muhalif olarak şenrin un ihtiyacını serbest piyasadan temin etmek üzere tâccârlardan başka mütaahhitler aranmasıyla karar verilerek ilân yapılmak

24

suretiyle dâvalının sözleşmeye aykırı hareketi sabit olduğundan ve saireden bahsile şehrî günlük ihtiyacını 15—20 çuval arasında olup bir çuval unun 28 liraya satılması beledive encümeni kararı iktizasından bulunmakla yevmiye şehirde 17 çuval unun sarf olunduğu kabul olunarak %3,5 kârin sözleşmesinin hitamına kadar 122 gün zarfında yevmiye 15 lira 26 kuruş kârmeçmuu 1861 lira 72 kuruş ile 500 lira inanca parsonın davalıdan tahsil ve istirdadiyle davacıya verilmesine karar verildiğini natiktir.

Temyiz eden: Kırklareli belediyesine izafeten avukat Ali Rıfkı Kiper

Temyiz Kararı

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu görüldükten ve dosya içindeki bütün kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği hakkında görüşüslüp oylasıldı :

Dâvaci sözleşmenin 2inci maddeşinde yazılı tashhîdünü 400 çuval stok bulundurmak suretiyle yerine getirmemiş olduğu ve son zabıt varakası üzerine bu cihet olduktansonra dâvalı belediyenin un te darik etmek zaruretiyle başka mütaahhit araması ve sözleşmeyi fesbetmesi sözleşmî hükümlerine aykırı olmadığı ve hususıyla ekmek ihtiyacını temin etmekle belediyenin mükellef olduğunu nazara almak läzimeldiği halde hilâfin mütalâalar yürüttüklerék teminat akçasının iadesine karar verilmesi ve dâvaci belediyeye bir ihtarda bulunmamışken kâr mahrumivetî diyerek tâvaif elîtiği tazminatın da ayrıca belediveden tahsiline hükmü edilmiş olması usul ve kanuna uygun görülemediğinden ve temyiz dilekçesinde ileri sürülen itirazlar bu bakımlardan yerinde olduğundan tevíz edilen hükmün zikri geçen noktslardan Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 428inci maddesi gereğince BOZULMASINA ve aşağıda yazılı 470 kuruş temyiz masrafının ilerde haksız çıkışacak taraftau alınmasına 26/10/945 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

Tahsil için temlik [1]. Temlik edenin sorumu. Devalüasyon (Para değerinin düşürülmesi)

Bir alacağın tahsili için vaki temlikte, temellükeden tahsil edemediği miktarı temlik edenden isteyebilir:

(B. K. 170)

**Yargıtay Ticaret Dairesi
Esas 944/2525 — Karar 2120**

Dâvaci vekili, dâvalının Marsilyaya sevk ettiği fındıkların banka ile aralarında münakît 17/9/945 tarihli sözleşmे gereğince

(1) B.K. 170 deki *tediye makamına temlik* tabiri yanlışır.

F. A.

241

konişmento ile satış bedeline ait çekin muhteviyatını avans olarak bankadan almış ve iki Devlet arasındaki kâring anlaşması hükümlerine göre sorradan yapılan hesapta fındık bedellerinden vaki tahsilâtın Türk parasıyla tutarı avansına mabsubundan sonra 1712 lira 28 kuruş noksan geldiğinden bu miktar borcu kalmıştır. Sözleşme gereğince borçlu bulunduğu bu para ile mukarrer faizlerin faiz, icra tazminatı ve vekâlet ücretiyle birlikte dâvacıdan tahsilini istemiştir.

HÜKÜM: Taraflar arasındaki sözleşmenin mahiyet ve şümulüne göre ihtilâf Fransız frangile yapılan satıştan dolayı frankın Türk parasına tahvili dolayısıyle hasıl olan kur farkının bayi dâvalı tarafına ait olmsı lazımdır. Geleceğinden ve saireden bahisle dâvalı vekilinin defileri varit bulunmamış olduğundan dâvacı ziraat bankasının mutavassit suretiyle dâvalı hesabına tahsil ettiği Fransız frangının Türk parasına tahvili dolayısıyle hasıl olan 1712 lira 28 kuruş kur farkının % 10 icra tazminatı ve takdir olunan 87 lira vekâlet ücretiyle birlikte dâvalıdan tahsiliyle dâvacıya verilmesine karar verildiğini naftiktir.

Temyiz eden ve duruşma isteyen: Taraflar

TEMYİZ KARARI

Temyiz edenlerin istemi üzerine belli görüde temyiz edenlerde ziraat bankasına vekili avukat Fevzi Elveren gelmişse de kendisine çağrı kâğıdı tebliğ edildiği halde gelmediği anlaşılan diğer temyiz eden Sâmi Dedeoğlu vekili avukat Salih Zeki Tuğtekirin giyabında duruşmaya başlanarak temyiz süresi hakkında banka vekilinin bir diyeceği olmadığı ve temyiz dilekçelerinin süresi içinde verildiği anlaşıldıktan ve hazır bulunan taraf vekili dinlendikten sonra vaktin darlığından ötürü işin incelenerek karara bağlanması başka güne bırakılmıştı. Bu kere temyiz olunan İlâm ile dosya içindeki bütün kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği hrkkında görüşülüp oylaştırıldı:

Dâvacı banka ile dâvalı arasındaki 17/9/1935 tarihli avans sözleşmesi gereğince ölü Remzi Saracoğlunun Marsilyada Kostantinidi oğullarına satmış olduğu fındıklara ait konişmento ve satış bedeliui havi çek, sözleşmenin 7 irci maddesinde gösterildiği üzere muhatabin bulunduğu memlekette yürürlükte bulunan kanun hükümlerine ve ticari âdetlere göre tahsil olunmak ve tahsil edilecek çek bedeli bankadan alınmış olan avans ile faiz ve sair masraflara mabsup olunmak ve yetmediği takdirde aradaki kur farkı da ilk istemde ödenmek üzere bankaya verilmiştir. Fransaya Türk emtiası ithal

240

edenlere Paris takas ofisine ödenecek para tutarının % 35 nin Fransız frankı olarak Türkiye Cumhuriyeti merkez bankasının serbestçe emrine tutulacak bir hesaba geçirilmesi Türkiye ile Fransa arasındaki klering anlaşmasının 3 üncü maddesi hükümleri gereğinden bulunmasına ve dâvacı banka konışmentonun teslimi mukabilinde takas ofisine yatırılan hesap bedelinin işbu üçüncü madde hükümleri dairesinde ancak % 35 ni serbest olarak tahsil edebileceğine ve bankanın takas ofisine klering usulünde tevdi vazifesini sözü geçen anlaşma hükümleri dairesinde gecikmeden tamamıyla yapmış olduğu çek bedelinin % 35 nin klering hesabına geçirilmek suretiyle Fransız kıymeti düşmeden Türkiye Cumhuriyeti merkez bankası hesabına geçirilmiş olmasıyle gerçekleşmiş bulunmasına ve dâvacı bankanın dâvalının murisi hesabına çek bedelinin tahsil sırasında kendisine atfı kabil bir kusur ve ihmeli olmaksızın Fransız Frangının düşmesi yüzünden hâule gelmiş olan farktan bir surette sorumlu olmayıp taraflarca miktarında anlaşmazlık bulunmuyan faikin dâvalı tarafından bankaya ödenmesi sözleşme hükümleri cümlesinden bulunmasına ve avans sözleşmesinden doğmuş olmak bakımından dâva konusu 10 yıllık zamanaşımına bağlı olup dâva tarihi ile sözleşme tarihi arasında henüz 10 yıl geçmemiş olmakla dâvalı vekili tarafından ileri sürülmüş olan zamanaşımı savunmasının reddi müşessir ve bozmayı gerektirir bir sebep teşkil etmemis bulunmasına göre dâvalı vekilinin temyiz itirazları yerinde değilse de, dâva dilekçesinde faiz de istenmiş olduğu halde mahkemece bu hususta bir karar verilmemiş olması yolsuz ve dâvacı banka vekilinin temyiz itirazı bu bakımından yerinde görüldüğünden hükmün yalnız bu sebeple Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 428 inci maddesi gereğince BOZULMASINA ve aşağıda yazılı 470 kurus temyiz masrafının ilerde hâsiz çıkacak taraftan alınmasına 27/10/945 tarihinde çoklukla karar verildi.

Vekâlet. Nefsile bağıt yapmak [1]

Müvekkil ile vekilin menfaatları tearuz ettiği hususlarda vekilin yaptığı bağıt ve muamelenin iki tarafını birden tevelli etmesi caiz değildir.

(TK. 870, BK. 32 vs.)

**Yargıtay Ticaret Dairesi
Esas 944/2540—Karar 1747**

Dâvacılar vekili, müvekkillerinin üyesi bulundukları Yelkeri zade ve mahdumu kollektif şirketi gayri mubik bir suretle

(1) Bu durum yılman hukuk edebiyatında Selbstkontrahierung terim ile ifade edilir.

247

fesh edilerek müvekkillerinin bütün hakları ve alacakların Ömer Lütfiye ve Ömer Lütfinin zimmeti müvekkilleri adına ibra edilmiş olduğundan, hileye münstenit olan bu fesih, tasfiye, devir ve ibra muamelelerinin fesih ve iptaline ve şirketin mahkeme karariyle feshine ve mevcut alacak ve borçların kanunî hükümlerine tevfikan tasfiyesine arar verilmesini istemiştir.

KARAR: Bozma kararının kuray laşayıpilen duruşma sonunda, dâvacıların dâvayı tevkîl eyledikleri vekâletnamede sulh ve ibraya dair verdikleri yetki kendisini ibra hususuna şemî olmayıp müvekkilleriyle 3. cü şahıslar arasındaki muamelelerden dolayı 3. üncü şahısları ibraya matuf bulunduğu ve şu halde vekilin telakkî ettiği, vdkâlete binaen müvekkillerine atfen nefsini ibra etmesi caiz olmadığından bu manada kullanılan ibra kaydının hükmüsüzüğünü aneak mirasçılara hesabına müteallik olmak üzere dâvanın mdzkûr vekâletnameye istinaden tevkîl eylediği Vahit, Osman Üker adlı adamlarla beraber mevcut şirketi bozarak şirket deftelerine göre gördüğü hesap ve yaptığı tasfiye ve devir sonunda tâzim olunan 14/5/935 tarihli plânçonun şirket defterleri mündericatına tâmamen y gun olduğu dâvacıların aleyhine bir işlem yapılmadığı ve tasfiyede dahil bulunan yelkenci vpurlarda tasfiyenin yapıldığı 935 senesi Mayısındaki İstanbul'daki değerin 34530 lira olduğu bilir kişilerin raporiyle sabit bulunmuş ve binetice dâvacıların hile iddiaları subut buymamış olduğundan ve saireden bahsiyle dâvanın reddine karar verildiğini natiktir.

Temyiz eden ve duruşma isteyen: Emire Yelkenci vekili ve Yelkenci Şükrû kızı Leman ve karısı Neviye vekili.

TEMYİZ KARARI

Temyiz edenlerin istemi üzerine belli günde temyiz edenlerden Emire Yelkenci adına vekili avukat Ali Haydar Özkent ve ölü Şükrû kızı Leman ve karısı Neviye adına vekili avukat Kenan Öner ve karşı taraf adına vekili avukat Şevket Karadeniz gelip temyiz sureti hakkında karşı taraf vekilinin bir diyeceği olmadığı ve temyiz dilekçelerinin süresi içinde verildiği anlaşılıcıkta ve vekiller dinlendikten sonra vaktin darlığından ötürü işin incelenerek karara bağlanması başka bir güne bırakılmıştı. Bu kere temyiz olunan âlem ile dosya içindekti bütün kâğıtları okunduktan sonra işin geregi hakkında görüşüllüp oylashıldı.

245

Dosya içinde bulunan vekâletnamede dâvalıya dâvacı mirscilar tarafından vapur bisselerinin ve sairenin kendi namına iştirakına ve bu suretle tasfiye yapmağa yetki verildiğine dair hiç bir kayıt ve sarahat bulunmamaktadır. Müvekkili ile vekilin menfaatlerinin tearrüz ettiği hususlarda vekilir, yaptığı bağıt ve muamelenin iki tarafını birden tevelli etmesine kaünen eevaz yoktur. Hadisede kıyas yoluyle tatbik edilebilecek olan Ticaret kanununun 870 inci maddesi hukmünce vekil veya komisyoncu borsa ve piyasada fiatları muayyen olan emtia ve kıymetli evrakı müsteri sıfatıyla kendisi satın alabilirse de bu dâvada, dâvalı tarafından devir ve temlik edilen şeyler bors ve piyada fiatları muayyen olan emtia ve eşya kabiliinden değildir. Bu itibarla dâvalının tevkil eylediği ve kanunen kendi makamına kaim olan kimselerle birlikte şirketi tasfiye ettiğî sırada dâvacıların mallarını kendisine devir ve temlik etmekle vekâlet yetkisini tecavüz etmiş bulunmaktadır. Değer tarafından muhasip raporunda dâvalının yaptığı pilâncıının şirket defterlerindeki kayıtlara iamamîyle uygun olduğunun gösterilmesi dâvalının yukarıda yazılı surette yaptığı tasfiye ve devir muamelesine şıhhât izafe edecek bir olay sayılamaz. Kaldı ki muhasip raporunda yelkencî vapurunun mukayyet kıymetile bilançoya geçirilmiş olan kıymeti arasındaki farktan ve mirasçılardan birinin kasasına ait olan oorcun mirasçı namına geçirilmesinden ve diğer bazı hususlardan bahsedilmiş ve bunların dikkatî celp bulunduguuna işaret edilmiş olduğu halde dâvacı mirasçıların zimmet ve matlup mikdarına tesir edecek birer olay teşkil eden bu noktalar hakkında da gerekli inceleme yapılmaksızın sözü geçen vapurun tasfiye tarihindeki rayic kıymetinin bilirkişilerden tahkikîyle iktifa edilerek mücerret pilâncıının defter kayıtlarına uygun olmasına dayanılmak suretiyle dâvanın reddi cihetine gidilmıştır ki bu da inceleme ve sorşturma bakımından eksiklik sayılmıştır. Yukarıda gösterilen madde ve kanuni sebeplerden dolayı temyiz olunan hukum usul ve kanuna uygun olmayıp bozma dileği bu bakımlardan yerinde bulunmatağıdır. Bu sebeplerden dolayı hukmün Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 429 inci maddesi gereğince BOZULMASINA ve aşağıda yazılı 770 kuruş temyiz masrafının ilerde hâksız çıkacak taftan alınmasına 12/9/945 tarihinde 'Oy birliğiyle karar verildi.

246

Bağıtın feshi. Süresiz bağıt. Kârdan mahrumiyet.

1—Bellî malın teslimi için sözleşmede belirli bir süre gösterilmedi gi halde tayin ettiği müddet içinde teslimat yapılmadığı ve bir cevapta verilmemiği taktirde müddetin bitiminde alıcı bağıtı feshedebilir. Meğerki bağıtin niteliği itibarile belirli olmayan bir zaman daha beklemekte ödevli olsun.

2—Böyle bir bağıttı alıcı lehine ancak inanca akçasının geri verilmesine hükmolunmak gereklidir, kâr mahrumiyetinin tazminine karar verilemez.

(BK. 106 vs.)

**Yargıtay Ticaret Dairesi.
Esas. 944/1571—Karar. 1754**

Dâvacı vekili, taraflar arasında kola imaline mütellik sözleşme hükümlerine göre dâvalı müekkiline 60 ton mısır vermemeyi, ve mükkili de bellî süre içinde imal edip teslimini yüklenmiş ve bu güne kadar verilen 30 ton imal ve teslim edilmiş ise de müteaddit mektup ve protestoya rağmen bakiyesi veailmediğinden, akiin feshile bakiye matlub olan 610 lira ve 60 ton mısırın teminatı olan 810 lira ve bundan evelki yüklem için bırakılıp bu yüklem için mevkut tutulan mısır teminatı 9500 ve 30 ton mısırın verilmesinden dolayı kâr mahrumiyeti 300 lira ve muamele vergisi kanununun tadilinden mütehassıl % 2,5 liradan 250 lira ki ceman 14170 liranın faiz ve vekâlet ücretiyle birlikte tahsilini istemiştir.

KARAR: Vaki olan ihtara rağmen ticari ürfe uygun olarak dâvacı tarafından tayin edilen müddet zarfında dâvalının bağıtı yerine getirmediği anlaşıldığından, bağıtin fesbine ve dâvacı tarafından dâvalı idarenin teslim edeceği 60 ton mısır karşılığı olarak Tekel idaresine verildiği 9500 liranın dâvacı eline teslim edilen mısırlardan bir şey kalmaması hasebiyle dâvacının bunu geri alımıya ve bağıtin feshedilmiş olması münasebetiyle 810 lira inanca akçasınında geri alımıya hakkı bulunduğuundan iki kalem ile dâvalının bağıtı yapmaması hasebiyle mahrum kaldığı kâr yekûnu olan 2360 liraki ceman 12670 liranın dâva tarihinden itibaren % 5 faiz ve takdir olunan 419 lira 40 kuruşun vekâlet ücretiyle birlikte dâvalidan tahsiline ve ziyade isteğin reddine karar verildiğini natiktür.

Temyiz eden ve duruşma isteyen: Tekel umum müdürüluğu vekili avukat Faruk Dereli.

TEMYİZ KARARI

Temyiz edenlerin istemi üzerine bellî günde kendilerine çağrı kâğıdı tebliğ edildiği halde gelmediğleri anlaşılan tarafların giya:

268

bınba inceleme yapılmasına başlanarak temyiz dileğesinin süresi içinde verdiği anlaşıldıktan sonra vaxtin darlığından ötürü işin incelenerek karara bağlanması başka bir güne bırakılmıştı. Bu kere Temyiz olunan İâmvedosya içindeki bütün kağıtlar okunduktan sonra işin geregi hakkında görüşülüp oyləşildi:

Dâvacının fabrikasında Dikistrin ve nişasta imal olunmak üzere dâvalı idare tarafından verilecek olan 60 ton mısırın teslimi için taraflar arasındaki sözleşmede belirli bir süre aösterilmemiş olmasına göre pulsuz olduğu sebebile geri gönderilen mektuptan sonra dâvacı tarafından çekilen protestoda tayin olunan sürede geri kalan mısırların teslim olunmaması ve dâva tarihine kadar bir cevapta verilmemesi üzerine bağıtın niteliği itibarıyle belirli olsayan bir zaman daha beklemekle ödevli olsayan dâvacı tazminat istemeksizin protestoda gösterilen sürenin bitmesinde bağıt mütfesih söyleceğine ve dâvalı da hiç cir süre ile bağlı olmadığından dâvacının protesto unda gösterildiği süre içinde mısır vermek taahhüdü altında bulunmamasına göre olayda yalnız inanca akçasının geri verilmesine hüküm edilmekle iktifa olunmak gerekli iken mahkemece biliş kişiye takdir ettirilen kâr mahrumiyetine de kâr verilmesi yolsuz ve temyiz itirazları bu bakımdan yerinde görüldüğünden hükmün bu sebeple Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 428 nci maddesi gereğince BOZULMASINA ve aşağıda yazılı 470 kuruş Temyiz masrafının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 12/9/945 tarihinde Oy çokluğuyle karar verildi.

Mücbir sebep

1—Sözleşmede hilâfi şartı dildememişse orman idaresinden taksitle ağaç alan bir kimseyin hastalığı taksitin ödenemeye engel olan hallerden değildir.

2—Taksit zamanında ödenemediği takdirde idare taksit bedelini sözleşmeye göre inanca akçasından tutabilir.

(Orman K . 150 ; B K . II7)

**Yargıtay Ticaret Dairesi
Esas 944/2174—Karar 1856**

Dâvacı, Ispartanın Karaağaç kazasına bağlı Ergengöbeği ormanın- dan 698 metre mikâbi çam ağacı üç müsavi taksitle 9772 lira bedel karşılığında dâvaliya ihalesi yapılmış ise de sözleşmeye aykırı olarak dâvalı son taksitini vermediğinden, henüz ihraç etmediği 46 metre 87 desmetre mikâbi kereste satılarak tutarı olan 267 lira 71 kuruşun asıl

268

borec bulutluğu paradan mahsubiyle geri kalan 2989 lira 67 kuruşun **faz** ve vekâlet ücretiyle birlikte tahsilini ve ipotek edilen gayrimenkulün hazineye gelir kaydedilmek üzere paraya çevrilmesini ve dâvalı da işlenmiş 77 metre mikâbi kerestesi dâvacı idare tarafından haksız olarak satıldığından bunların tutarı olan 1636 liranın karşılıklı olarak tahsilini istemişlerdir.

HÜKÜM: Son taksitin ödenmemesi dâvalının hastalığından ileri geldiği ve ve üçüncü taksit ağaçların da dâvaliya teslim edilmediği anlaşılmış olmasına göre kendisine teslim edilmemiş olan ağaçların bedelinin dâvalidan istemeye hakkı görülmeliğinden esas dâvanın redidine ve idarenin orman kanununun 126inci maddesi mucibince dâvalının ağaçları hakkında muamele yapması gereklili iken başka yolda işlem yapılmış olduğu anlaşıldığından haksız yere satılmış olan 77 metre mikâb kerestenin 21 liradan bedeli bulunan 1635 lira 4 kuruşun dâvacıdan tahsiline karar verildiğini natiktir.

Temyiz eden ve duruşma isteyen: Isparta orman bölgесine izafeten Devlet orman işletmesi rivir avukatı Abdullah Atlı Eröz .

TEMYİZ KARARI

Temyiz edenin istemi üzerine belli günde temyiz eden adına ve kili avukat Burhan Erat gelmişse de kendisine çağrı kâğıdı tebliğ edilmiş olduğu anlaşılan karşı taraf Abdullah Demiray gelmediğinden onun gıyabından duruşmaya başlanarak temyiz dilekcesine süresi içinde veriliği anlaşılmaktan ve hazır bulunan taraf vekili dinlendikten sonra işin incelenerek karara bağlanması^{başka bir güne bırakılmıştı.} Bu kere temyiz olunan ilam ile dosya içindeki bütün kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği hakkında görüşülüp oylanıldı :

Sözleşme kâğıdında gösterilen günde üçüncü taksit ödenmemiş ve bu gibi hallerde idarenin sözleşmenin 12inci maddesi mucibince taksit bedelinin mütaahhidin inanca akçasından tutmağa ve yetmezse diğe malların haczini istemeye yetkili bulunmuş ve bastalık gibi haller taksit bedelinin ödenmesine engel olamayacağı gibi sözleşmede dahi bu gibi hallerin mücbir sebep teşkil edecegi hakkında bir hukum mevcut bulunmamış ve ormandan çıkarılacak ağaçlar çıkarılmamış olsa dahi takait bedelerinin ödeneceği sözleşmenin 13üncü maddesinde açıkça yazılı bulunmuş olmasının göre orman idaresinin dâvası usulü dairesinde görütlerek karara bağlanmak ve dâva edilenin mukabil dâvası bu dairede incelenip ona göre karara bağlanmak lâzım gelirken dâvacının teslim etmediği ağaçların bedelin istemiye hakkı

249

olamıyaçağı yolunda sözleşme hükümlerine aykırı düşünceler ileri sürülmek suretiyle yazılı olduğu üzere karar verilmiş olması yolsuz ve temiz dileği bu bakımlardan yerinde olduğundan hükmün bu sebeplerden dolayı Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 428inci maddesi gereğince BOZULMASINA ve aşağıda yazılı 470 kurş temiz masrafının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 26/9/945 tarihinde oyvîrligile karar verildi.

İktisabî zaman aşımı — Nizasız tasarruf — Hüsnüniyet

- 1— Nizasız tasarruf, dâvasız tasarruf demektir.
- 2— Tesbite itiraz suretile kadastro dairesine müracaat ve itiraz dâva olmadıgından zaman aşımını kesemez.
- 3— Tasarruf edenin, gayrimenkülü kendisine satan kimse aleyhine verilen mahkemenin meni kararından haberdar olduğunu ve bu suretle kötü niyetli bulunduğu ispat, diğer tarafa düşer.

(MK 3, 638, 640, BK 133)

Yargıtay 1. Hukuk Dairesi

Esas 2636 — Karar 3557

Erenköy'ünde Sahrayı Cedit mahallesinde Bostancı başı Kokar Karakol sokağında iki eski ve yeni bir sayılı evde oturan İsmail Sıdkı Konter Vekili avukat Mehmet Gönensoyun; Pangaltıda Derebaşı sokağında 6 sayıda oturan Vıban Harput ve Milli emlak idaresine izafette maliye muhakemat müdürlüğü alehlerine; Müvekkilinin İkdam gazetesi sabibi imtiyazı Ahmet Cevdet'ten satın alarak tapuya istinaden on senedenberi ziyaret ve mutasarrif bulunduğu sahrayı Cedit mahallesinde Bostancı Başında Kokar Pınar Karakol sokağında ikiye müfrez gayrimenkule dâva olunanların vaki muaraza ve müdahalelerinin önlenmesine ve 16/Haziran/943 tarihli kararla yapılan kadastro tesbitinin iptaline karar verilmesi tâbi e etiği dâvadan dolayı yapılan yargılama sonundan; münazaali arsanın Osman Nuri tarafından Ahmet Cevdete ve mumaileh tarafından da dâvacı ya mevcut tapu kaydına binaen 932 senesinde satıldığı ve dâvacı tarafından üzerine hüsnüniyetle ebniye inşa ve ağaç gars edildiği ve evvelce Ahmet Cevdetin mezkûr arsaya müdahalesinin menine karar verilmiş ise de işbu ilâmın icraya konularak infaz suretile kaydın tashih edilmemiş olduğu gibi bu ilâm hükmü Ahmet Cevdet ile Nikoli ve Yorgiye müessir olup Üçüncü şahıs olan dâvacıya tesiri olamıyaçagından ve dâvacının ilâm bu hükmünün muttali olmasına da imkân bulunmadığından vesaireden bahsile dâvalıların müdahalelerinin önlenmesine ve kadastro tesbitinin iptaline dair Kadıköy kadastro yargıçından verilen 3/11/944 gün ve 47—52 sayılı İlâmin

150

duruşmali olarak yargıtayca incelenmesi dâvalılar vekilleri tarafın-
dan istenilmiş olmakla 11/9/945 salı günü saat 14 de daireye gelme-
leri için iki tarafa davetnameler doldurulup tebliğ edilmek üzere
postaya verilmişti.

Tayin olunan gün ve saatte temyiz istiyen maliye hazinesi adına
umumî vekil Tevfik Şenocak ile diğer temyiz istiyen Vahan Harput
ve aleyhine temyiz olunan İsmail Sıkıcı vekili avukat Talat Gönensay
daireye gelmelerile iki tarafın vicahlarında duruşmaya başlandı.

KARAR

Dâva olunan Vahana evvelce giyap kararı tebliğ edilmiş olma-
sına ve ara kararında mahkeme tarafından gösterilen gerekçelere
binaen sonradan keneisinin mahkemeye kabul edilmemesi yolsuz ol-
duğudan bahsile Vahan tarafından ileri sürülen itirazlar yersiz gö-
rülümüştür.

Dâvacının Medeni Kanunun 638inci maddesine dayanabılıp dayan-
mıyacağı ve o maddedeki unsurların olayda bulunup bulunmadığı
cihetine gelince dâvacının iktisap tarihi olan 932 tarihinden itibaren
dâva tarihine kadar on seneden fazla dâva edilen gayrimenkülü
eylemli fiili tasarrufunda bulundurduğu şahadetle sabittir. Adı ge-
çen kanunun 640inci maddesinde de bu kabil iktisabi zaman aşımı-
nın gerek hesabında ve gerekse inkita ve tatilinde alacak zaman aşım-
ında cari olan hükümlerin tatbik edileceği yazılıdır. Borçlar kanu-
nunun 133 üçüncü maddesinin ikinci fıkrasında ise mahkemeye veya
kaleme müracaatla veya icrai takip ve yakut iflâs masasına müda-
hale ile hakkını talep eylemek suretiyle zaman aşımının kesilmiş
olacağı bildirilmektedir. Medeni Kanunun 638inci maddesindeki
nizasız ve kelimesinin dâvasızdemek olduğu meydandadır. 941 tari-
hinde dâva olunan Vahann tesbite itiraz suretiyle kadastro dairesi-
ne väki olan müracaat ve itirazı dâva mahiyetinde olmadığından
zaman aşımını kesemez. Bu gayrimenkülü kendisine satan Ahmet
Cevdet'in aleyhinde verilen hükmünden dâvacının malumatı olduğuna
dair dâva olunanlar tarafından bir iddia ileri sürülmemiş olmasına
ve dâvacının olayda kötü ziyet sahibi olduğunun isbatı lüzumu dâva
elunganlara tefhim olunduğu halde bu cihetin isbatına lüzum görme-
diklerinden bahsile mahkemenin bu teklifini de kabul etmelerine
göre dâvaciya kötü niyet isnadı da bahse konu teşkil etmez.

Yukarda beyan edilen sebeplerden dolayı dâva olunanların tem-
yiz itirazlarından hiç birisi yerinde görülmemişinden Cümlesinin
ve kanuna uygun olan hükmün ONANMASINA ve 2638 No:lı kanu-
reddiyle usulun 38inci maddesi gereğince dâva resmi ile temyiz
harçları alınmasına 15/Eylül/945 tarhinde oybirliğiyle karar verildi.

251

252

Uyuşmazlık Mahkemesi Kararları

Nr. 1

Âmme emlâki—Âmme hizmeti

- 1 — Devlet Ormanları âmme emlâkindendir.
- 2 — Âmme hizmetinin tanzim ve işletilmesini temin maksadile yapılan sözleşmeler idarı sözleşmelerdir.
- 3 — Âmme emlâkinin işletilmesine dair sözleşmeler hususî hukuk kâdelerine ve bunlardan doğan ibtilâflar adlı kazaya tâbi değildir.

Esa 1946/5-Karar 1

Uyuşmazlık mahkemesinde incelen işin konusu

Zindan ve Çangal ormanları Türk anónim şirketi tarafından (Bilumum Ormanların fennî usul dairesinde idare ve işletilmeleri hakkında 22/4/1340 tarih ve 504 sayılı kanun) gereğince ve Bakanlar kurulu kararile münakit olup Sinop vilâyeti dâhilindeki Çangal ve Zindan adını taşıyan Devlet Ormanlarının işletilmesine dair bulunan ve devren kendisine geçmiş bulunan 10/2/926 tarihî sözleşmenin Tarım Bakanlığınca bozulması ve koordinasyon kararıyle tesise el konulması üzerine mezkûr Bakanlık aleyhine müda-hâle men'i talebiyle İstanbul asliye birinci Ticaret mahkemesinde açılmış ve selâhiyetsizlik kararile Ankara Ticaret mahkemesine tevdi kilnmiş ve (191084) liralık diğer bir tazminat davasıyle birleştirilerek rüyet edilmekte bulunmuş olan dâvada idarenin ileri sürdürdüğü vazifesizlik itirazının mahkemecé reddedilmesi üzerine usulen tahrik edilen Daniştay Savecisi, tarafından uyuşmazlık mahkemesinden dâvaya bakan mahkemenin vazifesi ziliğine karar verilmesinin istenilmiş olmasından ibarettir.

Tarım Bakanlığının iddiası Özeti

504 Numaralı kanuna dayanan sözleşme bir imtiyaz mahiyetindedir. Âmme emlâkinden bulunan ormanların idare ve işletilmesinin Âmme hukuku rejimine tâbi olması lâzım gelir. Millî bir servet olan ormanların gelişmesini sağlayacak tedbirlerin bir Âmme hizmeti teskil ettiğinde tereddüt olunamaz. Âmme kudretini haiz olan idare bizzat istifai hak yetkisine ve hizmetin durması tehlikesini önleyecek tedbirleri almak selâhiyetine maliktir. Umumi hizmetlerden birini ifâ maksadıyla mün'akit mukavelelerin idarı mukavelelerden ad ve

telâkkisi 3546 sayılı kanunun 23 üncü maddesinin açık hükmü ica-bindandır. Doğacak uyuşmazlıkların Danıştayda çözüleceği, sözleşmede açıkça ifadesini bulmuştur. Adlı mahkemelerde ancak şirket ile fertler arasında tekevvün edecek nizalar rüyet olunabilir. Esasen fesib, idarî bir tasarruf olup bu sebeple de aleyhinde açılan dâvanı idarî mahkemedede görülmesi zarurîdir. Âkıdlerden birisinin Anonim şirket olması sözleşmeye ticârî bir mahiyet atfına sebep teşkil edemez. Kaldı ki, bu sözleşmenin idarî bir mukavele olduğu revizyon plânının tadilinden çıkan ihtilâf neticesinde şirket tarafından Danıştayda açılan dâva üzerine beşinci dairece verilen 22/4/1944 tarihli ve 831 numaralı kararda gayet açık bir surette belirtilmiştir. Bu sebeplere binaen bahis konusu olan uyuşmazlığın çözüm yeri ancak Danıştay olabilir.

Dâvaci şirketin savunma özeti

504 Numaralı kanunda ihale tabiri kullanılmıştır. Sıfatları müteahhitdir. Sözleşmenin Danıştayı 7/10/1939 tarihli ve 260 sayılı karariyle alelâde bir ihtitap mukavelesi olduğu ve diğer sözleşmelerden farklı bulunmadığı neticesine varılmıştır. Ormanlar âmme emlâkinden sayılaaz. Sözleşmenin âmme hizmeti ve idarî bir işlemle ilgisi yoktur. Bir intifa mukavelesi bir tarafı bozulamaz. İcra ve iflâs kanununun 47inci maddesinde Devletin bir akitden veya haksız bir fiilden doğan alacakları hakkında mezkûr kanun hükümlerinin creyan edeceği tasrih edilmişdir. Ortada bir imtiyaz mevcut olmadığı gibi orman işletme mukavelelerinin hiç bir vakit idarî bir mukavele söylemeyeceğini ve devlet ormanlarında ihaleye, ihtitapa ve ihtisalata taalûk eden ihtilâfların umumî mahkemelerde görüleceği de Garp müelliplerince kabul edilmiş bir esastır. Sözleşme menkul bey'ine aid hukuki bir tasarruf olup 5116 sayılı kanunun muvakkat beşinci maddesi mençibince mevcut mukavelelerin Bakanlar kurulu karariyle on sene müddetle meriyette bırakılacakları hakkındaki kanun hükmüne müsteniden Bakanlar kurulunun verdiği karar onun bünyesine ve mahiyetine dokunmamış ve mukavele hussusiyetini muhafaza etmiştir. Dâvalının dayandığı 22/4/1944 tarihli i Danıştay kararının hadise ile ilgisi yoktur. Mukavelenin 34 üncü maddesine göre taraflar işin vaziyetine göre kaza mercilerinin ayrı olabileceğini kabul etmiştir. Velhasıl mülkiyet ve tasarruf hukukuna aâvukubulan müdahalelerden doğan uyuşmazlıkların çözüm yeri ancak adlı mahkemeler ollabilir.

Savcının düşüncesi Özeti

1 — Uyuşmazlık; işletme sözleşmesinin 35inci maddesinin uyu-

LS4

lanmasından çıkmıştır. Bu maddedeki şartlar gerçekleştiği takdirde Bakanlığa fesih haki tanımıştir. Fesih tek taraflı bir işlem oluongan bir hükmün mevcudiyetine muhtaç değildir.

2 -- Taraflar, sözleşmenin 34 üncü maddesinde uyuşmazlığın hangi kazaya tâbi olacağını genel bakımından ifade etmişlerdir.

3 -- Şartnamenin 24 üncü maddesi hükmü sözleşmeden de anlaşmazlıkların tamamen idari kazaya bırakılmış olduğunda bırakılamaktadır. Şartnamenin 9, 10, 22inci maddeleri zı' sarahaten 24 üncü maddenin taşıdığı (bazı) kelimesiyle şüphe anlaşmazlıklara birer misal olabilirler. Bu kelime, men ve aldığı halde bil'münasebe şartlaşmadada yer almış bulunan kasdedilen delerden doğacak anlaşmazlıkların idari kazalar sözleşmede yer taraflarca şüphesiz olarak kabül edilmiş bu' bulunan mad- a tâbi tutulduğuna en kuvvetli bir delil teşkil etmektedir.

4 -- Muhofazası, teşciri ve idar arasında bulunan ormanların is' es'i devletin amme hizmetleri devletleştirilmiş ve amme hizur etilmeside kanun hükümleriyle orman kanununun 31 32 ve etleri arasına alınmışdır. (3116 sayılı kanun) geçici 5inci maddeleri ve 4785 sayılı

5 -- Sözleşme ile azası, teşciri, im şirkete amme hizmetinden olan ormanın muhafidarı olduğu idari görevlerinin yükletilmiş olması bu sözleşmenin müvâdatılır'a göstermektedir. Şirketin ihtiyacı olan arazinin ka- dı mu' yene etmek ve defterlerini görmek hususlarının sözleşmede yer almış bulunması, idari mahiyeti açıklamaktadır, denilerek ne- içede; Bakanlığın yerinde bulunan isteklerine binaen vazife konusunun incelenmesi istenmiştir. Yukarda adı geçen mahkemede vazifesizlik itirazının ilk oturumda ileri sürüldüğü ve mahkemece istegin reddedilerek dâvanın vazife içinde bulunduğu karar veril- dikte sonra Tarım bakanlığının 4788 sayılı kanunun 9uncu mad- desindeki şartlara uygun olarak belli süresi içinde Danıştay savcı- gına bas vurulduğu ve müteakip kanuni işlemlerin tamamlandı- ğı anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kâğıtlar okunup yapılan inceleme ve tartışmalar üzerine aşağıdaki karar tesbit edilmiştir.

Karar

Türkiyede idari kaza sistemi anayasa ile kabul edilmiş ve umu- mî hizmetlerden birini ifa maksadiyle aktedilen sözleşmelerden do- layı akıtlar arasında çıkan ihtilâfların çözülmesinin idari kazaya aidiyeti de 3546 numaralı kanunun 23 üncü maddesinin (B) bendinde

255

tasrih edilmiş olduğu için hususi hukuk nükâvelelerinden, başka bir mukavele tasavvur olunabilip olunamayacağı yolundaki nazari yati tablil ve taharride ameli bir faide mülâhaza edilemez.

Mevzu hukuk muvacehesinde idarî mukavelelerin mevcudiyetini tanıtmak ve ancak idarî mukavelelerin gayesini teşkil eden (âmme hizmeti) tabirinin mânâ ve melülünü düşünmek icabeder. Bir âmme hizmetinin tanzim ve işlemesini temin maksadiyle münâkit olan ve idarî prensip ve kaideleri harekete getiren idarî mukaveleler, Devletin âmme kudretine dayanmaksızın tanıamen bir fert gibi hareket ettiği ve tam bir müsavat esasına dayanan hususî hukuk mukavelelerinden ayrı bir karakter arzeder.

Bu mukavelelerde âkit olan özel veya tüzel kişinin, hizmetin işlemesine iştirak ettirilmesi, bunlara adı mukavelelere nazaran ağır vecibeler tahmili, hizmeti, umumun menfaatina uygun bir şekilde yürütülmekle görevli ve sorumlu olan idarenin alâlâde bir fert mevkîinde kalması âmme hizmetlerinin icap ve zaruretleri, icranın devamında değişebileceğinden mukavele şartlarını bu icaplara göretadıl etmek kudret ve selâhiyetinin idarî otoriteye tanınması, hizmetin yürümesinde aksaklık husule getiren âkit hakkında zecrî hükümler vaz'ı, el koyma ve uzun müddetli olmak ve genel şartnamelere dayanmak gibi adî mukavele hudutlarını aşan şartların bulunması mütat olmuştur.

Uyuşmazlığın sebebini teşkil eden 10/2/926 tarihli sözleşmenin bu esaslara tetabukunun tayini için ormanların tâbi tutulduğu idare tarzının geçirdiği safahatı incelemek gerektir.

Ormanların hususi bir rejime tâbi olmasındaki lüzum ve zaruret 1285 tarihinde anlaşılmış ve bu tarihi taşıyan "Orman nizamnamesi" ormanları Devlete, evkafa, Kurâ ve Kasabata ve efrada ait olmak üzere dört kisma ayırmış ve bunlardan dördüncü kısının arazi kanunu hükümlerine tâbi olduğunu beyan ederek diğerlerini hususi bir rejime tâbi tutmuştur.

Bu nizamname ve bilâhâra muayyen hususları tanzim için yapılmış olan muhtelif kanun, Tüzük, Kararnâwe ve Yönetmeliplerle idare edilegelen Ormanların fennî usul dairesinde idare ve işletmeleri 22/Nisan/1340 tarihli ve 504 Numaralı kanunla nizam ve intizam altına alınmıştır.

3116 Numaralı kanun, yine dört nevi olarak kabul etmiş olduğu bütün Ormanların idare ve işletmesinin mevzu âmme hukuku kaideleri dairesinde Devletin murakabesi altında yürüyeceği ve

Devlet Ormanlarının da Devlet tarafından işletileceği ve Devlet Ormanlarına bitişik Ormanlar ile sahası muayyan bir ölçüyü aşan hısusî Ormanların istimlâk yoluyla Devlet Ormanlarına ilhak olunacağı ve kanunun yürürlüğe girmesinden evvel işletilmesi, bususî teshübüslerle bırakılmış olan Orman mukavelelerinin feshedilebileceği hukmünü âmir bulunmuştur.

4785 Numaralı kanun ise, bütün ormanların hiç bir işlem ve bildirime lüzum olmaksızın Devletleştirilmiş olduğunu tahsis etmiş ve esasen tafsil edilen âmme kaideleriyle idare ve işletmesi âmme hizmetleri arasında girmiş olan Orman işlerinin Devletin esaslı fonksiyonlarından sayılması lazım geleceğini müeyyit bulunmuştur.

Devlet denilen hukuki varlık ve onu teşkil eden maddî câmia üzerinde içtimî, sıhhî, ziraî, iktisadî ve hatta askerî noktai nazarдан büyük ehemmiyeti bulunan ve idare hukukunun kabul ettiği hizmette tahsis ve üzerinde bususî mülkiyetin cereyanını men ve hizmetin esaslı unsuru olmak gibi bütün kriteriyumları haiz olması itibarile âmme emlâkinden sayılmasında tereddüt olunamayacak bulunan istrismar ve idaresi münhasıran Devletin inhisarına bırakılmış olan Ormanların işletilmesine aid olan mukavelelerin ve bu arada müanzaanın konusunu teşkil eden 10/2/926 tarihli mukavelenin gayesinin, alelâde bir ticaret düşündesinden ibaret olduğu ve fertlerin veya bu mevkide bulunan Tüzel kişilerin yahut bunlarla alelâde bir fert gibi bareket ettiği yerlerde âmme idareleri münasebatını tanzime mahsus bulunan hususi hukuk kaidelerine tâbiiyetini kabule imkân görülmemiştir.

Muhteva itibariyle de bu mukavele, âdi mukavele hıdutlarını aşan bir çok kayıt ve şartları ihtiva etmektedir. Ezcümle Ormanın teşcir, imar ve muhafazası, Hükümetçe muaddillerine verilen nisbette maas verilmek şartıyla kâfi miktarda mühîfiz kullanımı ve yine maaşı şirkete tediye olunmak üzere şirket nezdinde Hükümet Komiseri bulundurulması, Memur ve müstahdemler için konut inşa ve dispanser ihdası, amelenin Türk vatandaşlarından seçilmesi ve müsâdahdeminin çocukların okutтуrmasi, Avrupaya öğrenci yollanması, yardım sandığı tesisi gibi âkit şirkete mecburiyetler tâbiiyeti bu zümredendir.

Hizmet nef'ine istimlâk kaidesinin cereyan edebilmesi ve hariçten getirttirilecek makine, alât ve edevat gibi işletme ile ilgili eşya ve levazımın gümruk resminden muafiyeti ve müteşebbisin, hizmetin ifasına iştirak ettirilmesi ve elli senelik uzun bir süre kabulü gibi mümtaz şartların mevcudiyeti, mukaveleyi hususi hukuk muka-

25A

velelerinden ayıran ve bundan başkabir katagoriye aidiyetini yeknazar gösteren hususiyetlerden ve fârik vasıflardandır.

Mukavelede idareye re'sen fesih hakkının tanınmış olması; amme hizmetlerinin tanzim ve idaresinde yegâne vazifeli ve sorumlu olan hükümetin, kararlar almak ve aldığı kararları icra mevkiiine koymak hususunda bir fert gibi bir mahkemeden karar almak mecburiyetinde olamayacağı ve mahkemeye baş vurma mecburiyetinin bu icraî kararlardan müteessir olan fertlere taallûk edeceği yolundaki âmme hukukunun esaslı bir kaidesinin tebarüz ettirilmiş bir ifadesidir. Ve sadece hizmet nef'ine olarak konulmuş olan bu kayd bahis mevzuu olan işletme mukavelesinin kareteristik vasfını tâtin ve bir idarî mukavele olarak kabulüne kıyafet edebilir.

Mahkemelerin vazifelerini tâyin, âmme nizamından olup bu yolda sârih bir metin mevcut olduğu takdirde bir mukavelâ ile tarafların bunu değiştirmek kudretleri tanınamayacağı, hukuk esasları ica-bindan oşmakla beraber haddi zatında mukavelenin kaza mercii tayinine matuf bulunan 24 üncü maddesinde (mukaveleden mütevelîlit ihtilâfat Devletin kanunları ve umumî kaideleri dairesinde) ibareyle işin kanunla belli edilen mahkemede görüleceği mânasından başka bir anlama mahmul olamaz:

Umumiyet ve hususiyet ancak aynı katagoriye dahil kanunlar ve teşekküler arasında câri bir vasif bulunduğu cihetle âmme hukuk ve hususî hukuk gibi hukukun iki esaslı ve ana kolunu temsil eden adî ve idarî mahkemeler arasında bu yolda bir tefrika ve bu iki mahkemenin vazifelerini tâyin hususunda böyle bir kıştas kabulüne de ilmen cevaz olamaz.

Tarafların kendi iddialarını tevsik için ileri sürdükleri Danıştayın 3/10/1939 tarih ve 260 ve 22/4/1944 tarih ve 831 numaralı her iki kararı tetkik edilmiş ve dâvacı şirketin bağlı olduğu ve hadisede bahis konusu olan mukavelenin Danıştayın beşinci dairesiyle dava daireleri umumî heyetince idarî mukavelelerden âd ve telâkkî olunduğu anlaşılmıştır.

Yukarda tafsilen beyan edilen hukuki ve kanuni sebeplere dayanılarak Zindan ve Çangal Devlet ormanlarının işletilmesine dair olan 10/2/926 tarihli sözleşmenin idarî bir sözleşme olmasına ve bu kabil sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların çözüm yerinin de Danıştay olması 3546 sayılı kanunun 23 üncü maddesi hükmü iktizasından bulunmasına binaen hâdis dâvada Ankara ticaret mahkemesinin vazifesizliğine ve keyfiyetin mezkûr mahkemeye bildirilmesine 4788 numaralı kanunun 17inci maddesine tâvfikan 24/1/1946 tarihinde çögunaşılıkla karar verildi

Muhalefet Serhi

İki taraf arasındaki sözleşmenin konusu Çangal ve Zindan ormanlarıdır. Bunlar sözleşmenin birinci ve ikinci maddelerinde Devlet ormanları diye vatländirilmiştir. Şu halde devletin hususi mülkler «domaines privés» indendir. Bunlar gayrimenkul sicilinde öyle kayıtlı olmasalar bile ne zaman istense sicil muhafizi bunları devletin mülkü olmak üzere tescil etmeye mecburdur. Son orman kanunu gereğince devletleştirilenler de devlet ormanlarına katılmıştır. Malümdür ki kamulaştırma üzerine bazı yerler yol, meydan, iskele, umumi bahçe ve diğer buna benzer yerler gibi kamuya ait gayrimenkuller «domaines publics» sırasına girer. Bunların tapu kütüğünde kayıtları varsa silinir. Diğer bazı yerler resmî = daire, ceza evi, okul ve buna benzer gayrimenkuller ve kanunu uyarınca devletleştirilen ormanlar ise Devletin hususi mülkü olur ve tapu kütüğüne geçirilmesi istenebilir.

Devletin ormanları satamamas bir «auto - limitation» yanı kendi arzusıyla yaptığı bir takyittir. Vakıflarda ve meselâ aile tesislerinde de böyledir. Bunlar da satılmaz, rehin ve haciz edilmez ama bun dan dolayı umumun mülkü değil, vakfnın hususi mülklerindendir.

Devlet ormanları Devletin hususi mülklerinden olmayışı ağaçlarını da satamaması lâzımgelirdi. Halbuki olayda Devlet, ağaçlarının bedelini sözleşmenin diğer tarafını teşkil eden şirketten almaktadır. Demek ki her iki taraf bu ormanların Devlet malı olduğunda ittifak halindedir.

İmdi orman mevzuunda umumi hizmet fertlerin mülkü olan ormanlar üzerinde devletin kanunla kabul edilmiş nazaret ve murabesini icra ederken yaptığı işler ve meselâ amenajman planları ve kontrol işlemleridir. Şayet sözleşme fertlerin hususi ormanları için amenajman pilânları yapmak üzere şirketin devlete karşı giriştiği bir tahhüt olsaydı, mukavele umumi hizmet sözleşmesi ve idare hukukunun tabiri veçhile idari mukavele olurdu. Fakat olayda konu Devletin kendi ormanlarından tarafların faydalamasıdır. Her orman sahibi gibi Devlet de kendi ormanından ağaç kesmek, işlemek, kreste, direk ve benzerlerini yapmak ve kibrit içinde kullanmak veya satmak suretiyle istifade etmek hakkını taraflarca kâraraştırılacak bedelle ve her türlü sahîh şartlarla ve uzun veya kısa müddetle başkasına sağlayabilir. Devlet kendi ormanı üzerinde böyle bir sözleşmeye girişmekle idari bir tasarrufa bulunmuş olmaz, hukuki bir tasarruf icra etmiş olur. Umnî hizmet ve idari tasarruf anlamını böyle sözleşmelerde bahis konusu olamaz.

259

Bu sözleşmede işçiler ve öğrenciler için konulan şartlar taraflaların üçüncü şahıs yararına kararlaştırmış oldukları şartlardan başkaka bir şey değildir ki borçlar kanunumuzda bu gibi şartların hükmüllerini yazılıdır. Böyle 10 yıl süreli ve buna benzer şartlı sözleşmelerer vardır ve hepsinin dâvalarına adalet mahkemelerinde bakılmaktadır. Buna benzer bir sözleşme örneğiyle hazine tarafından bu sözleşmeye dayanılarak açılmış bir dâvanın dilekçesi örneği bu şerhe bağlıdır. Bunlara umumi hizmet mukavelesi, idari mukavele demek şimdiyeye kadar kimsenin aklından bile geçmemiştir.

Sözleşmenin Bakanlar kurulu kararıyle yapılmış olması ormanın kanunlarının artırmasız yapılan sözleşmeler hakkındaki malum hükmülerinde ileri gelmiştir; yoksa diğer benzerlerinden başka bir maaşayette ve umumi hizmet anlamında bir sözleşme olduğundan değil. İl-

Mukavel-nin 20inci maddesinde şirketin meraatlerine en uygunun bulacağı yerlerde vücuda getireceği beyan olunan tespit için weve yollar inşası için fertlerin mülkü olan araziden kamulaştırma yapılmasına dair olan 21inci madde dikkati çekmekte ise de bu da sözleşmenin mahiyetini değiştirmez. Çünkü kamulaştırmayı—şayet menfaa affi umumiye için istimlak hakkındaki kanuni hükümler buna müsaa-atisse—yapacak ve o gibi araziyi temellük edecek olasın Devlet olup ip şirket ancak böyle bir kamulaştırma yapılması takdirinde istimlaklı bedeli ödemeyi taahhüdetmiştir. Şimbiye kadar böyle bir şey olmuş muğdur, olmamışındır, bilmiyoruz. Böyle bir şey söyleyenmedi. Yapıla-abilir mi, yapılamaz mı onu da arazi sahiplerinin itirazları halindle le Danıştay o husustaki kanun hükümlerine göre bildirir. Yalnız taraif-lları ilzam eden ve arazi sahiplerini hiç bir suretle ilzam etmeyen bu maddeye dair bir dâva karşısında değiliz ki mahkemenin görevi- sizken işe baktığı bahis konusu olabilir. Bu madde bir kanun maddesi olmadığı için mukaveleye umumi hizmet mukavelesi vüsnini veree emez.

Sözleşmenin 34 üncü maddesinde iki taraf arasında çıkabilecek ek ihtilafların yargılanma yeri olmak üzere adliye mahkemelerinin yanı arında Danıştaydan da bahsedilmiş olması belki de 21inci maddenin, n, bir de fennî tahammül kontrolünün ve diğer bazı hususların ihtilafla konusu olabileceği düşüncesine dayanmaktadır. Fakat Anlara ticaret et mahkemesine arz edilem dâvalar sîrf hukuki noktalara temas eden en ihsilâflardır.

Yukarıda gösterilen ve işin sîrf idare hukuku ve bu husustaki ki doktrin ve yargı geleneği bakımlarından da incelemesi ve derinleş-şititînesi mahsûl olan gerektirici sebeplerden dolayı Anlara ticaret et mahkemesinin bu dâlaya bakmakla görevli olduğu reyindeyiz.

260

Adalet Dergisi

Sayı 30, yıllık abonesi 300 kuruştur.

Adalet Bakanlığı tarafından bastırılan veya satın alınan ve mevcutta bulunan kitapların adları, fiyatları, aşağıda; elde etme yolu da kampanyanın içinde gösterilmiştir.

<i>Adı</i>	<i>Fiyati Kr.</i>	<i>Adı</i>	<i>Fiyati Kr.</i>
Avukatlık kanunu	50	Ceza Muhakemeleri usulü ka-	
Alman ceza mubakemeleri usu-		nunu üzerinde bazı izahlar	50
lü kanunu	175	Ceza Muhakemeleri Usulü	
Bağışamlar kanunu şerhi (H.		kanunu alfabetik fihristi	75
Oğuz)	150	Deniz ticareti kanunu	50
Ceza kanunu üzerinde bir in-		Hâkimler kanunu	50
celeme	75	Mes hut Suçlar Kanunu	15
Cezahlî kanunlar ve bunları		” ” ” talimatı	15
taatbik eden merciler üzerinde		Varşova konferansı	75
innüfâhazalar	40	Tamimler meç. (1928-1937) ..	175
Ceza Muhakemeleri kanunu-		” ” (1938) ..	100
nun esbabı mucibesi	50	” ” (1939-1940) ..	100
Adalet Mantığı	300	Noter Kanunu	50
(9441-942 Yılları Yargıtay Ka-		Devletler umumi hukuku ..	300
raatları Hukuk Bölümü	300	Madrid Konferansı	100

Dergiye konulmak üzere gönderilen yazılar yeni türkçe terimlerle ya-

